

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΔΡΑΧΜΑΙ

4

88

4

Μέ το Φερίελο

ΟΙ ΛΙΓΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΛΟΙ

ΥΠΑΡΧΟΥΝ πολλά προβλήματα που απασχολούν τους ανθρώπους, τους απασχολούν σοβαρά κι όταν τα κουβεντιάζουν με τους άλλους, κι όταν τα κουβεντιάζουν με τον εαυτό τους. Πιστεύουν πως μια από τις πιο σοβαρές κρίσεις που μαστίζουν την εποχή μας είναι η κρίση ανθρώπων. Συχνά ακούει κανείς να λένε:

— Δε μπορείς βρε αδερφέ να έχεις εμπιστοσύνη σ' έναν άνθρωπο, δε μπορείς να έχεις ένα φίλο.

Κατά κανόνα πιστεύουν πως αυτοί είναι άνθρωποι εμπιστοσύνης, που καταλαβαίνουν, που νοιάζονται, αλλά που οι άλλοι ούτε τους νοιάζουν, ούτε τους καταλαβαίνουν. Έτσι όλοι μπορούν να είναι παραπονούμενοι εξαιρώντας απ' τον κανόνα τον εαυτό τους. Το πάν σ' όλες τις περιπτώσεις εξαρτάται από τον τρόπο που τον βλέπουν ή τον θέλουν τον άλλον άνθρωπο. Μέσα σε μια κοινωνία που οι άνθρωποι διαγκωνίζονται για να ζήσουν ή για να επιδειχθούν, οι ήθικες σχέσεις είναι φυσικό να αμβλύνονται, να μπαίνουν σε δεύτερη μοίρα. Τον άνθρωπο τον βλέπουν οι εξωτερικοί καθημερινοί συντελεστές της ζωής, και κατά κανόνα απαιτείται οι άλλοι να σέβονται, ότι ο ίδιος δεν σέβεται. Ο δικός του πόνος, η δική του ανάγκη, η δική του επιθυμία είναι αληθινές, ενώ των άλλων δεν είναι. Η νευρική ευθιξία και το συμφέρον μεταβάλλουν τους ανθρώπους σε επιτιθέμενους και σε αμυνόμενους. Και η επιθεση — όσο και η αμυνα χρησιμοποιούν πολλών ειδών όπλα. Ανάμεσα σ' αυτά περιλαμβάνονται και η υποκριτική καλωσύνη, η υποκριτική ευγένεια, το υποκριτικό χαμόγελο, οι υποκριτικές υποκλίσεις.

Άλλος είναι ο εξωτερικός άνθρωπος κι' άλλος ο εσωτερικός. Άλλος λέει ο ένας, άλλος σκέφτεται ο άλλος. Ο ένας άνθρωπος χαίδεψε το πλάσμα που ο μέσος άνθρωπος θα ήθελε να σφάξει. Εκείνοι που επιβάλλουν τον εσωτερικό άνθρωπο στον εξωτερικό, που όλες οι κινήσεις συμπεριφοράς, κι' όλες τους οι εκδηλώσεις πειθαρχούν σ' ένα βαθύτερο, ανθρώπινο ήθος, είναι οι λίγοι, οι πολλοί λίγοι, ακριβώς εκείνοι που σηκώνουν στους ώμους τους όλη τη δραματικότητα της εποχής τους. Είναι εκείνοι που πραγματικά αντιμετωπίζουν πρόβλημα μοναξιάς ανάμεσα στις πολυάριθμες, πολλές.

Έχρα μια ολόκληρη ζωή, μουλεγε κάποιος κι' οι άνθρωποι που γνώρισαν, εκείνοι δηλαδή από τις χιλιάδες που συναντήσανα στο δρόμο μου και που ή συμπεριφορά τους απέναντί μου ήταν πραγματικά ανθρώπινη, μετρίωνται στα δαχτυλά του ενός μου χεριού, και όχι

ακριβώς. Τα δαχτυλά μου είναι πέντε, αλλά οι άνθρωποι αυτοί ήταν μόλις τρεις. Τον ένα τον γνώρισα πριν από τα είκοσι χρόνια μου. Τον άλλον στα τριανταπέντε μου, και τον άλλο γύρω στα πενήντα. Κι' αυτό ήταν μία μεγάλη τύχη, γιατί θα μπορούσα να έχω ζήσει μια ολόκληρη ζωή, χωρίς να γνωρίσει ούτε έναν άνθρωπο. Άξιζει να υπάρχουν τόσες πολιτείες, τόσα σχολεία, τόσες εκκλησίες, τόσα διβλία και οι άνθρωποι να είναι τόσο λίγοι;

Οι άνθρωποι που αντιπρόκεινται διατηρώντας μια πραγματικά ανθρώπινη προσωπικότητα είναι σ' αλήθεια λίγοι, το παρήγορο όμως είναι ότι ποτέ δεν έλειψαν από τον κόσμο. Είναι αυτοί που διατήρησαν το ανθρώπινο μέτρο, που δεν άφησαν ούτε για μια στιγμή οδικοίωτο το ανθρώπινο είδος. Κι' ακόμη όσο κι' αν αυτοί οι άνθρωποι ήταν λίγοι, πάντως ήταν πάντοτε περισσότεροι κι' είναι περισσότεροι από κείνους που έμεις νομίζουμε πως είναι. Έγώ προσωπικά ο ίδιος παρ' όλο που δεν συνάντησα και δεν ανταλλάξα τη φιλία μου παρ' με ελάχιστους μόνον ανθρώπους, περπατώντας σε χωριά, διαβαίνοντας μικρά λιμάνια και τόπους αποκομμένους από την κίνηση και τον πολιτισμό, χάρακα τις συντροφικές ανθρώπων που μ' έκαναν κατάπληξη. Εύθεις, ευγενικοί, άπλοοι. Όλοι τους ήταν μία μεγάλη καρδιά. Δεν ήξεραν να μιλήσουν, δε θα μπορούσαν να κουβεντιάσουνε για πολύπλοκα πράγματα, αλλά αυτό δεν τους έκανε να χάνουν τίποτα απέναντί στη συνειδητή μου. Η φιλία στηρίζεται στην εγκαρδιότητα, και στην ψυχική ζεστασιά κι' όχι στις πνευματικές αντιτιοχές. Πολλές φορές μέσα στην πολιτεία τους θυμήθηκα και τοξ νοστάλγησα. Θα ευχαζα τη συντροφιά πολλών καλλιεργημένων για να κερδίσω τη συντροφιά του ενός απ' αυτούς.

Οι λίγοι λοιπόν είναι πολλοί περισσότεροι από τους λίγους που νομίζουμε πως είναι. Μία ρίζα αρκεί για να φυτρώσει ένα μεγάλο δέντρο. Και οι ρίζες αυτές που δικαιώνουν και έγγωύνται για το αύριανό ανθρώπινο δέντρο, το δέντρο το ανθισμένο μέσα σ' ένα αληθινό κλίμα πολιτισμού, είναι πολλές. Και λιγότερες αν ήταν θα έφταναν. Μόνο πως δεν έχουμε πάντοτε την ευτυχία, να περάσουμε από κοντά τους, να συναντηθούμε μαζί τους, να χαρούμε την παρουσία τους. Πρέπει να είμαστε ευχαριστημένοι συναντώντας στη ζωή μας δυο — τρεις, ή και έναν απ' αυτούς. Δεν υπάρχει μεγαλύτερο πράγμα από τη συνάντηση μ' έναν αληθινό άνθρωπο σ' αυτόν τον κόσμο.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

— Μου είπαν πως βοηθάς τη γυναίκα σου στο πλύσιμο των πιάτων.
— Άλήθεια είναι.
— Και δεν ντρέπεσαι;
— Γιατί να ντραπώ; Μήπως η γυναίκα μου δεν με βοηθάει στη μπουγάδα;

★

Κάποιος κοσμογυρισμένος αφηγείται:
— Στις Ίνδίες είχα νευρίσει με το πλήθος των υπηρετών. Φαντασθείτε ότι μονάχα για την πίπα μου, είχα τέσσερις υπηρέτες. Ο πρώτος μου την έφερνε, ο δεύτερος την χέμιζε, ο τρίτος την άναβε...
— Και ο τέταρτος;
— Ο τέταρτος την κάπνιζε... Έγώ ξέρετε, δεν κάπνιζα πίπα!

★

— Έλάτε αύριο να φάμε μαζί, λέει μία νεόπλουτη σε κάποιον γνωστό της.
— Άδύνατον κυρία μου, της απαντά αυτός. Έδωσα το λόγο μου να πάω στον «Οθέλλο».
— Δεν πειράζει, δεν πειράζει, κάνει συγκαταβατικά η νεόπλουτη. Πάρτε τον κι' αυτόν μαζί σας!

★

Ο διάσημος μαιευτήρ Λεβρέ είχε κληθεί κάποτε στην Αύλη για να παραστεί στον τοκετό της συζύγου του διαδόχου της Γαλλίας.
— Θα πρέπει να είσαστε πολύ ικανοποιημένος κ. Λεβρέ που θα ξεγεννήσετε την σύζυγό μου, του είπε ο διάδοχος. Το γεγονός αυτό θα σας δώσει μεγάλη φήμη!
— Άν ή φήμη μου δεν ήταν μεγάλη, Ύψηλότητε, του απάντησε ο Λεβρέ, δεν θα βαισκόμουνα αυτή τη στιγμή εδώ!.

★

— Η σπιτονοικοκυρά μου είναι πολύ περίεργη γυναίκα.
— Και τι σε νοιάζει;
— Πώς δεν με νοιάζει... Κάθε μέρα ρωτά για το νοίκι!

★

Μία νόστιμη κοπέλλα βγαίνει από ένα μουσικό κατάστημα κρατώντας νότες στο χέρι. Ένας νεαρός την πλησιάζει:
— Συγγνώμη, δεσποινίς. Μου φαίνεται ότι τραγουδάτε, δεν είναι έτσι;
— Μάλιστα κύριε.
— Τότε, θα μου επιτρέψετε να σας συνοδεύω.

★

— Βρισκόμαστε με τη γυναίκα μου στο θέατρο και ξαφνικά με πλησίασε μία παλιά μου φιλενάδα και μου είπε: «Γεια σου, τι κάνεις»;
— Αυτό δεν είναι τίποτα. Έγώ βρίσκομαι με τη φιλενάδα μου στο θέατρο και το «Γεια σου, τι κάνεις» μου το είπε η... γυναίκα μου!

ΕΤΟΣ Β' ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 88

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Έκδοτης — Διευθυντής
ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Διευθυντής Συντάξεως
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

Επιμελητής Ύλης
ΝΙΚΟΣ Α. ΓΚΟΥΜΑΣ

Γραφεία — Τυπογραφεία
Πατησίων 636 τηλ. 813.180

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 4
ΑΘΗΝΑΙ

26-31 Ιανουαρίου 1961

ΟΙ πρώτες επίσημες εκδηλώσεις των κυριότερων φορέων της νέας εξωτερικής πολιτικής των Ήν. Πολιτειών πείθουν ότι ο ψυχρός πόλεμος αρχίζει να υποχωρεί. Οι παλιές προκαταλήψεις, που είχαν οδηγήσει τον κόσμο σε μία μόνιμη πολεμική ψύχωση, εγκαταλείπονται σταθερά, προκειμένου ν' αντιμετωπισθούν, με πνεύμα δημιουργικό, τα μεγάλα και επικίνδυνα προβλήματα της ανθρωπότητας. Η όποκατάσταση προσωπικής επικοινωνίας και επαφής μεταξύ των ηγετών των δύο παγκοσμίων συνσπισμών και η αναγνώριση της ανάγκης, όπως η Άμερική αντιμετωπίζει ρεαλιστικά το πρόβλημα των σχέσεων της με την Κομμουνιστική Κίνα, οδηγούν στην εξέλιξη των σοβαρωτέρων έμποδίων της διεθνούς κρίσεως. Οι Νέοι άνθρωποι της Άμερικής ξεκινούν καλά. Η ευχή όλων μας είναι όπως το μέλλον δικαιώσει την αίσιοδοξία, που αρχίζει να πτυχώνει τα λάβαρα της Ειρήνης και της Έλευθερίας.

★

Η ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΤΗΣ του νέου αμερικανικού καθεστώτος θα κριθεί βέβαια ανάλογα με τις λύσεις που θα δοθούν στα μεγάλα, τα μόνιμα θέματα που προκαλούν τον χωρισμό του κόσμου σε δυο αντιμαχόμενα στρατόπεδα. Δεν θα ήταν όμως ολοκληρωμένη η έντυωση από μία γενική στροφή στα διεθνή πράγματα, αν άρισμένες

Παρακολουθήσετε όλοι την όριστουρημοτική διοργάνωση του μεγάλου μουσουργού Φελίξ Μέντελσον «ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΔΙ ΑΓΑΠΗΣ», που αρχίζει να δημοσιεύεται από σήμερα.

καταστάσεις που μάς έχει κληρονομήσει το καθεστώς Ντάλλες δεν αντιμετωπισθούν κάτω από νέο πρίσμα, και να επανεξετασθούν με πνεύμα αντίθετο από εκείνο που, για μιά ολόκληρη τετραετία είχε παγώσει τη ψυχή κάθε έλευθερου ανθρώπου από την προκλητική άδικία, που τη στήριζε ο άγος της δυνάμεως και από την περιφρόνηση της Δημοκρατίας που την καθωδηγούσε ο φόβος του κομμουνισμού. Καρκινώματα της πολιτικής αυτής εξοκολοθούν να υπάρχουν στο Δυτικό Κόσμο, ανάμεσα στα όποια το πιο χτυπητό παράδειγμα, είναι το Κυπριακό.

★

Η ΑΡΝΗΣΗ των κυβερνήσεων των Ήν. Πολιτειών και της Μ. Βρετανίας να μεταχειρισθούν το υπερωκεάνιο «Σάντα Μαρία», που κατελήφθη από Πορτογάλους πατριώτες, σαν πειρατικό πλοίο, επαναφέρει τη λειτουργία της Δημοκρατίας, στις διεθνείς σχέσεις, μ' όλο το εκτυφλωτικό μεγαλείο τους. Λίγους μήνες πριν το «Σάντα Μαρία» θα είχε μπλοκαρισθεί για να παραδοθεί με τους γενναίους άνδρες — που γράφουν με την πίστη τους στην Έλευθερία ένα από τα πιο έντυπωσιακά τομήματα των πολιτικών επαναστάσεων — στη στυγνή δικτατορία του Σαλαζάρ. Σήμερα, όλοι οι έλευθεροι άνθρωποι, παντού της Γης, κατάρθωσαν να επιβάλουν, με την ήθική τους κινητοποίηση, την πολιτική της μη έπεμβασεως σε μία εσωτερική, πολιτική διαμάχη. Άνεξάρτητα από τα αποτελέσματα — και κανένας δεν μπορεί να προβλέψει τις εξελίξεις ενός επαναστατικού προλόγου που εκτυλίσσεται στα κύματα του Άτλαντικού — ή συμπεριφορά των δυο μεγάλων ναυτικών δυνάμεων του Δυτικού Κόσμου επαναφέρει σε όλους την έντυωση ότι η Δημοκρατία αρχίζει να γίνεται σεβαστή σ' ένα Κόσμο που συνεχώς την επικαλείται, για να την παραδίδει.

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Η κατάρκτηση των χιονοσκεπών κορυφών των ευρωπαϊκών βουνών αποτελεί το μέγα πρόνομο των νέων, ντυμένων με παρδαλά, ζωηρόχρωμα φορέματα. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΤΕΡΟΤΕΧΝΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Φρ. Τ. Σ. 1961

ΗΜΕΡΟΜ. 4-5-62

ΑΡΙΘ. 45573

«Η ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΧΩΡΙΣ ΤΗ-ΛΕΣΚΟΠΙΟ» το δεύτερο βιβλίο της σειράς «Σύγχρονη έγκυκλοπαίδεια» θα κυκλοφορήσει σ' ολόκληρη την Ελλάδα στις 2—3 Φεβρουαρίου που είσάγει τους αναγνώστες στον γοητευτικό και μυστηριώδη Κόσμο του Σύμπαντος.

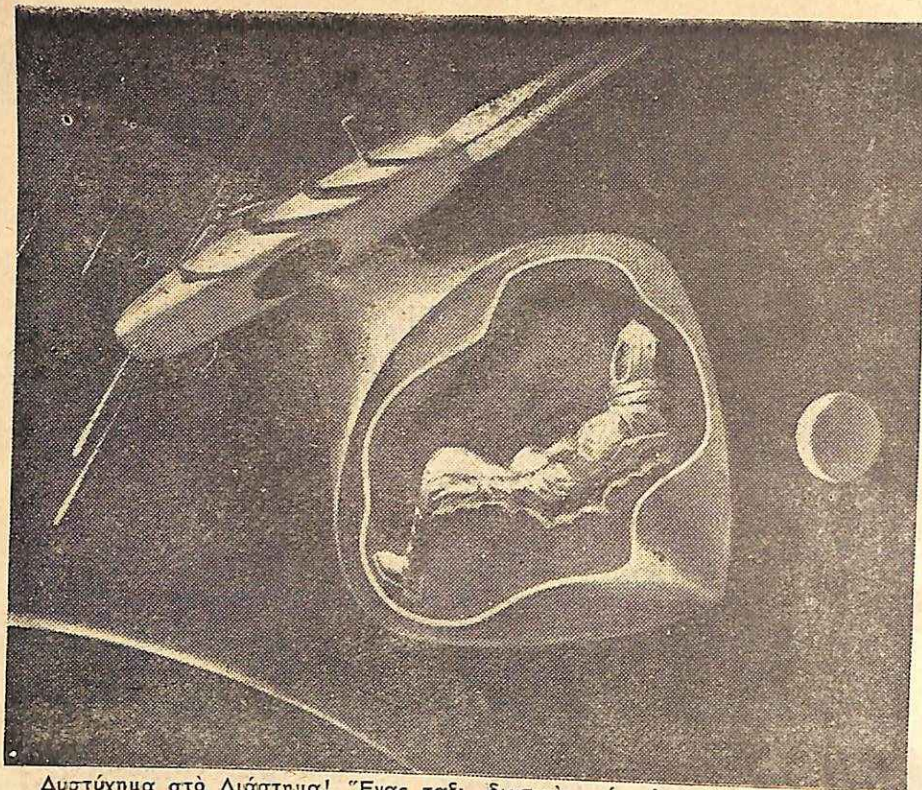
ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ

Επικαιρότητες	
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ: Οι λίγοι και οι πολλοί	Σελ. 2
ΕΙΔΙΚΟΥ: Ο άνθρωπος στο διάστημα	4
ΑΛΚΗ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗ: Και πάλιν ο Ξενοπούλος	43
Επιστήμη και Τεχνική	
ΔΡ. ΑΝΤΡΕ ΣΟΥΜΠΡΑΝ: Φροντίδες κατά την έγκυμοσύνη	20
★ Η θρεπτική αξία του αυγού	21
ΜΑΡΙΟ ΜΠΡΟΥΝΕΛ: Χειροσκοπία: Μία νέα διαγνωστική μέθοδος	22
NORMAN ΜΠΕΡΙΑ: Το έπικίνδυνο παιχνίδι της ανθρωποκτηνοτροφίας	25
★ Ο θερμοπυρηνικός έγκέλαδος	30
ΣΤ. ΛΟΡΙΑ: Οι διόδοντες	31

Ιστορία και Τέχνη	
★ Οι θησαυροί του νησιού Κόκος	29
ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ: «Η οικογένεια Ρουγκόν Μασκάρ» το έργο του Ζολά	36
Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΛΑ: Το καρναβάλι στην Αθήνα	38
★ Ο Μπαρμπά Σάμ	39

Διάφορα άρθρα	
Σ. ΠΑΤΕΡΝΟΣΤΡΟ: Το σινιγμα Μ. Μπόρμαν	7
★ Ο παράδεισος των ανδρών	10
Ζ. ΓΚΡΑΝΤΠΙΕΡ: Να μιλάμε στα παιδιά για το θάνατο;	13
★ Άμερικανική ζωοφιλία	28

Μυθιστόρημα και Διήγημα	
Ρ. ΜΠΡΟΥΚ: Φόνος στη Λιθουανία (μονόπρακτο)	15
ΠΙΕΡ ΛΑ ΜΥΡ: Τραγούδι Άγάπης	33

Δυστύχημα στο Διάστημα! "Ένας ταξι διωτικός πύραυλος έπαθε βλάβη από βροχή μετεωριτών: ο άστροναύτης πήδησε στο κοσμικό κενό, μέσα σ' ένα κουκούλι από πλαστικό άφρο, ικανό να τον προστατεύσει από γρήγορη είσοδο στην ατμόσφαιρα. Το σύστημα αυτό για διάσωση των άστροναυτών είχε προταθεί στο περυσινό διεθνές συνέδριο άστροναυτικής της Στοκχόλμης από τους Άμερικανούς μηχανικούς Χάρολντ Λ. Μπλούμ και Τζών Χ. Κίλλιναν.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Το αποφασιστικό άλμα καθίσταται πλέον πραγματοποιήσιμο.

ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΣΕΧΗ ΧΡΟΝΙΑ

Ανάλυση του ΕΙΔΙΚΟΥ

ΣΤΙΣ 15 Αύγουστου 1960, είχε συνέλθει στη Στοκχόλμη το δεύτερο διεθνές συνέδριο άστροναυτικής. Από τους λόγους και τις ανάκρινες 550 συνέδρων, εκείνο που έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση ήταν η ακόλουθη προφητεία του Σοβιετικού αντιπροσώπου καθηγητή Λεωνίδα Σεντώφ: «Στά δεκά προσεχή χρόνια, αυτόματοι διαπλανητικοί σταθμοί θα εξερευνούν το διαπλανητικό Διάστημα και θα ξαναγυρίζουν στη Γη. Είναι βέβαιος επίσης, ότι τα σχετικά με την ατομική προώθηση προβλήματα, θα έχουν λυθεί και ότι θα έχει πραγματοποιηθεί η κατασκευή ηλεκτρομαγνητικών κινητήρων - πυραύλων. Θα είναι τότε η αρχή μιάς νέας εποχής: της εποχής που θα εξερευνηθεί το Σύμπαν».

Ο Βέρνερ φον Μπράουν, εξ άλλου, εμπιστευόταν πριν από λίγο σ' ένα επισκέπτη του: «Μέσα σε σαράντα χρόνια το πολύ θα έχει κατακτηθεί και εξερευνηθεί από τον άνθρωπο ολόκληρο το ήλιακο σύστημα. Και τα διαστημό-

πλοία θα είναι τόσο πολυάριθμα, όσο τα μεγάλα πλοία στους ωκεανούς». Οι δυο αυτές προφητείες είναι κατηγορηματικές και γίνονται από τους δύο κορυφαίους ειδικούς της εποχής μας.

Τα συστήματα προωθήσεως

Οι πύραυλοι που μεταφέρουν και εξακοντίζουν στις τροχιές τους τους τεχνητούς δορυφόρους προωθούνται ως τώρα — με την καύση χημικών σωμάτων. Για να γίνει αυτό πρέπει να υπάρχουν δύο σώματα που το ένα να ευνόει την καύση του άλλου. Όρισμένα από τα σώματα αυτά είναι στερεά, άλλα είναι υγρά. Μερικά από τα καύσιμα που χρησιμοποιούνται σήμερα είναι πολύ επικίνδυνα, γιατί μπορούν να μεταδώσουν με απλή επαφή τους, φωτιά ακόμα και στον άμιαστο και στο νερό. Η ακίνδυνη χρησιμοποίηση της φθορίνης είναι, ίσως, το κλειδί για την εξαπόλυση μεγάλων διαστημο-

Το 1961 αναμένεται ότι θα είναι αποφασιστικό στην προσπάθεια για την κατάκτηση του Διαστήματος: θα είναι το έτος που θα γίνει η πρώτη απόπειρα να στολεί άνθρωπος στον εξωγήινο χώρο και να επαναφερθεί στη Γη. Όταν γίνει αυτό, η πραγματική εξόρμηση του ανθρώπου στο διαπλανητικό Διάστημα θα αρχίσει. Ποιό, όμως, είναι τα σχέδια για αυτήν την εξόρμηση; Τι έτοιμάζεται και τι είναι πιθανόν; Ποιές θα είναι οι επόμενες φάσεις του «μεγάλου άλματος»;

πλοίων, που να περιέχουν αληθινά επιστημονικά εργαστήρια. Πιστεύεται γενικά, ότι στον τομέα αυτόν οι Ρώσοι έχουν πραγματοποιήσει ουσιαστικές προόδους, πράγμα που εξηγεί την εξαπόλυση από αυτούς σπούτνικ βάρους ως 5 τόννων.

Όστόσο το μέλλον φαίνεται περιορισμένο για τα μέσα χημικής προωθήσεως.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες τα χωρίς πιλότο διαστημόπλοια, που θα προωθούνται με ατομική ενέργεια, κατατάσσονται σε τρία χωριστά σχέδια:

1.— Το σχέδιο Ρόβερ (Λόρς Άλντος) με τον πειραματικό αντιδραστήρα KIWI. Συνίσταται ουσιαστικά σ' ένα μεταλλάκτη θερμότητας, όπου το προωθητικό στοιχείο, που θερμαίνεται στο κέντρο του αντιδραστήρα, διαστέλλεται στην ατμόσφαιρα πετώντας από ένα σωλήνα.

2.— Το σχέδιο Πλούταν (Λίβαρμωρ, Καλιφορνίας) με τον αντιδραστήρα TORY που θα δοκιμασθεί προσεχώς στη Νεβάδα. Θα χρησιμοποιηθεί ένας ατομικός αντιδραστήρας σαν πηγή θερμότητας.

3.— Το σχέδιο SNAP για τη μελέτη των συστημάτων βοηθητικών ατομικών κινητήρων που να χρησιμοποιούνται από τα διαστημόπλοια. Είναι λογικό να υποτεθεί ότι ανάλογα σχέδια μελετούν και οι Ρώσοι. Γίνονται και πολλές άλλες έρευνες για να βρεθούν νέα μέσα προωθήσεως, ικανά για να μετατρέπεται η ενέργεια που παράγεται με χημικούς τρόπους. Ο

δρ. Στούλινγκερ, έχει κάνει τα σχέδια ενός διαστημόπλοιου που κινείται με την ήλιακη ενέργεια. Βάρους 300 τόννων, το σκάφος αυτό θα μπορούσε να εξακοντισθεί από διαπλανητικούς σταθμούς, που θα βρίσκονται στα όρια του πεδίου έλξεως της Γης — ή άλλων πλανητών.

Υπάρχει, όμως, κάτι σπουδαιότερο. Ρώσοι και Άμερικανοί εργάζονται διαστικά για την κατασκευή «κινητήρων με πλάσμα». Η επιστημονική αρχή των κινητήρων αυτών είναι απλουστική: τα φορτισμένα με ηλεκτρισμό αέρια ηλεκτρωνούνται στον κινητήρα μαγνητικά και επιταχύνονται ως ότου πάρουν μόνα τους φωτιά και εξακοντίζονται προς τα πίσω μέσ' από σωλήνες. Στην αρχή αυτή βρίσκεται, καθώς φαίνεται, το μέλλον των κινητήρων «MACH 200». Οι Άμερικανοί υπολογίζουν να πραγματοποιήσουν τέτοιο σύστημα προωθήσεως πριν από το 1964. Καθώς βλέπουμε, η κατασκευή συστημάτων προωθήσεως βρίσκεται ακόμα στην αρχή και οι μεγάλες ανακαλύψεις προβλέπονται στα προσεχή χρόνια.

Τα «τροχιακά σκάφη»

ΟΛΑ τα ζώα που εξαπολύθηκαν στο Διάστημα ως τώρα, έκαναν το ταξίδι τους σε θαλαμίσκο που βρισκόταν μέσα στον τελευταίο όροφο ενός πυραύλου. Τη λύση αυτή έχουν διαλέξει και οι Ρώσοι και οι Άμερικανοί, για την εξακόντιση των πρώτων άστροναυτών τους. «Ως τόσο, με το σύστημα αυτό δεν είναι δυνατόν να ξεπεραστούν ώρισμα μεγάθη. Η άμερικανική εταιρία Μπόιγκ έχει σχεδιάσει ένα σκάφος 3.800 τόννων — υπάρχει δε και παλαιότερο σχέδιο 6.000 τόννων. Το μέγεθος και το βάρος αυτό φαίνεται τεράστιο και ελάχιστα λογικό. Ήδη οι μηχανικοί σκέπτονται «οικονομικότερες» λύσεις. Πραγματικά, μια τελειοποίηση της τεχνικής της κατασκευής, της τηλεκατευθύνσεως και της διατήρησης της ζωής, στο χωρίς ατμόσφαιρα διάστημα, θα επιτρέψει τη μετάβαση σε νέο στάδιο.

Το στάδιο αυτό — γράφει ο διάσημος Σοβιετικός επιστήμονας Άρν Στέρνφελντ σ' ένα τελευταίο βιβλίο του — θα είναι των «τροχιακών διαστημόπλοίων». Πρόκειται για ένα σημαντικότατο τεχνητό δορυφόρο, που θα τοποθετείται, θα διατηρείται και θα ρυθμίζεται από κινητήρες — πυραύλους σε τροχιά που θα διαλέγεται ειδικά. Ο Στέρνφελντ, από τους πρωτεργάτες του σοβιετικού προγράμματος για το Διάστημα, δεν είναι πάντως ο πρώτος που προτείνει παρόμοια λύση.

Το 1952 ο παγκόσμιος Τύπος είχε συζητήσει με πάθος ένα «επιστημονικό όνειρο» που είχε προτείνει ο Βέρνερ φον Μπράουν. Τώρα, όμως, το 1961, ο Μπράουν — και πολλοί άλλοι μαζί του — θεωρούν ότι το «όνειρο» του 1952 είναι λογικό και πραγματοποιήσιμο σχέδιο. Το σχέδιο αυτό είχε ονομασθεί «διαστημικός τροχός». Κατά το αρχικό σχέδιο, ο τροχός αυτός θα είχε διάμετρο 77 μέτρα, ύψος 10 μέτρα και θα χωριζόταν σε δύο όρους που θα μπορούσαν να στεγάσουν 80 άστροναύτες, που θα εργάζονταν και θα ζούσαν εκεί άεστα. Το διαστημόπλοιο αυτό θα έκανε την περιστροφή της Γης,

σε πολική τροχιά, σε ύψος 1730 χιλιομέτρων, σε δύο ώρες. Παρόμοιος τεχνικός δορυφόρος — πάντοτε κατά το σχέδιο του φον Μπράουν — θα εξακοντιζόταν στην τροχιά που θα διαλεγόταν τμηματικά (με λυόμενα τμήματα) και θα συναρμολογείτο κατόπιν στο διάστημα από συνεργεία ειδικών έφωδιασμένων με διαστημικά σκάφονδρα και με μικρούς ατομικούς πυραύλους. Ο διαστημικός αυτός τροχός θα ήταν ένα αληθινό επιστημονικό κέντρο στα περίχωρα της Γης. Θα μπορούσε επίσης να χρησιμεύσει ως βάση ξεκινήματος για εξερευνήσεις στο διάστημα ή για ταξίδια στο Σύμπαν. Ο Μπράουν είχε, μάλιστα, προίει την κατασκευή του τροχού του με πολλές λεπτομέρειες.

Το παράδειγμα αυτό είναι χαρακτηριστικό. Πριν από δέκα μόλις χρόνια, το «όνειρο» αυτό προκαλούσε χαμόγελα και πολλοί δυσκολεύονταν να καταλάβουν πως ένας μηχανικός της περιωπής του Βέρνερ φον Μπράουν διασκεδάζει κάνοντας φανταστικές υποθέσεις. Σήμερα αποδεικνύεται, ότι ο Μπράουν δεν

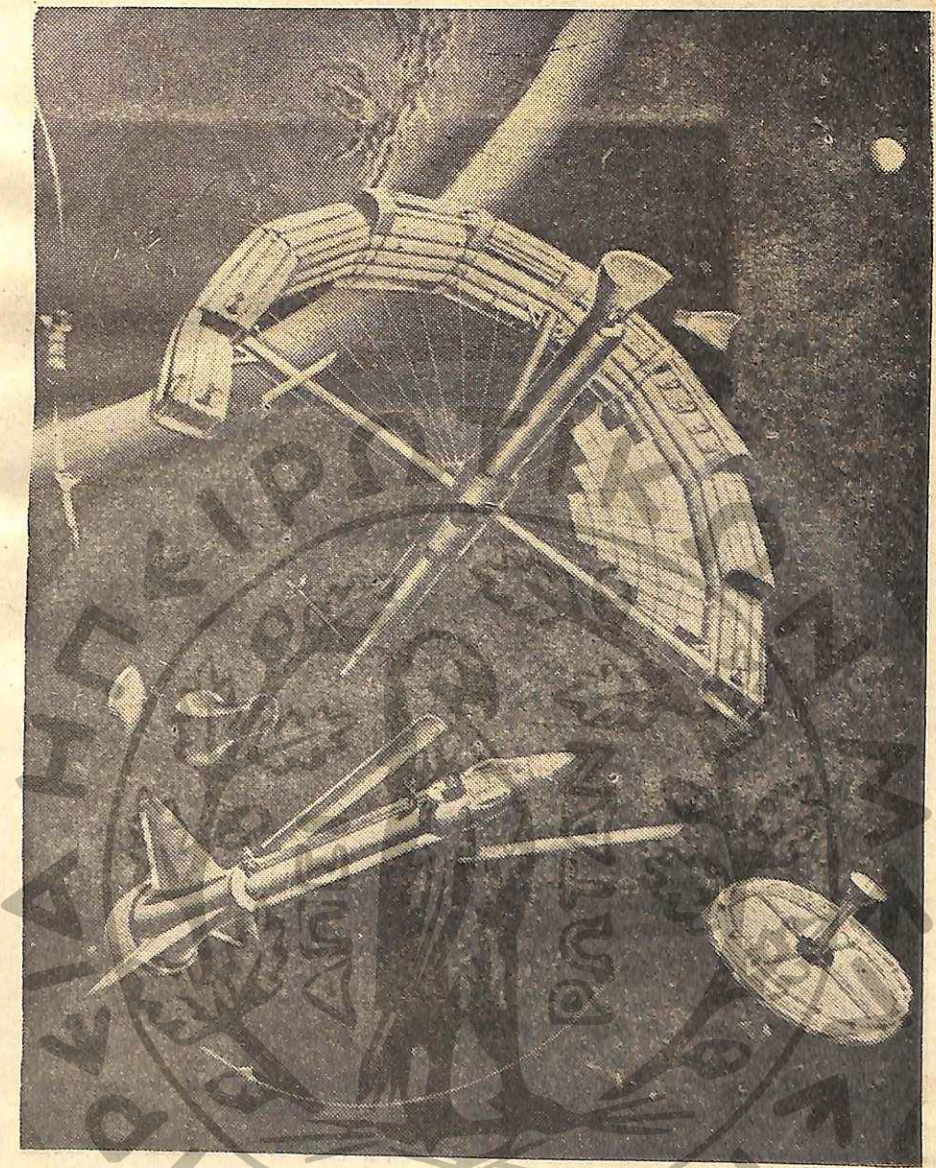
ήταν όνειροπόλος, αλλ' όραματιστής. Και μετά το 1952 είχε πολλούς μιμητές. Και αν σήμερα τα «όνειρα» είναι ακόμα άφθονα, τα σοβαρά σχέδια είναι πιο άφθονα ακόμα.

Τα «τροχιακά διαστημόπλοια» θα είναι στην αρχή τεχνητοί δορυφόροι της Γης, έπειτα δε του Ήλιου. Χάρης σ' αυτά θ' ανοίξει ο δρόμος για τον Άρη και την Αφροδίτη και τους άλλους πλανήτες του ήλιακού συστήματος.

Τα διαπλανητικά σκάφη

ΤΟ επόμενο στάδιο, γράφει ο Άρν Στέρνφελντ στο τελευταίο βιβλίο του, θα είναι των «διαπλανητικών σκαφών», που θα είναι αληθινά αυτόνομα διαστημόπλοια. Δεν θα καθλώνονται σε προκαθορισμένη διαδρομή όπως τα τροχιακά σκάφη. Όταν φθάσουμε στο στάδιο αυτό, ένα διαπλανητικό ταξίδι θα γίνεται σε δυο χρόνια:

Πρώτος χρόνος: Ξεκίνημα από μια βάση έκτοξευσεως πυραύλων

Κατασκευή ενός «τροχιακού διαστημο πλοίου», σε σχήμα τροχού, σύμφωνα με σχέδιο της εταιρίας Μπόιγκ. Το διαστημόπλοιο αυτό θα παράγει θερμότητα και ηλεκτρισμό χωρίς στις ηλεκτρικές ακτίνες. Θα χρησιμοποιείται για εργαστήριο έρευνών (φυσικής ήλ εκτρονικής, μετεωρολογίας, τηλεπικοινωνίας κ.λπ.).

για ένα τροχιακό σταθμό. Για να γίνει αυτό πρέπει να πραγματοποιηθεί ταχύτητα 11.100 και 11.600 μέτρων το δευτερόλεπτο. Το σχήμα του σκάφους πρέπει να είναι αεροδυναμικό, γιατί στο πρώτο αυτό μέρος του ταξιδιού διασχίζει όλο το πάχος της ατμοσφαιρας.

Δεύτερος χρόνος: Ξεκίνημα από τον τροχιακό σταθμό για τον "Αρη, την "Αφροδίτη ή άλλο πλανήτη. "Εφ' όσον το δεύτερο αυτό μέρος του ταξιδιού θα γίνει στο κενό, το σχήμα του σκάφους δεν έχει καμμία σημασία. Μια «ταχύτητα απελευθέρωσης» 3.100 χιλ. το δευτερόλεπτο μόνο, θα ήταν αρκετή για να ξεσκακοντίσει τον πύραυλο ως τον "Αρη ή την "Αφροδίτη.

Το διαπλανητικό σκάφος θα είναι φυσικά στεγανό και χωρίς άμεση επικοινωνία με το γύρω κενό, εκτός από τα στόμια των σωλήνων. Τα μάτια του θα είναι οι κεραίες — πομποί και

μηνός, είναι ανάγκη να εφοδιασθεί το σκάφος με τροφές, νερό και οξυγόνο συνολικού βάρους ενός τόννου. Όλα αυτά, ασφαλώς, είναι δύνατα, μολοντί ανήκουν στο μέλλον. "Η εποχή, όμως, της εξερευνησεως του διαστήματος έχει ήδη αρχίσει, με πρώτο στόχο τη Σελήνη.

Ο πλησιέστερος στόχος: η Σελήνη

ΚΑΙ η Σελήνη είναι στην ακτίνα βολής των πυραύλων. "Από τον Σεπτέμβριο του 1959 ένα αντί-κείμενο κατασκευασμένο από τον άνθρωπο, βρίσκεται στη Σελήνη κάπου ανάμεσα στη θάλασσα της Γαλήνης. "Εχει αποδειχθεί, ότι οι άνθρωποι μπορούν να φτάσουν τη Σελήνη. Σημαίνει αυτό ότι η εξερεύνηση της Σελήνης επίκειται; "Από όσα ξέρουμε τώρα, υπάρ-

τήσουν σε τροχιά μια μάζα πολλών τόννων. γ) "Η λύση των προβλημάτων που σχετίζονται με την επιστροφή στη Γη μέσω από την ατμοσφαίρα, δ) "Η λύση των προβλημάτων που είναι σχετικά με την συντηρηση της ζωής κατά το ταξίδι στο διάστημα. "Όταν λυθούν αυτά τα προβλήματα, το ταξίδι δεν θα μπορεί να επιτύχει παρά μόνον έπειτα από ακριβέστατη εξασκόνιση και από ένδεχόμενες διορθώσεις της πορείας κατά τη διαδρομή.

Τέτοιο ταξίδι είναι ήδη προγραμματισμένο για το 1970: Είναι το αμερικανικό σχέδιο «Απόλλων», που προβλέπει την κατασκευή ενός πολύ τελειοποιημένου διαστημοπλοίου ικανού να μεταφέρει τρία άτομα — το τροχιακό αυτό σκάφος προορίζεται για ταξίδια στο ηλιακό σύστημα, ιδιαίτερα γύρω στη Σελήνη και θα περιέχει και επιστημονικό εργαστήριο. "Η κατασκευή του θ' αρχίσει το 1962 και οι προκαταρκτικές δοκιμές θα γίνουν το 1965.

2.— "Υπάρχει και άλλο μέσο να εξερευνηθεί η Σελήνη, προγραμματισμένο κι' αυτό. Συνίσταται στο να σταλούν στη Σελήνη αυτόματες εγκαταστάσεις ή αστροναύτες ρομπότ. Στην περίπτωση αυτή είναι απαραίτητη μια απόλυτη κυριαρχία στην τεχνική της τηλεκατεύθυνσεως γιατί διαφορετικά το «αυτόματο εργαστήριο» κινδυνεύει να γίνει δορυφόρος της Σελήνης. "Εξ άλλου, το εργαστήριο θα πρέπει να προσσεληνωθεί άπαλά για να μην καταστραφούν τα επιστημονικά όργανα από απότομο κλονισμό.

3.— "Όταν επιτύχει αυτό το έγχείρημα, το επόμενο στάδιο θα είναι να τοποθετηθούν στη Σελήνη όχηματα ικανά να μετακινούνται στην επιφάνειά της σύμφωνα με τηλεδιαταγές από τη Γη. "Ο τύπος αυτός εξερευνησεως αντι-μετωπίζεται ήδη σοβαρά. Το αμερικανικό σχέδιο «Σαρβέγιον» προβλέπει την άπαλή τοποθέτηση στη Σελήνη ενός φορτίου 45 — 135 κιλών χάρη σε πύραυλο «Κένταυρος». Το σχέδιο «Προσπέκτορ» θα τοποθετήσει επίσης στο σεληνιακό έδαφος ένα όχημα, ικανό να διατρέξει 80 χιλιόμετρα.

Και ο ρόλος του ανθρώπου

ΑΣΦΑΛΩΣ οι αστροναύτες θα προστατευθούν εναντίον πολυαριθμών κινδύνων ή σοβαρών παρενοχλήσεων: αραϊότητα του αέρος και ανεπαρκείας οξυγόνου, ακρων θερμοκρασιών, επιταχύνσεων, υπερϊώδους ακτινοβολίας του "Ηλίου, κοσμικών ακτίνων, ενοχλήσεων από την έλλειψη βαρύτητας, συγκρούσεων με μετεωρίτες...

"Όσο κι' αν τελειοποιηθεί, ωστόσο, το διαστημόπλοιο δεν θα έχει ποτέ περισσότερο άνεση από ένα υποβρύχιο, όπου όλα είναι αυστηρά μετρημένα. Τό μέλη του πληρώματος θα μπορούν

“Η πρόσφατη γκάφα των “Αργεντινών αρχών, που πίστεψαν ότι ανακάλυψαν τον Μπόρμαν στο πρόσωπο ενός Γερμανού μετανάστη, έφερε στο προσκήνιο νέες μαρτυρίες για την τύχη του υπ’ άριθ. 1 ευνουμένου του Χίτλερ.

ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ Μ. ΜΠΟΡΜΑΝ

“Ο ύπαρχηγός του Χίτλερ κατ’ άλλους σκοτώθηκε στο Βερολίνο, όταν μπήκαν οι Ρώσοι.” Άλλοι υποστηρίζουν ότι κινεί άθέατος τα νήματα του νεοναζιστικού κινήματος.

ΕΔΩ και μερικούς μήνες, δημοσιεύθηκε στον διεθνή Τύπο μια εντυπωσιακή είδηση. “Ο Μάρτιν Μπόρμαν, ο άνθρωπος που ο Χίτλερ άγαπούσε πιο πολύ απ’ όλους τους συνεργάτες του και τον είχε όρίσει διάδοχό του, βρισκόταν στη ζωή. Τόν είχε αναγνωρίσει η άστυνομία της “Αργεντινής στο πρόσωπο κάποιου Βάλτερ Φλέγκελ κι’ είχε συλληφθεί.

“Υστερα όμως από τέσσερις μέρες, δόθηκε στο Μπουένος “Αϊρες ένα επίσημο ανακοινωθέν, που έλεγε: «“Ο κ’ Βάλτερ Φλέγκελ, που συνελήφθη στην πόλη Ζαράτε, με την ύπονοια ότι έπρόκειτο για τόν άλλοτε ύπαρχηγό του Χίτλερ, Μάρτιν Μπόρμαν, άφέθη ελεύθερος». “Ο “Αργεντινός ύπουργός των “Εσωτερικών Βίτολο, σε δηλώσεις του προς τούς δημοσιογράφους, παράδεχθηκε ότι η άστυνομία της χώρας του είχε πέσει θύμα μιας πολύ χοντλής γκάφας.

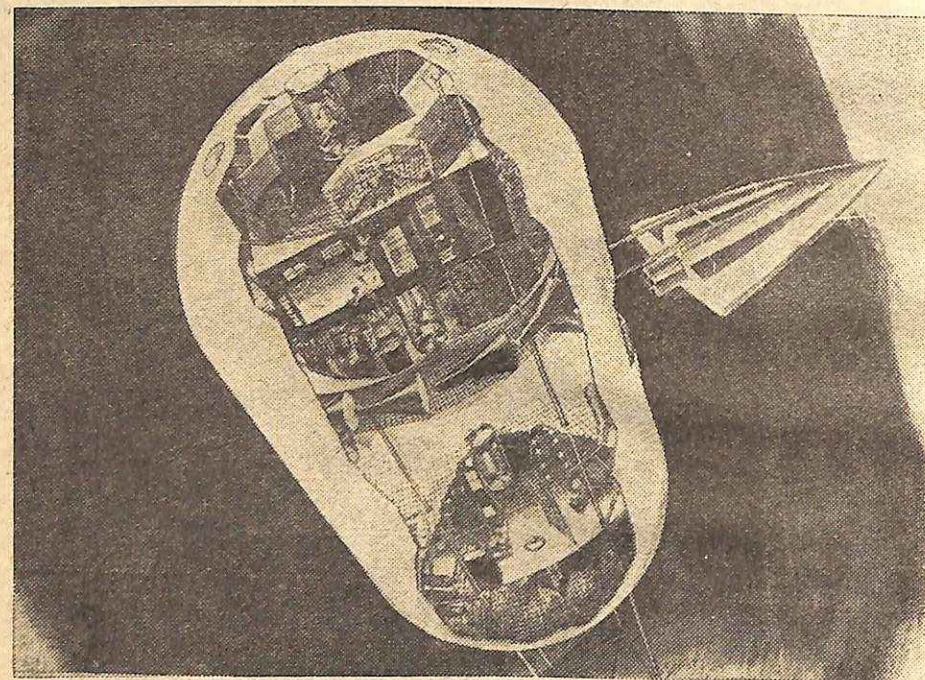
“Η ανακοίνωση αυτή άπογοήτευσε εκατομμύρια ανθρώπων σε όλο τόν κόσμο. “Αλλά στον κογκελλάριο της Δυτικής Γερμανίας “Αντενάουερ και τούς ύπουργούς του, προκάλεσε μεγάλη άνακούφιση. “Ο φόβος ότι ο Μπόρμαν δεν σκοτώθηκε κατά την κατάληψη του Βερολίνου από τούς Ρώσους, όπως είναι ή επίσημη έκδοχή, άλλα ζει, κάνει κάθε τόσο την κυβέρνηση της Μπόν να άνησχει έξαιρετικά. Γιατί; “Απλούστατα, γιατί οι πολιτικές και προπαγανδιστικές συνέπειες που θα είχε ή επιβεβαίωση μιας τέτοιας ύποθέσεως, θα ήταν όχι λίγο επιζήμιες για τόν γόητρο της Δυτικής Γερμανίας.

“Ο Μπόρμαν δικάστηκε έρήμην στην Νυρεμβέργη από τόν διασυμμαχικό δικαστήριο και καταδικάστηκε στον δι’ άπαγχονισμού θάνατο τήν 1η “Οκτωβρίου του 1946. “Αν βρισκόταν πράγματι στη ζωή και συλλαμβανόταν τώρα, θα έπρεπε να περάσει από μια δεύτερη δίκη κι’ αυτή τη φορά θα τόν έδικάζαν οι “Ιδιοι οι Γερμανοί. Για ό λόκληρες έβδομάδες, ή διεθνής κοινή γνώμη θα είχε πάλι να κάνει με τά άποτρόπαια εγκλήματα του ναζισμού,

“Ο Μάρτιν Μπόρμαν άνάμεσα στο Χίτλερ και τόν στρατηγό Κράους. Φωτογραφία του 1944

Η ΠΡΩΤΗ επίσημη δήλωση για τόν θάνατο του Μάρτιν Μπόρμαν έγινε στα τέλη “Οκτωβρίου του 1945. “Εκείνες τις μέρες κάποιος Γκούσταβ Τέπλεν, ένας Γερμανός που εγκαταστάθηκε στην “Αργεντινή με τόν επώνυμο Τσπέλο και κατόπιν έγινε ύπληκος τών “Ηνωμένων Πολιτειών, έδινε συνεντεύξεις προς όλες τις κατευθύνσεις, όρκιζόμενος ότι είχε συναντήσει τόν Μπόρμαν κι’ είχε μιλήσει μαζί του. “Ο διάδοχος του Χίτλερ, άνάμεσα στα άλλα, τού είχε διατυπώσει και την πρόβλεψη ότι ο τρίτος παγκόσμιος πόλεμος θα ξεσπούσε στην τριετία 1960 — 63. Και σ’ αυτή την περίπτωση, όπως και κάθε φορά που έρχονται στο προσκήνιο «μαρτυρίες» σχετικές με τήν ύποτιθέμενη επίδιωση τού άντικαταστάτη του Χίτλερ, ή Μπόν επανέλαβε κατηγορηματικά ότι είναι νεκρός.

Τό Ληξιαρχείο του Βερολίνου έχει στα χαρτιά του καταχωρημένο τόν θάνατο του Μάρτιν Μπόρμαν με χρονολογία 2 Μαΐου 1945 και με αύξοντα άριθμό 29.223. Στις 31 Μαΐου, πέρυσι, ενώ ο ραδιοφωνικός σταθμός του Τέλ — “Αβίβ μετέδιδε ότι «πολύ σύντομα “Ισραηλινοί πράκτορες θα έπιαναν τόν

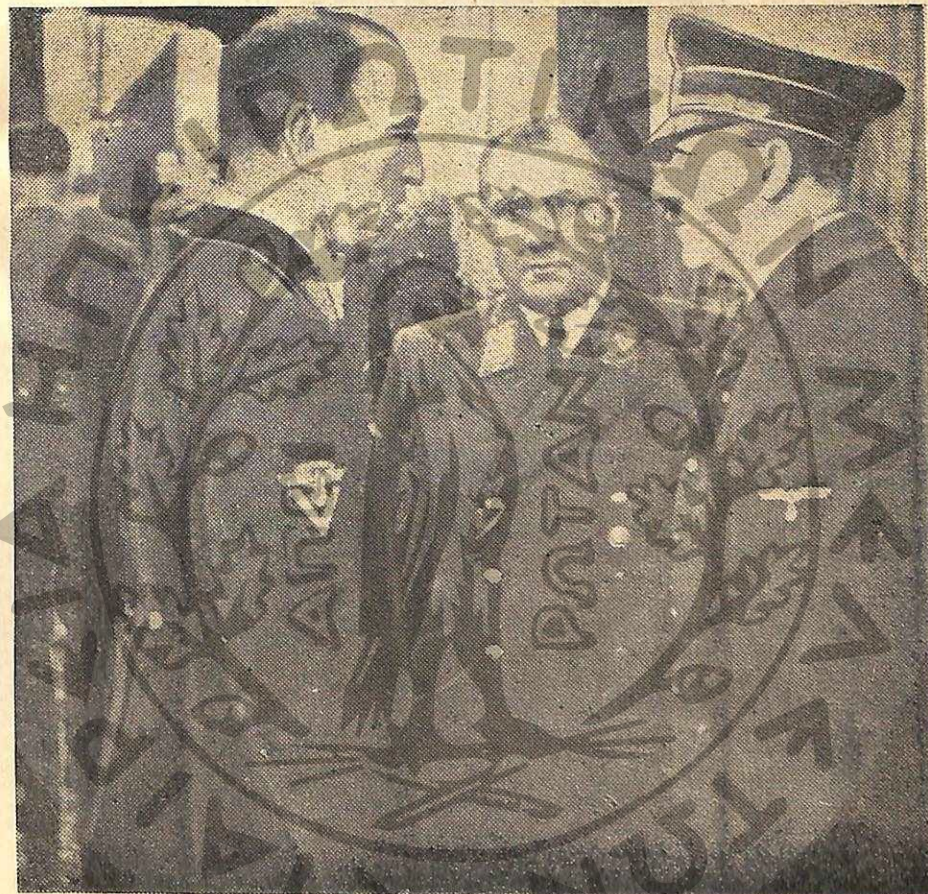

Στο σχέδιο αυτό οι μηχανικοί της εταιρίας Μπόιγκ δείχνουν πώς αντίλαμβάνονται την κατασκευή ενός διαστημοπλοίου που θα προωθείται με κινητήρα με «πλάσμα». Διακρίνονται έπτά όροφοι που χωρίζονται με δικτυωτά από νάυλον (άντι από πατώματα και ταβάνια). Στους έπτά αυτούς όρόφους, υπάρχουν οι θαλαμίσκοι των πιλότων, τά επιστημονικά εργαστήρια, οι μηχανές, τά διάφορα όργανα κ.λ.π.

δέκτες — τού ραντάρ, τά ηλεκτρονικά περισκόπια. Τά αυτιά του θα είναι οι ραδιοκεραίες, ικανές να επικοινωνούν με τη Γη και με τούς τροχιακούς σταθμούς. “Εκτός από τόν θαλαμίσκο για τόν πιλοτάρισμα, τόν διαπλανητικό σκάφος θα έχει χώρους και θαλάμους για τούς επιβάτες, μηχανοστάσια (για τήν παραγωγή ήλιακού ήλεκτρισμού, τόν καθαρισμό τού άέρα, τήν άπόρριψη τών νοσούντων καταλοίπων κλπ), άποθήκες τροφίμων, άκόμα και ειδικά διασκευασμένο χώρο για τήν άποθήκευση δειγμάτων όρυκτών, φυτών, άκόμα και ζωής που θ’ ανακαλύπτονται κατά τόν ταξίδι. Οι Ρώσοι έχουν ύπολογίσει, κατά τήν “Ιννα Γιαρόφσκαγια, ότι για να συντηρηθεί ή ζωή τριών ως πέντε ανθρώπων σε διαπλανητικό ταξίδι ενός

χουν τρεις τρόποι να έρευνήσουμε τη Σελήνη.

1.— Τό άμεσώτερο μέσο. Τό έγχείρημα συνίσταται στο να τοποθετήσουμε ένα διαστημόπλοιο σε πολύ έπιμνησμένη τροχιά. Στο περίγειό του, τόν διαστημόπλοιο αυτό θα περνούσε πολύ κοντά στη Γη και, στο άπώγειό του, θα έκανε τόν γύρο της Σελήνης. Αυτό έγινε ήδη με τόν Λούνικ II που μάς έστειλε τις φωτογραφίες της άθέατης πλευράς της Σελήνης. Για να κατοικηθεί τόν περισεληνιακό αυτό διαστημόπλοιο, πρέπει να λυθούν πρώτα τέσσερες σειρές προβ-
α) “Η κατασκευή κατοικησίμου θαλάμου για τούς αστροναύτες.
6) “Η κατασκευή πυραύλων άρκετά ισχυρών, ώστε να μπορέσουν να τοποθε-

Μπόρμαν στην 'Αργεντινή ή τη Βραζιλία, το Ληξιαρχείο του Βερολίνου εξέδωσε ένα ανακοινωθέν που έλεγε επί λέξει! «Ο Μάρτιν Μπόρμαν, κατά τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας, είναι νεκρός. Ο θάνατός του είναι γεγονός καταχωρωμένο από κάθε νομική

Ο γιός του Μπόρμαν, που για να εξιλεωθεί για τα εγκλήματά του πατέρα του, έγινε παπάς. Είναι ίσως ο μόνος που γνωρίζει την αλήθεια.

άποψη, έστω κι' αν δεν βρέθηκε ποτέ το πτώμα του.

Υπάρχουν, ωστόσο, αρκετοί Γερμανοί που έχουν έντελώς αντίθετο συμφέρον από την κυβέρνηση της Μπόν. Αυτοί που νοσταλγούν τον ναζισμό. Πλάι τους, πρέπει να λογαριασθεί κι' ολόκληρο το 'Ισραήλ. Ο πληθυσμός του αποτελείται κατά μέγα μέρος από άτομα που γλύτωσαν από την εξολόθρευση, που διέταξε ο Χίτλερ και την ανέλαβαν συστηματικά ο Μπόρμαν, ο Χίμλερ, ο 'Αϊχμαν κι' άλλα έπιφανή στελέχη του καθεστώτος. Το 'Ισραήλ, λοιπόν, κάθε τόσο, προσπαθεί να στρέψει την προσοχή των αγγλοαμερικανικών και σοβιετικών μυστικών υπηρεσιών στο ότι μερικά τέτοια ανθρωπομόρφα τέρατα ζούν και συνεργάζονται με τις κυβερνήσεις σε διάφορες αραβικές και νοτιοαμερικανικές χώρες. 'Ανάμεσα σ' αυτούς τους εγκληματίες, ο Μάρτιν Μπόρμαν αναφέρεται πολύ συχνά και με ιδιαίτερη επιμονή.

Αλλά τι είναι αλήθεια και τι ψεμασ' αυτές τις διαδόσεις;

Ας αρχίσουμε με την έντυπωση, 8

την πιο άπρόοπτη έκδοχή. Τον Νοέμβριο του 1947, στη δική της Νυρεμβέργης, ένας από τους διοικητές των διαβόητων «Αϊνζατστρόππε 'Οστ» (μονάδων των "Ες —"Ες ταχείας επέμβασης στο ανατολικό μέτωπο), ο "Όττο "Ολεντορφ, που απαγχονίστηκε για τα εγκλήματά του στη Ρωσία, είπε στην απολογία του: «Ο Μάρτιν Μπόρμαν παραδόθηκε στη Ρωσία την πρώτη έκδομάδα του Μαΐου του 1945, όταν αυτοί είχαν καταλάβει το Βερολίνο. Στα τέλη Μαΐου του 1948, πάλι στη Νυρεμβέργη, κατά τις προδικαστικές ανακρισεις ενός όμιλου ανωτάτων υπαλλήλων της Βιχελμστράσσε, ένας απ' αυτούς, ο Μπέργκερ «ωρκίστηκε ενώπιον Θεού και ανθρώπων, ότι, «κατά τα τελευταία χρόνια του πολέμου, ο Μάρτιν Μπόρμαν είχε γίνει πράκτορας των Ρώσων».

Οί δυο αυτές «μαρτυρίες» δεν έπιβεβαιώθηκαν από πουθενά άλλο. 'Εκείνο που έχει αποδειχθεί ιστορικά, είναι ότι ο Μπόρμαν διαπραγματεύθηκε με τους Ρώσους στα τέλη 'Απριλίου του 1945, όταν βρισκόταν στο Βερολίνο, με σκοπό να πάρει την άδεια μεταβάσεως στην πόλη Φλένσμπουργκ του Σλέσβιχ — Χολστάιν, όπου βρισκόταν ο ναύαρχος Κάρλ Νταίνιτς, που ο Χίτλερ του είχε αναθέσει την αρχηγία του Ράιχ και των ενόπλων δυνάμεων, πριν αυτοκτονήσει. Το θέμα των διαπραγματεύσεων, που ναυάγησαν σχεδόν άμέσως, ήταν να διασφαλισθεί η μετάβαση του Μπόρμαν στο Φλένσμπουργκ, για να ληφθεί από το νέο αρχηγό του κράτους ή συγκατάθεση παραδόσεως του γερμανικού στρατού, που ήταν αποκλεισμένος στο Βερολίνο.

Το «νιέτ» του στρατηγού Τσουϊκωφ

ΝΑ τί ακριβώς συνέβη. Το θράδυ της τριακοστής 'Απριλίου του 1945, ο Σοβιετικός στρατηγός Βασίλι Τσουϊκωφ (που δεν πρέπει να τον συγχέουμε με τον στρατάρχη Ζούκωφ, στον οποίο ακριβώς υπαγόταν), είχε ήδη εγκατασταθεί σ' ένα μέγαρο της οδού 'Απομάχων, στην καρδιά του Βερολίνου. Τα μεσάνυχτα, σείοντας μία λευκή σημαία, έφθασε στην έδρα του Τσουϊκωφ ένας συνταγματάρχης της Βέρμαχτ, κομίζοντας ένα έγγραφο με τη σφραγίδα του Ράιχ και την υπογραφή του Μάρτιν Μπόρμαν.

Ο συνταγματάρχης ζήτησε από τον Τσουϊκωφ να δεχθεί, «όσο το δυνατό πιο γρήγορα», τον στρατηγό του πεζικού Κρέμπς, αρχηγό του γενικού επιτελείου του Χίτλερ, που θα κόμιζε «έγγραφα εξαιρετικής σπουδαιότητας», προοριζόμενα για τον στρατάρχη Ζούκωφ. Ο Τσουϊκωφ ζήτησε οδηγίες από τον Ζούκωφ και πήρε τη συγκατάθεσή του να δεχθεί τον Κρέμπς.

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε την τρίτη πρωινή ώρα της 1ης Μαΐου. Ο Κρέμπς έτρεπε σαν φθινοπωρινό φύλλο. Ήταν χλωμός, αδύνατος, εξύριστος από τέσσερις μέρες, με τα ρούχα ακονισμένα και τσαλακωμένα. Ζήτησε να συνομιλήσει ιδιαίτερα με τον Τσουϊκωφ. Τον συνόδευσαν ο συνταγματάρχης, που είχε έρθει και πριν στους Ρώσους, ένας ταγματάρχης, που θα έκανε τον διερμηνέα, κι' ένας άπλως στρατιώτης, που κρατούσε τη λευκή σημαία. Ο τελευταίος έμεινε στη αύλη του κτιρίου. Ο διερμηνέας είπε στον Τσουϊκωφ, 8

τι ο προϊστάμενός του επιθυμούσε να μη παρενρευθούν στη συνομιλία άλλοι αξιωματικοί του έρυθρού στρατού. Ο Σοβιετικός στρατηγός απάντησε ψυχρά: — Δεν βρίσκω τον λόγο να ικανοποιήσω αυτή την αίτηση. Οί έπιτελείς μου έχουν καθήκον να παρευρίσκονται.

Ο Κρέμπς είπε τότε: — Είμαι κομιστής ενός μηνύματος, που είναι απαραίτητο να τηρηθεί απόλυτα μυστικό.

Ο Τσουϊκωφ όμως έμεινε ανέκδοτος. — 'Εξηγήστε στον στρατηγό Κρέμπς, είπε στο διερμηνέα ταγματάρχη, ότι είμαι εδώ για να τον ακούσω κι' αυτό αρκεί. Δεν έχω καιρό να χάνω.

Ο Κρέμπς δίστασε για λίγα δευτερόλεπτα. 'Υστερα, έβγαλε από την τσέπη του ένα χαρτί, που αυτή τη φορά είχε τις υπογραφές του Γκαϊμπλες και του Μπόρμαν. Το χαρτί έλεγε ότι ο Χίτλερ είχε αυτοκτονήσει το απόγευμα της προηγούμενης μέρας, δηλαδή της 30 'Απριλίου, κι' ότι η Βέρμαχτ αγνοούσε ακόμα τον θάνατό του. Με άλλα λόγια, χάρη στην πρωτοβουλία του Μπόρμαν, οί Ρώσοι έμαθαν, πριν από τους Δυτικούς συμμάχους και τους ίδιους τους

Ο αρχηγός της ναζιστικής νεολαίας "Αρτουρ" Αξμαν, που επιβεβαίωσε τον θάνατο του Μπόρμαν

Γερμανούς, ότι ο Χίτλερ ήταν νεκρός κι' ότι οί διάδοχοί του ήταν έτοιμοι να καταθέσουν τα όπλα.

Ο Τσουϊκωφ δεν έδειξε την παραμικρή συγκίνηση. Είπε μονάχα, ύστερα από μία παρατεταμένη σιωπή:

— Το είχαμε ήδη πληροφορηθεί. Ήταν μία καυχήσιολογία του Σοβιε-

τικού στρατηγού ή όχι; "Ως σήμερα, κανείς δεν ξέρει την αλήθεια. Ο Μπόρμαν είχε προειδοποιήσει τους Ρώσους ή ή πληροφορία είχε έρθει σ' αυτούς πριν από άλλες άγνωστες πηγές; Οί αγγλοαμερικανικές μυστικές υπηρεσίες δεν απέκλεισαν το ενδεχόμενο ότι ο Μπόρμαν προσέφερε αυτή την υπηρεσία στους Ρώσους, για να σώσει το τομάρι του (όπως τον είχε διατάξει ο Χίτλερ) καθώς κι' άλλων αξιωματικών του κόμματος, όπως λόγου χάρη του "Αξμαν, για να εξακολουθεί έτσι η «συνέχεια» του εθνικοσοσιαλισμού. Αλλά από την υπόθεση αυτή ως την είκασία ότι ο Μπόρμαν ήταν πράκτορας των Ρώσων, ή απόσταση είναι μεγάλη.

Ο Τσουϊκωφ ρώτησε τον Κρέμπς αν ο Γκαϊμπλες κι' ο Μπόρμαν τον είχαν εξουσιοδοτήσει να υπογράψει την άνευ όρων παράδοση της Βέρμαχτ κι' αν ανάλογη προσφορά είχε αποσταθεί στους δυτικούς συμμάχους. Ο Κρέμπς δήλωσε ότι δεν είχε τέτοια εξουσιοδότηση κι' άρνήθηκε κατηγορηματικά ότι οί διάδοχοί του Χίτλερ είχαν έρθει σε έπαφή με τους δυτικούς. 'Εξηγήσε στον Σοβιετικό στρατηγό, ότι ο Γκαϊμπλες κι' ο Μπόρμαν τον είχαν εξουσιοδοτήσει να συμφωνήσει μόνο μία «άνασχωή» με τον έρυθρο στρατό. Την παράδοση θα την υπέγραφε ο Νταίνιτς, στο μακρυνό Φλένσμπουργκ. 'Ετσι ήταν αναγκαίο να μεταβεί το Τρίο Μπόρμαν — Γκαϊμπλες — Κρέμπς ή έστω ένας τους στην έδρα του ναυάρχου.

Ο Κρέμπς διέπραξε ένα ψυχολογικό σφάλμα. Ήξερε τα ρωσικά και τα μίλησε ξαφνικά, λέγοντας ότι ο νέος αρχηγός του Ράιχ, ο Νταίνιτς, δεν βρισκόταν πια στο Βερολίνο κι' ότι οί «ύπουργοί» που ήταν εκεί δεν μπορούσαν ν' αποφασίσουν τίποτε χωρίς αυτόν. Ο Τσουϊκωφ δεν απάντησε. Ο Κρέμπς έπρεσε σε δεύτερο σφάλμα, είπε:

— Σήμερα είναι Πρωτομαγιά. Μία μεγάλη γιορτή και για τους δυο λαούς μας.

Ο Τσουϊκωφ απάντησε τότε παγερά: — Για μās τους Σοβιετικούς είναι γιορτή. Όχι για σας.

Ο Κρέμπς έστειλε τον Γκαϊμπλες και τον Μπόρμαν στον συνταγματάρχη για να ζητήσει οδηγίες. Ο συνταγματάρχης γύρισε το μεσημέρι κι' ανέφερε ότι ο Γκαϊμπλες επιθυμούσε να συνομιλήσει προσωπικά με τον Τσουϊκωφ.

Ο Σοβιετικός στρατηγός, ύστερα από μία ραδιοτηλεφωνική συνδιάλεξη με τον Ζούκωφ, αποκρίθηκε με ένα ανέκμητο «νιέτ». Ο Κρέμπς κι' οί σύνδοοί του οδηγήθηκαν ως τις γερμανικές γραμμές μ' ένα σοβιετικό αυτοκίνητο.

Το τέλος του Μπόρμαν

ΣΤΟ μεταξύ, ο Μπόρμαν είχε στείλει, κατά τις 10 το πρωί, ραδιογράφημα, που το κείμενό του πιάστηκε από τις υπηρεσίες των αγγλοαμερικανικών στρατευμάτων. Το μήνυμα αυτό έλεγε: «Επιβεβαιώνω την αυτοκτονία του Φύρερ. Η διαθήκη ισχύει. Θα έλθω κοντά σας γρήγορα. Παρακαλώ, πριν από την άφιξή μου, να μην γίνει ή άνακοίνωση».

Σ' αυτό ακριβώς το σημείο, ύμνεται το μεγάλο έρωτηματικό. Πήγε ο Μπόρ-

μαν στο Φλένσμπουργκ ή όχι; Ο ναύαρχος Νταίνιτς, που απολύθηκε από τις φυλακές του Σπαντάου, αφού εξέτισε εκεί τη δεκαετή φυλάκιση, που του επέβαλε το δικαστήριο της Νυρεμβέργης, έβεβαίωσε με τον λόγο της στρατιωτικής του τιμής ότι δεν ξαναείδε τον Μπόρμαν. Είναι άρκετά άπιθανο να έλεγε ψέματα ο Νταίνιτς, μιά και δεν είχε αποκρύψει, κατά τη δική, ότι ο Χίτλερ κι' ο Χίμλερ τον είχαν διατά-

Ο Μπόρμαν κι' ο 'Ιταλός φραγκισκανός καλόγερος Μαρτίνι, που, για λίγο καιρό, είχε υποτεθεί ότι ήταν ο πρώτος. Η διάδοση ότι ο Μπόρμαν ζούσε σε μοναστήρι, έξω από τη Ρώμη, αποδείχθηκε γρήγορα άδύσημη.

ξει να έχει έτοιμα στο Κίελο δυο υποβρύχια μεγάλης άκτινας δράσεως, κατά τις τελευταίες ημέρες του 'Απριλίου του 1945, για να «παραλάβουν «πρόσωπα κι' υλικά μεγάλης σημασίας».

Ο έκδότης Χάινριχ Λινάου, ηλικίας σήμερα 77 χρόνων, επαναλαμβάνει κάθε τόσο, επί δυο — τρία χρόνια τώρα, ότι συνάντησε τον Μπόρμαν, με πολιτικά, κατά τις πρώτες απογευματινές ώρες της 26ης 'Ιουνίου του 1945 έξω από το Φλένσμπουργκ, αλλά χωρίς να κατορθώσει να του μιλήσει. Ο Λινάου ισχυρίζεται ότι ο Μπόρμαν κατευθυνόταν προς τα γερμανοδυτικά σύνορα. 'Εδώ και τρεις μήνες, οί έπιφύνοι Ισχυρισμοί του Λινάου, σε συνδυασμό με τη δήλωση του 'Αϊχμαν, που συνελήφθη από τους 'Ισσοπληνούς στην 'Αουεντιν, ότι ο Μπόρμαν κατέφυγε στη νότιο 'Αφρική, άνάγκασε την κυβέρνηση της Μπόν να διατάξει έρευνες στο Φλέν-

μπουργκ και σε άλλα κέντρα του Σλέσβιχ — Χολστάιν. Μετά τα διάψευση του Μπουένος — Άϊρες, κατά την όποια το άτομο που είχε συλληφθεί, δεν ήταν ο Μπόρμαν, ο διευθυντής της άστονομίας του Φλένσμπουργκ έδήλωσε στους δημοσιογράφους: «Δεν προέκυψε κανένα νέο στοιχείο για την τύχη του Μάρτιν Μπόρμαν. 'Εξακολουθεί, λοιπόν, να ισχύει ή βεβαιότητα ότι πέθανε στις 2 Μαΐου του 1945».

Η κάπως πιθανότερη έκδοχή συμπί-

πτει μ' αυτή την επίσημη γερμανική άπαση. Σύμφωνα με τον "Αρτουρ" Αξμαν, τον αρχηγό της χιτλερικής νεολαίας, ο Μπόρμαν προσπάθησε να φύγει από το Βερολίνο. Αλλά το θωρακισμένο αυτοκίνητό τους χτυπήθηκε από σοβιετικό πυροβόλο κι' έγινε κομμάτια. Ο "Αξμαν, που βρίσκεται στη 'Αργεντινή και μετά τη σύλληψη του 'Αϊχμαν εξαφανίστηκε, ισχυρίζονται ότι είχε δει με τα μάτια του το πτώμα του Μπόρμαν. Τα ίδια αναφέρει κι' ο προσωπικός πιλότος του Χίτλερ, Χανς Μπάουερ, που είχε πιασθεί αιχμάλωτος από τους Ρώσους και γύρισε στη Γερμανία το 1956.

Αλλά το αίνιγμα Μπόρμαν δεν μπορεί να λυθεί με πιθανότητες κι' ένδειξεις. Στην πραγματικότητα, κι' οί δυο αντίθετες έκδοχές έχουν τη βάση τους. Ο υπαρχηγός του Χίτλερ μπορεί να μη βρίσκεται στη ζωή. Αλλά μπορεί και να βρίσκεται... SANDRO PATERNOSTRO

Η κομψότητα των νεαρών Κινέζων γυναικών του Χόγκ Κόγκ είναι φημισμένη σ' όλο τον κόσμο.

Μιά από τις σημαντικώτερες μετοβλές που προκάλυψε ο τελευταίος πόλεμος ήταν η κατάργηση των αυστηρών κανόνων που ακολουθούσε επί αιώνες η κοινωνία των λευκών στις σχέσεις της με τους έγχρωμους. Η αλλαγή αυτή είναι περισσότερο έκδηλη στην Άσια, όπου οι φυλετικές διακρίσεις έχουν σχεδόν ξεχασθεί. Η στενή επαφή των λευκών με τους κιτρίνους — πρό πάντων στην Ιαπωνία — έχει κάνει πλέον κάτι πολύ συνηθισμένο την έπιμιξία. Και οι λευκοί, κουρασμένοι από τις κοινωνικές συμβατικότητες των χωρών τους, βρίσκουν πολύ πιο άνετη και ευχάριστη τη ζωή στην "Απω Ανατολή, που είναι συχνά γι' αυτούς ο παράδεισος του συζυγικού βίου.

Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Η μόδα των γάμων, κυρίως Αμερικανών, με τις γυναίκες της "Απω Ανατολής.

ΜΙΑ ΒΑΘΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

Ως το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο οι γάμοι μεταξύ λευκών και κιτρίνων δεν ήταν άνετοι από την κοινωνία των λευκών. Το πολύ πολύ η κοινωνία αυτή μπορούσε ν' άνεχθεί — κι αυτό σιωπηρά — να έχουν κίτρινες έρωμένες οι λευκοί που εργάζονταν στην "Απω Ανατολή, αλλά υπό τον όρο να ήταν άγαμοι και να μην είχαν κανένα σύνδεσμο με γυναίκα της φυλής τους. Ήταν, όμως, αδύνατο για ένα λευκό να νυμφευθεί μιά "Απωανατολίτισσα, μιά κίτρινη και όσοι τολμούσαν να παραβούν την κοινωνική αυτή απαγόρευση, αντιμετώπιζαν τον κίνδυνο ν' απομονωθούν, να αποβληθούν από την κοινωνία των λευκών. Αποκηρυγμένοι από τους δικούς τους, κρατημένοι σ' απόσταση από τους γονείς και τους συγγενείς των γυναικών τους, που κι αυτοί είχαν τις φυλετικές διακρίσεις τους, διωγμένοι από την εργασία τους, οι λευκοί αυτοί κατανατούσαν να κάνουν έθλια και μοναχική ζωή — τη ζωή που έχει περιγράψει τόσο καλά η Πέρλ Μπράκ στο βιβλίο της «Δεσμοί αίματος».

Τι είχε η κοινωνία των λευκών έναντι των γυναικών της "Απω Ανατολής; Μήπως ήταν διστραμμένες, επικίνδυνες; Όχι. Άπλοστατα, οι λευκοί, με τη μισαλλόδοξη υπεροψία τους, είχαν αποφανθεί ανέκλιητα ότι ήταν η ανώτερη φυλή: οι έγχρωμοι ήταν άναξιοι γι' αυτούς και ο γάμος με μιά τέτοια γυναίκα ήταν σημάδι επικίνδυνου ήθικου έκφυλισμού.

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ τ' άλλαξε όλα αυτά. Σήμερα ο αριθμός των έπιμιξιών αυξάνει διαρκώς. Ο πόλεμος της Κορέας, η αμερικανική κατοχή στην Ιαπωνία, η στενή έπικοινωνία με τους Κιτρίνους στη διάρκεια του πολέμου και κατόπιν έπιτάχυναν την έντυπωση αυτή αλλαγή.

Ο λευκός, ο δυτικός που έρχεται σ' επαφή με τις κίτρινες γοητεύεται τις περισσότερες φορές. Για τον άνδρα της έποχής μας, οι κίτρινες μένουν οι μόνες γυναίκες που είναι ικανές να τον θυθίσουν σ' ένα αισθηματικό κόσμο που τον νοσταλγεί, που τον όνειρευόταν από τον καιρό που είχε ιδεί ώρισμένες ταινίες, που είχε ακούσει τις άφηγήςεις ταξιδιωτών και, πρό πάντων, που είχε διαβάσει παλιούς θρύλους, τα παραμύθια της "Απαγορευμένης Πόλης του Πεκίνου, το χρονικό του Τζεγκις Χάν, ο οποίος κουβαλούσε μαζί του το χαρέμι του στις έκστρατείες και στις λεηλασίες, το έργο του Κιν Πίκ Μπί — το κινεζικό αντίστοιχο του «Δεκαήμερου του Βοκκαίου» — που έξιτορει τις έρωτικές περιπέτειες του Χσι Μέν και των έξι γυναικών του.

Ο πέπλος μυστηρίου που έκρυβε την "Απωανατολίτισσα τραβήχθηκε απότομα. Και το αποτέλεσμα ήταν ένα θάμπαμα, μιά άληθινή αποκάλυψη. Ο στρατηγός Μάκ "Αρθουρ, που διαζόταν να έκδημοκρατήσει γρήγορα την Ιαπωνία, επέτρεψε τη συναδέλφωση των "Αμερι-

κανών στρατιωτών με τις Ιαπωνέζες. Υπήρχαν τότε 140.800 κοινές γυναίκες (ή πορνεία δεν είναι άτιμωτική στη χώρα του ανατέλλοντος Ηλίου) και τόσες άλλες γοητευτικές Γιαπωνέζες, ώστε, ως το 1952 ήδη, 30.000 άντρες είχαν παντρευτεί "Αμερικανούς. Σήμερα οι γάμοι αυτοί έχουν γίνει τόσο συχνοί, ώστε οι αρχές έκριναν αναγκαίο να όργανώνουν μαθήματα νοικοκυριού, κοινωνικής συμπεριφοράς, ίστορίας, άγωγής του πολίτη και θρησκείας για να μεταμορφώσουν τις μέλλουσες αυτές συζύγους σε καλούς πολίτες των "Ηνωμένων Πολιτειών.

Δεν υπάρχει, λοιπόν, αμφιβολία, ότι οι "Απωανατολίτισσες έλκουν πολύ δυνατά τους λευκούς άνδρες: Γιατί;

Η γοητεία τους

ΜΙΑ ειδική έπιτροπή του Πανεπιστημίου της Όξάκα, στην Ιαπωνία, ασχολήθηκε με αυτό το πρόβλημα και έκανε έπισταμένη έρευνα που το κύριο πόρισμά της συνοψίζεται σε μιά μόνη φράση: «Αν οι Γιαπωνέζες αποδείχονται οι καλύτερες συζύγοι του κόσμου, αυτό όφείλεται στο ότι αισθάνονται πραγματικά εύτυχισμένες όταν παντρεύονται».

Γιαπωνέζες φοιτήτριες έκαναν, έξ άλλου, την ακόλουθη δήλωση: «Οι Σουηδέζες και οι Ρωμίες είναι οι ωραιότερες γυναίκες του κόσμου, οι Γαλλίδες είναι οι πιο δραστήριες, άλλ' οι "Αμερικανίδες είναι οι πιο δυστυχισμένες. Για να άρέσουν στους άνδρες κάνουν μεγάλες προσπάθειες, άδυνατίζουν, βάφουν τα μαλλιά τους. Και δεν περιμένουν να κρατήσει καιρό η γοητεία τους στους άνδρες». Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, πριν καταλήξουν στα συμπεράσματά τους,

οι Γιαπωνέζες αυτές φοιτήτριες θα είχαν ακούσει με αυταρέσκεια τα παράπονα των "Αμερικανών για τις "Αμερικανίδες.

Η κατάσταση αυτή δεν είναι, βέβαια, ευχάριστη για τις γεροντοκόρες των "Ηνωμένων Πολιτειών που άρχίζουν να αισθάνονται τον αντίκτυπο της ροπής αυτής των "Αμερικανών για τις "Απωανατολίτισσες. Δεν είναι ευχάριστη ούτε και για τις έγγαμες, γιατί το ποσοστό διαζυγίων μεταξύ λευκών αυξάνει σταθερά στην Ιαπωνία και στην Κορέα. Τα παράπονα είναι άμοιβαία. Οι άνδρες λένε:

— Δεν μπορείτε να καταλάβετε τις Γιαπωνέζες, γιατί είναι πιο θηλυκές από σας και γιατί τις ζηλεύετε. Μ' αυτές, τουλάχιστον, είναι άνετη η ζωή. Ξέρουν πώς να μεταχειρισθούν ένα άνδρα, δεν έχουν τρελλές αξιώσεις, δεν γκρινιάζουν με το τίποτε. Και, πρό πάντων, μάς εκτιμούν!».

Και οι γυναίκες άπαντούν:

— Κολακεύουν τη ματαιοδοξία σας: αυτό είναι όλο. Πίσω από τη χαμογελαστή μάσκα τους δεν θα μαντεύσετε ποτέ τις άληθινές σκέψεις τους, δεν θα μάθετε ποτέ αν όλες οι περιποιήσεις και οι φροντίδες τους για σας βγαίνουν από την καρδιά ή είναι το αποτέλεσμα μακράιωνής άγωγής και κληρονομικότητας. Θα είσθε πάντοτε μόνοι με μιά γοητευτική κούκλα στα πόδια σας!».

Έκτός, όμως, από τους στρατιώτες και αρκετές διάσημες προσωπικότητες έχουν γοητευθεί από "Απωανατολίτισσες. Άφοι επί χρόνια μελέτησε τους λαούς της Άσίας, ο "Αμερικανός συγγραφέας Τζέιμς Μίτσερ, παντρεύθηκε μιά Γιαπωνέζα. Ο στρατηγός Κλάρκ Τσένναλτ, ο περίφημος "Αμερικανός άρχηγός των «Έπταμένων Τίγρεων» που απέκτησε δόξα και φήμη στον πόλεμο

της Κίνας, χώρισε την "Αμερικανίδα γυναίκα του και παντρεύθηκε μιά θελκτική Κινέζα. Ο μουσικοσυνθέτης Ράντολφ Φράιμ, έζησε όλη του τη ζωή περριοχισμένος από "Απωανατολίτισσες. Στο τέλος παντρεύθηκε την Κινέζα γραμματέα του, έξυπνη, ικανή και γοητευτική. Ο μακαρίτης Κλάρκ Γκέιμπλ είχε άδυναμία στις γυναίκες της "Απω Ανατολής. Όταν γύριζε μιά ταινία στο Χόγκ Κόγκ, τον έβλεπαν συχνά να χορεύει με ωραίες Κινέζες και για μιά στιγμή είχε σκεφθεί να χωρίσει και να παντρευθεί Κινέζα. "Όσο για τον Μάρλο Μπράντον, είναι γνωστός ο γάμος του με μιά "Ινδή και — πριν παντρευθεί — η άδυναμία του για τις κοπέλες των Φιλιππίνων, που τις είχε γνωρίσει όταν γύριζε εκεί μιά ταινία. Ο γνωστότατος Γάλλος παραγωγός και σκηνοθέτης του κινηματογράφου "Υβ Σιαμπί έχει πάρει Γιαπωνέζα. Και είναι άναρίθμητοι οι ναυτικοί, οι δημοσιογράφοι, οι άεροπόροι, οι έμποροι που έχουν παντρευθεί Γιαπωνέζες, Κινέζες, "Ινδοκινέζες, "Ινδουήσιες, Κορεάτισσες. Ένας "Αμερικανός άεροπόρος είναι γαμβρός του πρωθυπουργού του Σιάμ.

Η σύγκριση

ΕΙΝΑΙ βέβαιο ότι, στην "Απω Ανατολή, ό,τι σχετίζεται με τον έρωτα είναι πολύ λιγώτερο περίπλοκο παρά στη Δύση, όπου πρέπει να τηρούνται τόσες συμβατικότητες, τόσες άπαγορεύσεις, τόσες συνήθειες. Στην "Απω Ανατολή η αισθηματική ζωή ξετυλίγεται πολύ πιο άπλά: Οι ψυχίατροι είναι άγνωστοι εκεί και δεν υπάρχουν συζυγικά προβλήματα.

Να ποιά είναι η άποψη ενός νεαρού "Αμερικανού στρατιωτικού άεροπόρου, που χώρισε πριν από λίγο καιρό την "Αμερικανίδα σύζυγό του:

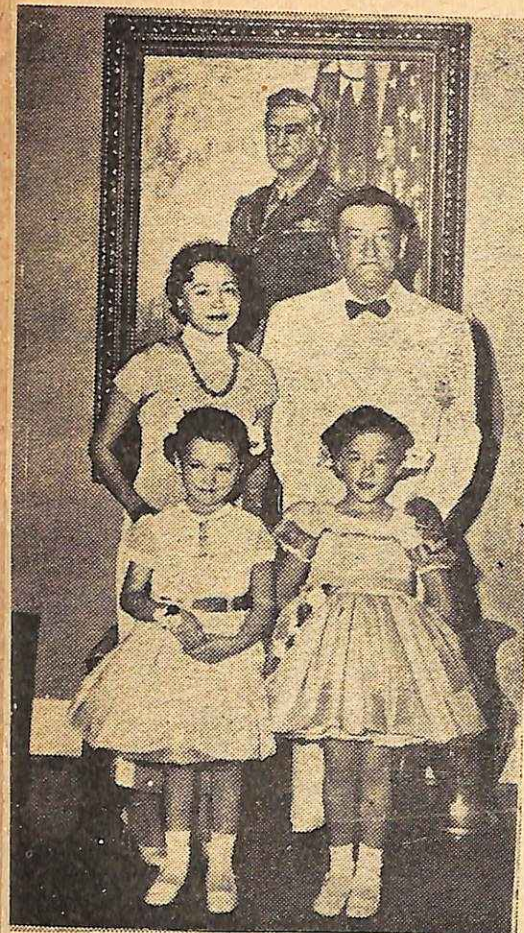

Ο γνωστότατος Γάλλος παραγωγός και σκηνοθέτης του κινηματογράφου "Υβ Σιαμπί έρωτεύθηκε τόσο πολύ τη Γιαπωνέζα ήθοια Κίσι Κέικο, ώστε την παντρεύθηκε.

"Όταν ο μακαρίτης Κλάρκ Γκέιμπλ γύριζε μιά ταινία στο Χόγκ Κόγκ, είχε γνωρίσει πολλή Κινέζες ήθοιους. Τις εύρισκε γοητευτικές και λίγο έλειψε να χωρίσει τη γυναίκα του και να παντρευτεί μιά απ' αυτές — την Λι Λι Χουά, με την οποία είναι έδώ φωτογραφημένοι. Η Λι Λι Χουά έχει εγκατασταθεί τώρα στο Χόλλυγουντ και πρωταγωνιστεί σε άμερικανικές ταινίες με κινεζικά θέματα.

— Οι Γιαπωνέζες είναι διακριτικές, ήμερες, έγκουραστικές, γεμάτες σεβασμό και, πρό πάντων, όταν παντρευθούν είναι ευχαριστημένες από την τύχη τους και δεν προσπαθούν να κυβερνήσουν τον άνδρα. Πιστεύω με, η αλλαγή είναι τεράστια μετά τις παραξενιές των "Αμερικανίδων, που είναι αυταρχικές, ύλιστριες, έριστικές και πεπεισμένες ότι έχουν όλα τα δικαιώματα επάνω στον άνδρα και στα κέρδη από το μόχθο και τη δραστηριότητά του. Οι "Αμερικανίδες ακολουθούν τις συμβουλές των μητέρων τους, που τις μαθαίνουν συστηματικά ότι ο γάμος είναι μιά έπιχείρηση και ότι οι έρωτικές διαχύσεις μεταξύ των συζύγων καθορίζονται από πριν από το ήμερολόγιο. "Επειτα ακολουθούν τις συμβουλές των γυναικών σελίδων των περιοδικών, χρησιμοποιούν άναρίθμητα καλλυντικά και άρώματα, πιστεύοντας ότι κάνουν έτσι ότι χρειάζεται για να έξασφαλίσουν τη συζυγική άρμονία. Το αποτέλεσμα: Δεν είναι πιά ποτέ ο έαυτός τους. Με τη Γιαπωνέζα μνηστή μου είναι διαφορετικά. Δεν άπαιτεί τίποτε. Δεν ζητά δώρα. Οι αντιδράσεις της είναι ελιγκρινείς. Είναι φυσικά γοητευτι-

Ύφους χώρισε την Αμερικανίδα γυναίκα του, ο περίφημος Αμερικανός στρατηγός Κλαίρκ Τσάνωλτ, που είχε πολεμήσει στο πλευρό του Τσάγκ — Κάι — Σέκ κατά των Ιαπώνων στην Κίνα, παντρεύθηκε μια Κινέζα. Διακρίνεται στη φωτογραφία μαζί της και με τα δυο κοριτσάκια τους. Στο βάθος ένα πορτραίτο του.

κη και σκέπτεται ότι το να δίνεται στον άνδρα της είναι το μεγαλύτερο από όλα τα προνόμια για μια γυναίκα.

Στο Κυότο, σ' ένα γιαπωνέζικο μπάρ, που η επιγραφή του διαφημίζει: «Κορίτσια, ούισκυ, μπύρα, όλα φθηνά», ένας Αμερικανός πεζοναύτης κυττάζει με τρυφερότητα ένα μπουκάλι μπύρα:

— Μάλιστα, κύριε, είναι η πιό ευχάριστη χώρα που γνώρισα ποτέ. Μόλις τώρα βγήκα από ένα ζεστό λουτρό και νοιώθω... νοιώθω υπέροχα, θαυμάσια. Τί;

— Αν έχω έρωσμένη; Ασφαλώς. Μια περίφημη κοπέλλα. Γιαπωνέζα, φυσικά. Μου ετοιμάζει το φαγητό μου, μπαλλώνει τα ρούχα μου, μαντράει τις κάλτσες μου, καθαρίζει τη στολή μου, τη σιδερώνει και η μεγαλύτερη ευτυχία της είναι να με περιμένει. Οι γυναίκες αυτές αφιερώνουν πραγματικά τη ζωή τους στους άνδρες. Και είναι εξαιρετικά ευχάριστες και κάνουν άνετη, ήρεμη, ξεκούραστη τη ζωή. Είναι κάτι που δεν το ξέρουμε στην Αμερική. Νά, λόγου χάρι, όταν είναι ζεστή η Κίτου μου με δροσίζει με μια βεντάλια από έλεφαντόδοντο. Ανακουφίζει τις ήμικρανίες μου με απαλό μασάζ, σηκώνεται στη μέση της νύχτας να με στεγνώσει

με ένα σφουγγάρι όταν ιδρώνω. Η Αμερικανίδα που θα περιβάλλει τον άνδρα της με τέτοιες περιποιήσεις δεν γεννήθηκε ακόμα.

Ο παράδεισος

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΔΑ Τζύψυ Ρόζ Λή, χορεύτρια σ' ένα καμπαρέ του Κυότο, υπερασπίζεται τις συμπατριώτισσές της:

— Είναι διεφθαρμένες, έστω, αλλά ποιός τις διαφθείρει, ποιός μάς διαφθείρει; Ποιός διαφημίζει από τη στιγμή που θα γεννηθούμε τα ηλεκτρικά πλυντήρια, τις μηχανές που πλένουν τα πιάτα, τα πολυτελή αυτοκίνητα και τα ωραιότερα διαμάντια; Ποιός παράγει τις ταινίες και τα θεάματα; Ποιός σπέρνει τον πόθο, τη ζήλεια, το φθόνο, τις απαιτήσεις στις καρδιές των γυναικών; Οι άνδρες! Έπειτ' από αυτό, τι ελπίζουν, λοιπόν, όταν παντρεύονται;

Η πραγματικότητα, ωστόσο, είναι ότι οι ξένοι που εργάζονται ή υπηρετούν στην Άπω Ανατολή, πιστεύουν ότι έχουν βρεί ένα αληθινό παράδεισο γεμάτο από θελκτικά ούρι, που ξέρουν όλα τα μυστικά της γοητείας, που έχουν διασπείρει όλες τις λεπτότητες της έρωτικής τέχνης ενός λαού που, από χιλιετίες, έχει ανυψώσει τον έρωτα σ' επίτευδο τέχνης. Είναι η χώρα όπου οι νεαρές παλλακίδες κάνουν λουτρό σε άνθονερο, κάνουν έντριβη με πολύτιμα αποστάγματα, ώστε το δέρμα τους αποκτά τη δροσερότητα και την απαλότητα των λουλουδιών.

Ωστόσο, οι προσπάθειες αυτές ανταμείβονται καμμία φορά άσχημα στην Άπω Ανατολή, γιατί η άπεραντη αυτή περιοχή, που άνδροκρατείται, διέπεται από αιώνας από το άρχαιο αυτό ρητό: «Μια παντρεμένη γυναίκα είναι σαν το άλογο που αγοράζουμε: είναι καμωμένη για να ιππεύεται ή να μαστιγώνεται, ανάλογα με το κέφι του άφέντη του».

Το ρητό αυτό εξηγεί γιατί οι Άπωανατολίτισσες έλκονται από τους λευκούς. Και δεν κάνει έκπληξη αν, στην πρώτη ευκαιρία, οι Άπωανατολίτισσες τινάζουν το ζυγό τους, ώστε να κατορθώσουν να θεωρούνται πλέον όχι ζώα ή πράγματα, αλλά ανθρώπινα πλάσματα.

Μήπως οι άνδρες δεν είναι οι άτυχοι της μεγάλης δυστυχίας τους — της χειροφρέτησης των γυναικών; Νά γιατί όσοι μπορούν σπεύδουν να γευθούν τους καρπούς ενός επιγείου παραδείσου που είναι σήμερα ο μόνος στη Γη, και που, πιθανότατα, θαχτεί χαθεί κι αυτός σε λίγο, όταν τα έθιμα των λευκών διαφθείρουν και τις γυναίκες της Άπω Ανατολής.

Στον Κλεμανσό, όταν ήταν πρωθυπουργός, παρουσιάστηκε ένας βιομήχανος και του πρότεινε να κάνουν μαζί μια δουλειά όχι και τόσο καθαρή.

— Δεν ντρέπεσθε να μου προτείνετε τέτοια πράγματα! φώναξε έξαλλος ο Κλεμανσό. Είστε άπατενοι!

Ο βιομήχανος προσπάθησε να δικαιολογηθεί:

— Μά πρέπει να ξήσω κι' εγώ...

— Δεν το βλέπω απαραίτητο! ήταν η άπάντησή του «Γύρη».

ΚΑΡΑ ΓΙΑΡΑ

Μιά τουρκική επιδημία που όφειλεται στη χρήση μιας νέας χημικής ουσίας που προστατεύει το σιτάρι από τα παρασιτα

Τα τελευταία χρόνια, οι νοτιοανατολικές περιοχές της Τουρκίας μαστίζονταν από την άρρωστική «καρά γιάρρα». Δεν πρόκειται για καινούργια άρρωστική. Είναι μια παθολογία γνωστή από χρόνια στην ιατρική ως «τοξική ερυθρότητα». Άλλα στις τουρκικές επαρχίες Διארμπακίρ, Μαρτίν και Ουρφα η άρρωστική «καρά γιάρρα» εμφανίζεται από το 1955 με πρωτοφανή συμπτώματα και σε κλίμακα σοβαρής επιδημίας.

Άρχικά, εκδηλώνονται φλεγμονές επί του δέρματος. Το εξωτερικό «καρά γιάρρα». Και το σημάδι αυτό σύμπτωμα υποχωρεί γρήγορα, αλλά τότε εκδηλώνονται σοβαρότερες εσωτερικές επιπλοκές, άνωμαλίες του μεταβολισμού, έρυθριάζει των ούρων, που διαρκεί επί μήνες και κάποτε παραμένει μόνιμα.

Από τις έρευνες των Γερμανών γιατρών που μελέτησαν την άρρωστική, διαπιστώθηκε πως η αίτια της επιδημίας «καρά γιάρρα» όφειλεται στην ανεξέλεγκτη χρήση μιας νέας χημικής ουσίας που προστατεύει το σιτάρι από τα παρασιτα. Πρόκειται δηλαδή για μία μορφή βραδείας δηλητηρίασης από τα χημικά μέσα που χρησιμοποιούνται για τη συντήρηση των δημητριακών. Στη γερμανική έκθεση αναφέρεται ότι από το 1954 ως το 1957, στην τουρκική περιοχή όπου εκδηλώθηκε η άρρωστική, χρησιμοποιήθηκαν 87.000 κιλά της τοξικής αυτής ουσίας που περιέχει χλωριούχο βενζόλη. Έτσι, κατά τα πέντε τελευταία χρόνια, οι Τούρκοι χωρικοί έτρωγαν δηλητηριασμένο ψωμί.

Η περίπτωση της Τουρκίας είναι ένα παράδειγμα των όλεθρων συνεπειών που μπορεί να έχει η άλόγιστη χρήση των χημικών ουσιών στη γεωργία. Στις πολιτισμένες χώρες άυστηροι νόμοι άπαγορεύουν τη χρήση των έπικίνδυνων τοξικών ουσιών και, όπου η χρήση τους είναι άπαραίτητη, άσκέπται άυστηρότατος κρατικός έλεγχος. Ειδικές δημοσιεύσεις διαφωτίζουν τους χωρικούς για τους κινδύνους των χημικών ουσιών που χρησιμοποιούν στα χωράφια τους.

Μόνο σε χώρες όπου δεν υπάρχει τέτοια διαφώτιση μπορούν να συμβούν συμφορές όπως η επιδημία «καρά γιάρρα». Και στο σημείο αυτό η χώρα μας δε βρίσκεται σε πολύ καλύτερη θέση από την Τουρκία.

Πρέπει να μιλάμε στα παιδιά για τον θάνατο; Ναι, άπαντ' άδίστακτα ή σύγχρονη έπιστήμη. Η μύηση του παιδιού στο φόβερό, αλλά φυσικό αυτό γεγονός είναι άπαραίτητο να γίνει, αλλά με λεπτότητα και ψυχολογημένη προοδευτικότητα. Η σύγχρονη παιδαγωγική γκρεμίζει, μετά το ταμπού των σεξουαλικών σχέσεων και το ταμπού του «τελευταίου» γεγονότος της ζωής.

Να μιλάμε στα παιδιά για τον θάνατο;

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ψυχολογία του παιδιού έχει άσχοληθεί άρκετά με το θέμα. Κι' έχει καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι είναι φυσικό κι' άκίνδυνο να σκέπτεται το παιδί το θάνατο και να τον φοβάται, καθώς και το να προσπαθεί ν' άπαλλάγει άπ' αυτό τον φόβο, κατά τις διάφορες ηλικίες, με τα δικά του μέσα. Φυσικά, στη έξοικείωση του παιδιού με την ιδέα του θανάτου και στη σωστή της αντιμετώπιση, παίζει βασικό ρόλο κι' η άγωγή.

Τίθεται, τώρα, το έρώτημα: Πώς σχηματίζει την ιδέα του θανάτου ή παιδική διάνοια; Δεν πρόκειται τάχα για ένα παρθένο έδαφος των γνώσεών μας;

Μιά σειρά από συστηματικές έρευνες, που έγιναν στις Ηνωμένες Πολιτείες, την Άγγλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ούγγαρία, άποκρυπτογράφησαν αυτό το μυστήριο. Μυριάδες παιδιών κάθε ηλικίας και τάξεως ρωτή-

θηκαν από ειδικούς, ως προς τις άντιδράσεις τους άπέναντι της ιδέας του θανάτου, είτε των άλλων, είτε του δικού τους.

«Δεν μπορείτε να φανταστείτε — γράφει ένας άπ' αυτούς, ο Γερμανός καθηγητής Φρήντριχ Τούν — την τέλεια πνευματική ήρεμία, με την οποία άπαντούσαν οι μικροί άνακρινόμενοι στις έρωτήσεις μου, ακόμα και τις πιό λεπτές, ούτε το ενδιαφέρον που έδειχναν για το θέμα. Οι άπαντήσεις τους είχαν πάντα μία κρυστάλλινη ελικρίνεια».

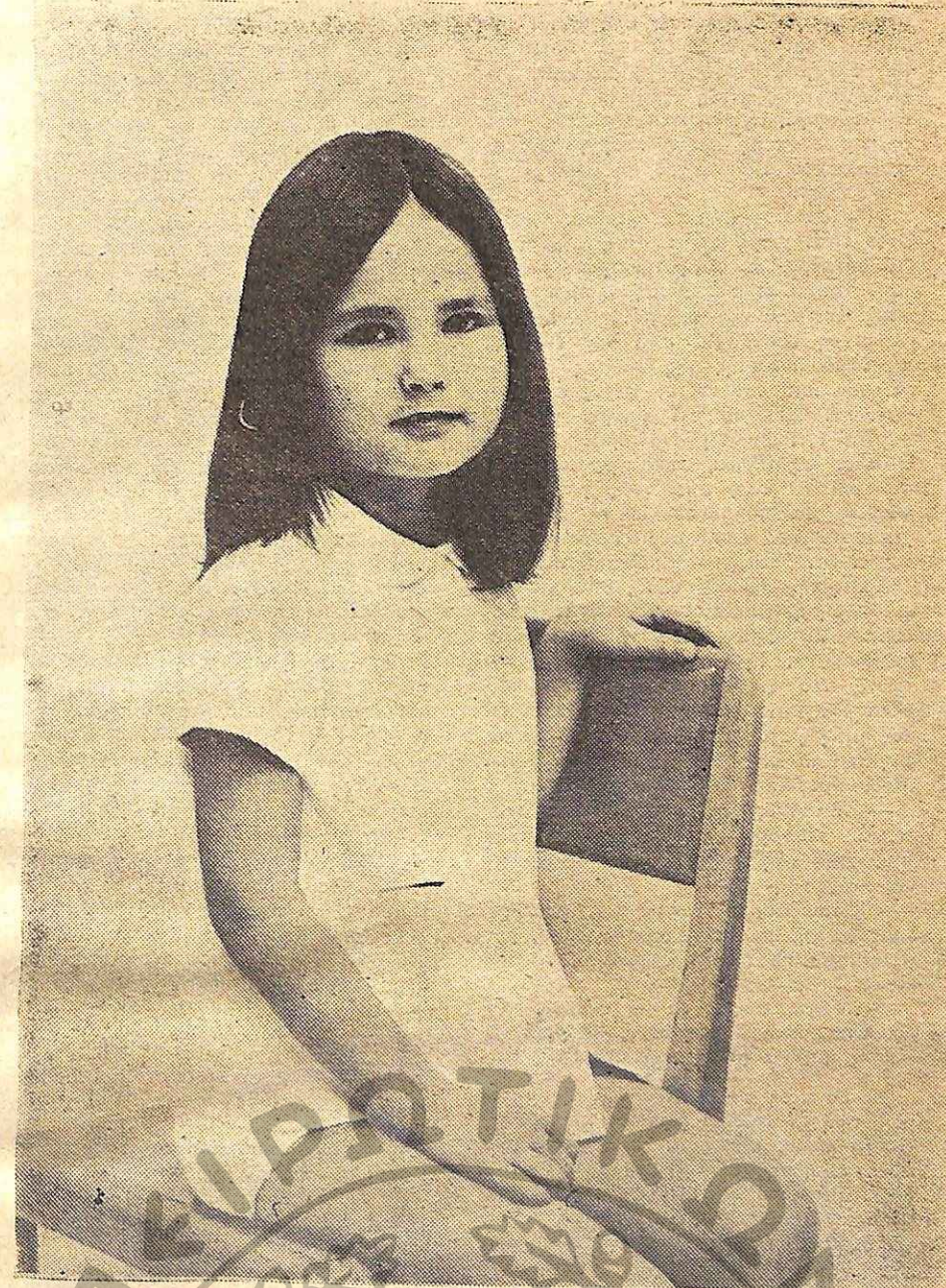
Ποιά είναι, λοιπόν, τα συμπεράσματα, που συγκομίσθηκαν άπ' αυτές τις έρευνες;

Κάτω των πέντε χρόνων, είναι σπάνιο το να έχει σχηματίσει άκριβ' ιδέα για τον θάνατο ένα παιδάκι, άσχετο αν μπορεί να υποφέρει άφάνταστα από ένα τέτοιο χωρισμό, ιδίως όταν πρό-

κειται για τη μητέρα του.

Κατά την έφηβία, είναι έξ' ίσου σπάνιο το να μην υπάρχει μέσα στη νεαρή ύπαρξη πλήρης και σαφής συνείδηση του θανάτου. Ωστόσο, όπως άκριβ' συμβαίνει και σε πολλούς ένηλικες, τόσο πολλούς όσους δεν φαντάζεται εύκολα κανείς, ο θάνατος, για το μεγάλο παιδί, είναι κυρίως κάτι που μπορεί να συμβεί στους άλλους.

Άνάμεσα σ' αυτές τις δυο περιόδους ηλικίας, που άναφέραμε, τα 60% περίπου των παιδιών έχουν μία περιορισμένη κι' έμμεση πείρα του γεγονότος του θανάτου, ή όποια στηρίζεται στην έξαφάνιση γηραιών προσώπων του οικογενειακού κύκλου, που δεν συγκλόνισε τον ψυχικό κόσμο των μικρών «θεατών». Μιά άξιόλογη μειοψηφία, γύρω στα 25%, δοκιμάσθηκε πρόωρα από τον θάνατο του πατέρα ή της μητέρας. Ο άντίκτυπος του θανάτου αυτού, που ώ-

φειλόταν σε ένα δυστύχημα ή σε μια άρρώστια, αποκαλύπτει στο παιδί τον κίνδυνο και του δικού του θανάτου. Για ένα μικρότερο αριθμό παιδιών, γύρω στα 15%, πένθη εξαιρετικά σκληρά, αμυχολόγητη άγωγη και νευρώσεις που υπάρχουν στους ίδιους τους γονείς, αναπτύσσουν ένα νοσηρό φόβο απέναντι στο θάνατο.

Τί σκέπτεται το παιδί για το θάνατο, όταν είναι μικρότερο των πέντε χρόνων; 'Ο θάνατος, σ' αυτή την ηλικία, είναι πριν απ' όλα ένα αίσθημα εγκαταλείψεως από αγαπημένα πρόσωπα. Με μεγαλύτερη ηλικία από τον ενήλικα, το παιδάκι αυτής της ηλικίας συμπεριφέρει τον ίδιο τον νεκρό, χωρίς να υποπευθείται καθόλου ότι μπορεί να του συμβεί, ότι συνέβη στο πρόσωπο που πέθανε. 'Εξ άλλου, όταν πρόκειται για πόν θάνατο ενός από τους γονείς, το παιδάκι δεν τον θεωρεί σαν όριστικό χωρισμό. Του είναι αδύνατο να παραδεχθεί ότι υπάρχει τέτοια απόσπαση.

Κατά την περίοδο αυτή, υπάρχει μια «κατανόηση» απέναντι στον θάνατο προσώπων κι' όντων, που το παιδί είτε διαισθάνεται τη διαφορά τους από τον έαυτό του είτε νοιώθει ότι δεν του είναι αναγκαία στη ζωή του. 'Ο θάνατος μιάς γάτας ή ενός πουλιού δεν το συγκινεί πολύ. 'Ο θάνατος ενός ηλικιωμένου προσώπου δεν το συγκλονίζει.

— Μα πώς, έλεγε ένα 'Αμερικανό-πouλο τεσσάρων χρόνων στη γιαγιά του, είσαι εξήντα χρόνων και δεν πέθανες ακόμα;

— 'Όταν θα πάω στον ούρανό, του απάντησε εκείνη, θα δω μια καλή θέση, για να μπορώ να βλέπω αν κάνεις τίποτα κακό.

— Να προσέχεις να μη σκύβεις πολύ. Είπε τότε ο μικρούλης. Μπορεί να πέσεις και θα γίνεις κομμάτια!..

'Ο θάνατος του πατέρα ή της μητέρας, που το παιδάκι ξέρει ότι του χρειάζονται πολύ, καθώς κι' ο θάνατος του αδελφού ή της αδελφής, που του μοιάζουν, αποτελούν κάτι το ακατανόητο. Το παιδάκι αντιδρά σ' ένα γεγονός μονάχα συναισθηματικά, χωρίς να δίνει εξήγηση, χωρίς να βρίσκει φυσικό, ότι έγινε.

Κατά τη μέση παιδική ηλικία, ανάμεσα στο 5ο έτος και την έφηβια, ο θάνατος προσωποποιείται από το υλικό των παραμυθιών ή από την καθαρή φαντασία. Το παιδί τον νοιώθει σαν σκελετό, σαν παράξενο πουλί, σαν ανθρωπόμορφο τέρας, να πλησιάζει και να το απειλεί.

— Τί είναι ο θάνατος; ρώτησε ένας έρευνητής ένα μικρό Ούγγρο, έξη χρόνων.

- 'Ένας άνθρωπος.
- Τί λογής άνθρωπος;
- 'Ένας άνθρωπος χωρίς σάρκες, ένας σκελετός.
- Πού τον ξέρεις;
- Τον είδα.
- Πού;
- Στόν ύπνο μου. 'Ηταν κοντά κι' ή μαμά μου.

— Και τί σου είπε ή μαμά σου;

— Να ο θάνατος! Πάμε να φύγουμε!

Το ίδιο παιδάκι, λίγο αργότερα, ζητούσε να μάθει πού έμενε ο θάνατος, για να πάει να τον.. σκοτώσει. 'Όλοι οι συνομήλικοί του είχαν την ίδια γνώ-

μη: «για να μη πεθάνουμε, πρέπει να σκοτώσουμε τον θάνατο».

Είναι, λοιπόν, έντελώς μάταιο για τους γονείς να εξοδεύουν τον θάνατο από τις κουβέντες, τα αναγνώσματα και τα θεάματα των παιδιών τους, όταν βρίσκονται σ' αυτή την ηλικία.

'Ένα από τα όχι σπάνια παιγνίδια αυτής της περιόδου είναι η.. τελετουργία του ένταφιασμού: αρχικά ενός ζώου, ύστερα ενός μικρού φίλου, που τοποθετείται στον τάφο με πολλές λεπτομέρειες, παρμένες από το τυπικό των πραγματικών κηδείων. 'Ο καθηγητής Τούν που μελέτησε διεξοχυστικά αυτό το παιγνίδι έδωσε το συμπέρασμα ότι δεν είναι πρόωρο να έντυπωθεί από το περιβάλλον στο κάτω των 10 χρόνων παιδάκι ή άμεση όψη του θανάτου, του πτώματος και του ένταφιασμού. 'Ωρισμένα παιδάκια αποθανύαζον τόσο τις κηδείες κι' ιδιαίτερα το λειτουργικό τους μέρος, ώστε φαντάζονται και το δικό τους θάνατο κι' επιθυμούν ύποσυνείδητα να πεθάνουν, για να πρωταγωνιστήσουν έτσι σ' ένα τέτοιο θέαμα.

Κατά την ηλικία αυτή, περισσότερο από τις άλλες, το παιδάκι έχει ανάγκη καθοδηγήσεως και ψυχολογημένης άγωγής. Για την προοδευτική και προσεκτική αυτή μύσηή του στο θάνατο, οι δυσκολίες είναι παρόμοιες κι' εκείνες που συναντά ή προσπαθεία έγκαιρης μύσηής στο σεξουαλικό ζήτημα.

— Ρωτώ τον πατέρα μου, άφηγείται ένα παιδάκι 10 χρόνων, και μου πεί τι είναι ο θάνατος. Μου άπαντά ότι δεν ξέρει, ότι κανείς άνθρωπος δεν έχει ιδέα. Νοιώθω έτσι περισσότερο φόβο, άφού κι' ο πατέρας μου άκόμα δεν ξέρει αυτό που κι' εγώ δεν ξέρω.

Κατά την έφηβική περίοδο, το άτομο έχει σχηματίσει πιά άκριδη ιδέα για τον θάνατο. 'Αλλά οι έφηβοι την εκφράζουν με πιο παραστατικό τρόπο άπ' ότι οι μεγάλοι.

Να πώς παριστάνει τον θάνατο ένα Γερμανόπουλο 13 χρόνων.

— 'Ο θάνατος είναι το φυλλορόημα της ζωής. Δεν υπάρχει ύστερα άπ' αυτό άλλη άνοιξη.

Να κι' ο εκφραστικός τρόπος ενός συνομήλικου με το προηγούμενο 'Αμερικανόπουλου, που είχε έντονη θρησκευτική άγωγή:

JEAN GRANDPIERRE

Η ιλαρά προτιμάει τους περιττούς αριθμούς

Μητέρες, προφυλάξτε τα παιδιά σας από την ιλαρά! Τό 1961 είναι επικίνδυνο, γιατί ο αριθμός του είναι μόνος!

Η έκπληκτική αυτή προειδοποίηση διατυπώθηκε στο Λονδίνο από μια ομάδα σοβαρών γιατρών πού, άπ' όσα ξέρουμε, δεν άσχολούνται με την... άτρολογία. Οι γιατροί βασίζουν τις προβλέψεις τους στη στατιστική. Σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα των περασμένων έτών, προβλέπουν ότι κατά τό 1961 θα σημειωθούν στη Μ. Βρετανία 600.000 περιπτώσεις ιλαράς. 'Ιδού οι στατιστικές για τα κρούσματα ιλαράς από τό 1955:

1955: 693.000	1956: 160.000
1957: 633.000	1958: 259.000
1959: 539.000	1960: 146.000

Είναι λοιπόν φανερό, πώς ή ιλαρά προτιμάει τα έτη με τους περιττούς αριθμούς. Μέχρι στιγμής, οι έπιστήμονες δεν είναι σε θέση να δώσουν καμμία εξήγηση στο έκπληκτικό αυτό φαινόμενο. 'Εφέτος, ή ιατρική εταιρία της 'Αγγλίας άργάνασε ένα έργαστήριο έρευνών πού θ' άσχοληθεί άποκλειστικά με τη μελέτη της ιλαράς.

— Μετά τό θάνατο ο άθρwpος ζεί σ' ένα άλλο κόσμο. 'Όπως υπάρχουν στα σχολεία πολλές τάξεις, πού τις περνάμε τη μία μετά την άλλη έτσι είναι και στη ζωή. Πεθαίνοντας κανείς, πηγαίνει σε άνώτερη τάξη.

Αυτή είναι ή εξέλιξη της ιδέας του θανάτου στους σταθμούς της παιδικής κι' έφηβικής ηλικίας. 'Αλλά αυτή ή ιδέα είναι διαφορετική, όταν τό παιδί κι' ο έφηβος έχουν άντιμετωπίσει τον θάνατο με ιδιαίτερα σκληρό τρόπο.

'Ο διάσημος Γερμανός ψυχίατρος 'Ερριχ Στέρν, στο διβλίο του «Τό παιδί μπροστά στην άρρώστια και τον θάνατο», άναφέρει πληθος άπό περιπτώσεις ψυχικής άναστατώσεως με μόνιμα διανοητικά και νευρικά άποτελέσματα, ύστερα άπό συγκλονιστική πείρα του θανάτου σε παιδιά.

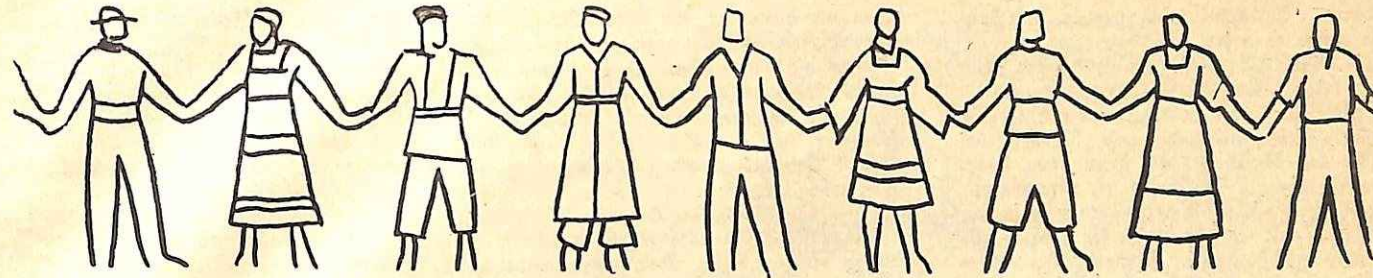
Οι γονείς πρέπει, γενικά, να προσέχουν, ώστε ή σχετική άγωγή, πού άσκουν στα παιδιά τους, να συνδυάζει τα έξής δυο στοιχεία: άφ' ενός τη λογική και συναισθηματική εξοικείωσή τους με γεγονός του θανάτου κι' άφ' έτέρου την άποφυγή άπότομης έπαφής με τό γεγονός αυτό.

Χαρακτηριστική, άπό τη δεύτερη άποψη, είναι ή εξέμολόγηση μιάς νευρωτικής κοπέλλας:

— 'Η μητέρα μου συνήθιζε να πηγαίνει στα σπítια πού είχαν νεκρό. Μία μέρα, όταν ήμουν έξη χρόνων, με άνάγκασε, παρα τις διαμαρτυρίες μου, να σφίξω τό χέρι ενός πτώματος. Μού φάνηκε τότε ότι τό στόμα και τα βλέφαρα του πεθαμένου μισούσαν. Ξεφώνισα άπό τον τρόμο μου κι' άπό τότε δεν μπορώ να σκέφτομαι ή ν' άκούω για θάνατο.

Η άποφυγή, έξ άλλου, της έπαφής του παιδιού με τό γεγονός του θανάτου οδηγεί στα ίδια άποτελέσματα, γιατί άναγκάσεται στην ψήχη του την προϊστορική φρίκη απέναντι στο μυστήριο της παύσεως της ζωής.

Σ' αυτή την περίπτωση, πρέπει να θυμάται κανείς τα λόγια ενός μεγάλου σύγχρονου Γάλλου ποιητή, του 'Αραγκόν: «Μη σκεπάζετε με την παλάμη σας τα μάτια του παιδιού μπροστά στο τελευταίο γεγονός της ζωής. 'Ο θάνατος είναι ένα φυσικό πράγμα»..

Κατά την πρώτη παγκόσμια σύρραξη, μέσα στα μεγάλα ιστορικά γεγονότα της εποχής, ο νεώτατος, μα καθιερωμένος, Βρετανός ποιητής Ρούπερτ Μπρούκ, ένα είκοσπεντάχρονο παλληκάρι, σπάνιας όμορφιάς, άφηγε τη στερνή του πνοή κάτω άπό τον 'Ελληνικό ούρανό, καθώς διέσχισε τό Αιγαίο, ταξιδεύοντας μ' ένα γαλλικό πολεμικό καράβι πρós τα Δαρδανέλλια, όπου πήγαινε να πολεμήσει, σαν έθε λοντής έφεδρος άξιωματικός.

'Επειτα άπό μια μοίρα του Μπαύρον, τό γεγονός αυτό έπαιρνε στα χρόνια μας μια ξεχωριστή συμβολική σημασία. Δυό γενεές έχουν μόνο περάσει κι' ένας άλλος έλληνολάτρης λυρικός, πεθαίνει στο χώρο τον έλληνικό, σ' ένα καινούργιο δώμα για τη λευτεριά.

Τόν 'Απρίλη πού μας έρχεται θα συμπληρωθούν σαράντα πέντε χρόνια άπό την ήμέρα πού οι συμπολεμιστές του έράζονταν σ' έναν έρμηκόν όρμο της Σκύρου τον ένταφίασανε στην καρδιά ενός ήρεμου έλαιώνα... Είναι καθ' αυτό προφητικοί τούτοι οι στίχοι πού γράψε όταν άνοιχτηκε με τό καράβι του πρós τό Αιγαίο, άφήνοντας πίσω του την ιερή σκιά του Σουνίου:

«Είδα την 'Αγία χώρα

της 'Αττικής,
και τώρα

κι' άκόμη σε μιά άλλη στρόφή:

«Ξέρω ένα νησί,

όπου οι μακρυές του, κυλάνε, άγιες

(νύχτες

ξέχειλες όπό άρώματα...».

Φόνος στη Λιδουανία

Μονόπρακτο του ΡΟΥΠΕΡΤ ΜΠΡΟΥΚ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΕΝΑΣ ΞΕΝΟΣ
Η ΜΗΤΕΡΑ
Η ΟΥΓΑΤΕΡΑ
Ο ΠΑΤΕΡΑΣ
ΕΝΑΣ ΝΕΟΣ
ΕΝΑΣ ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ
Ο ΓΙΟΣ ΤΟΥ

Το έσωτερικό μιάς καλύβας στη Λιδουανία. Τραπέζι στη μέση, πόρτες δεξιά, άριστερά. Ένα μεγάλο τζάκι. Λαβωμένο με λεκάνη. Κρύο σούρουπο φθινοπωρινό. Στο τραπέζι κάθεται ο ξένος κι' άποτρώνει. Η μητέρα, μια τριαντάρα δυνατή, γεροδεμένη, κάθεται σ' ένα σκαμνί. Η μητέρα πενηντάρα, λίγο κουρασμένη, πηγαίνει σερβιρόντας. 'Ο Ξένος λίγο κάτω άπ' τα τριάντα, έπιδεικτικά ντυμένος, μέτριο άνάστημα, αδύνατος, μαύρα μαλλιά, μονοτάκι και γενάκι).

ΞΕΝΟΣ: (Τραβώντας λίγο την καρέκλα άπό τό τραπέζι): Περήφω. Περήφω... Τώρα καλά θάταν να πάω να πλαγιάσω. Είμαι ψόφιος στην κούραση ύστερα άπό τόση πορεία μέσα στο δάσος... Μα τό Θεό, ήμουν τυχερός να δω τούτο τό σπίτι...

ΜΗΤΕΡΑ: 'Αν περιμένετε λίγο... 'Ο άντρας μου, όπου νάναι, θα γυρίσει άπ' τη δουλειά.

ΞΕΝΟΣ: (Σηκώνεται): Και δε μού λέτε, δε φοβόσαστε σεις, δυό γυναίκες, να μένετε μόνες τη νύχτα σ' ένα τόσο έρημικό σπίτι σαν αυτό;

ΜΗΤΕΡΑ: Τι να φοβηθούμε; Ποιος θα γύρευε τίποτα εδώ; Να μās κλέψει; Έμένα ποιος θα μ' ήθελε. 'Όσο για την Άννα... ή Άννα θάξερε να τους αυγυρίσει... είναι πιά γερή κι' άπό άντρα...

ΞΕΝΟΣ: (Λίγο άνήσυχος): Η κόρη σας είναι γεροδεμένη κοπέλλα.

ΜΗΤΕΡΑ: Είναι δυνατή... Δουλεύει βλέπετε, στο χωράφι με τον πατέρα της.

ΞΕΝΟΣ: 'Α, μού φαίνεται πως δύσκολα θα κρατιέται ένα σπινικό μονάχα μ' έναν άντρα... (Σα διαστικά): σίγουρα θάχτε και γιούς...

ΜΗΤΕΡΑ: 'Όχι. Είχα ένα. Μās έφυγε όμως άπό 13 χρόνων.

ΞΕΝΟΣ: (Με μικρό νευρικό γέλιο): Κόρη. Οι γυναίκες χρειάζονται κάποια προστασία, έτσι πιστεύω πάντα... 'Εσύ, σά μητέρα, δε θα τον καλωσόριζες τό γιό σου, αν γύριζε ποτέ να σου παρασταθεί στα γερατιά σου;

ΜΗΤΕΡΑ: (Διαστικά): Μά... δεν ξέρω...

ΟΥΓΑΤΕΡΑ: Πνίγνε...

ΞΕΝΟΣ: 'Ω, συμπιάστε με... μα ο άντρας σας άφήνει μόνες.

(Άκούγεται άπό μακριά, ή φωνή του πατέρα).

ΜΗΤΕΡΑ: Νά. Αυτός είναι. Πάω να τον φέρω... 'Αν περιμένετε λίγο... θα προτιμούσα να τον βλέπατε, πριν πάτε να πλαγιάσετε.

ΞΕΝΟΣ: (Κάνει λίγα βήματα. Με έλαφροίτα ταράχη πού θέλει να κρύψει): Φαντάζομαι, πως μια έξαιρετική κοπέλλα σαν και σένα, θάχει στιγμές πού θα βαρύνεται φοβερά μια ζωή όλο δουλειά, δουλειά, σ' αυτόν τό μελαγχολικό τόπο, όσο όμορφος κι' αν είναι...

ΟΥΓΑΤΕΡΑ: Μμμ...

ΞΕΝΟΣ: Στοιχηματίζω, πως δε θάχετε καμμία ψυχαγωγία εδώ, Άννα — έτσι δε σας λένε; Όύτε νεαροί, ούτε χορός, ούτε τίποτα... 'Α, θάπρεπε να ζεις σε μια μεγάλη πολιτεία...

ΟΥΓΑΤΕΡΑ: (Σαν άπό μέσα της): 'Εχω κι' εγώ τις διασκέδασεις μου.

ΞΕΝΟΣ: 'Α, είναι θαύμα ή μεγάλη πόλη. Τα φώτα, ή ζωή των δρόμων. Τό αίμα πού κυλάει μαζί τους. Είναι κόρη να μην τώχεις νοιώσει ποτέ αυτό. Δε βλέπεις πως εδώ, μόνο μαραζώνεις; Πιά ψυχρά και πιά άνόητα κάθε μέρα, όλο δουλειά, δουλειά... Θα καταντήσεις σαν τη μητέρα σου... στο τέλος, θα ξαρλώσεις και θ' άσκημίνεις, και θα πεθάνεις έτσι... Λοιπόν, τι θάλεγες, (γελώντας ύστερικά) αν ξαφνικά, παρουσιαζόταν μια καλή γεράδα και σου ύποσχόταν να σε πάρει σε μια μεγάλη πολιτεία, και να σου δείξει όλα της τα όφρατα, να σου άγοράσει όμορφα φορέματα και κοσμήματα, και να σου χαρίσει ότι καλύτερο ύπαρχει, σά σε μια πραγματική κυρία!

ΟΥΓΑΤΕΡΑ: (Κάνει λίγα βήματα κουτσάινοντας): Είμαι σακάτισα... κουστή! Κάποιο σκυλί μού έξέσκισε κάποτε τό πόδι... Θέλετε να τό δείξω και μόνος σου; Να κττα! Τέτοιους γάμπες έχουν οι κυρίες. Δες κι' αυτό τό κόψιμο στο χέρι μου. Αυτό μού τώκανε ένα μεγάλο καρφί. Τι θάλεγαν στην πολιτεία για ένα τέτοιο χέρι. Νά, κάτσε να σε πιάσω... (Τον πιάνει στο πόδι).

ΞΕΝΟΣ: (Βγάζει μια έλαφροίτα κραγή πόνου): 'Α, άχ.

ΟΥΓΑΤΕΡΑ: 'Εχεις ποτέ σου νοιώσει χέρι κυρίας σαν κι' αυτό;

(Σε λίγο, βήματα — φεύγει κουτσάινοντας πρós τη σκάλα, πού οδηγεί σ' ένα άπάνω πάτωμα και άνεβαίνει. Μπαίνουν ή μητέρα και ο πατέρας, ένας πενηνταπεντάρας με ύφος έννευσμένο):

ΜΗΤΕΡΑ: 'Ο άντρας μου...

ΞΕΝΟΣ: (Κάνει δυό βήματα πρós τον άντρα): Είστε ο κύριος του σπιτιού, χάισω πολύ. Η γυναίκα σας είχε την καλωσήνη να μού ύποσχεθεί ένα κρεβάτι γι' αυτή τη νύχτα, εδώ... 'Εχασα τό δρόμο μέσα στο δάσος και με πήρε ή

νύχτα... Στάθηκα πολύ τυχερός, που βρήκα τουτό το σπίτι...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Καλώς βρεθήκατε μέσα στο δάσος, έτσι δα καλοντυμένος;

ΞΕΝΟΣ: (Με κάποια ταραχή): Σας τώπα... Έχασα το δρόμο μου. Ήθελα να πάω στο Μολιχέβ. Μά ήταν τόσο δημοφιλές το δάσος... Μ' άρεσε να περπατήσω. Σκέφθηκα να το διασχίσω για διάπνοο. Γυρίζω στις μικρές πολιτείες αυτού του τόπου για δουλειά... δουλειά της κυβερνήσεως...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Στο Μολιχέβ; Μά είσατε βλαβερό δρόμο ξέω από το δρόμο σας! Θα πρέπει να σαστε κουρασμένος σαν άλλο. Καλώς μ' αυτό το σάκκο που κουβαλάτε, θα μπορούσαν και να σας είχαν ληστέψει...

ΞΕΝΟΣ: "Ω, μπορείτε να δείτε... δεν έχω παρά χαρτιά στην τσάντα. Μά... έχω και πολλά λεπτά άπανο μου. Θέλει να δείτε... Νά... (Ψάχνεται και βγάζει μερικά): Ένα σωρό λεπτά! Θα μπορούσα ν' αγοράσω δυο φορές απ' την αγορά αυτό το σπίτι, κι' ότι έχει μέσα. Στοιχηματίζω, πως δε θα χάσει ιδεί τόσα λεπτά μαζεμένα ποτέ, σ' όλη σου τη ζωή... Νά, να κι' άλλα... Θέλει να δείτε κι' άλλα.

ΠΑΤΕΡΑΣ: "Όχι, δεν έχω δει... Βαρώνε...

ΜΗΤΕΡΑ: (Βηματίζει πλησιάζοντας): Είναι επικίνδυνο να περπατάς στο δάσος, μ' όλη αυτή την περιουσία άπανο σου...

ΞΕΝΟΣ: Δε συνάντησα ψυχή όλη την ημέρα στο δρόμο μου, ούτε και σπίτι. Το δικό σας ήταν το πρώτο που αντίκρισα. Προχώρησα και βγήκα κατ' ευθείαν από το δυτικό μέρος του δάσους. Χάρηκα, σαν είδα από μακριά τουτό το φως. Αλήθεια, φοβερή έρημιδα εδώ. Θα πρέπει να ναι πολύ πληκτικό, όλο ν' ακούς τον άνεμο στα κλαδιά και να βλέπεις τις νύχτες να χρονοποιούν από μήνα σε μήνα... Όμοιο, πως άρχισα να αισθάνομαι πολύ περιέργη σήμερα, έχοντας περπατήσει όλη την ημέρα ανάμεσα στα δέντρα. Μου κράτησαν καλή συντροφιά...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Κάτω στον κάμπο, τρία λεπτά από δω, υπάρχουν μερικά σπίτια. Δεν πήγατε, βαρύνε, από κε. Βρίσκονται σ' ανατολικά... Είναι και κόσμος προς τα εκεί...

ΜΗΤΕΡΑ: Μά, προς τα κε πηγαίνει...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Καί υπάρχει μολύβη δουλειά στο χωράφι...

ΞΕΝΟΣ: Μά το χειμώνα... ο καιρός περνάει δύσκολα...

ΠΑΤΕΡΑΣ: "Α, ο χειμώνας! Έφθασε κιόλας...

ΞΕΝΟΣ: Φαντάζομαι πως θα το χαρείτε πολύ, σά θα έχετε μαζέψει λίγα χοήματα και θα μπορείτε να φύγετε... να πάτε να ζήσετε σε καμιά πόλη...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Αυτό θα γίνει, όταν τα κριάδια κατεβάσουν γάλα... Όταν ο Θεός ευπνήσει από το φοχλητό του και θυμηθεί και τους φτωχούς...

ΜΗΤΕΡΑ: (Επιτιμητικά): "Ω, 'Ιβάν, τι λόγια είναι αυτά;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Δεν είναι ζωή σ' αυτό τον ξερότοπο!

ΞΕΝΟΣ: Είμαι τσακισμένος στην κούραση, έπειτα από τόση πορεία μέσα στο δάσος. Λέω να πάω να πλαγιάσω. Πρόκειται να ναι άργα...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Θά ναι περασμένες όχτώ!

ΞΕΝΟΣ: (Μ' ένα γέλιο): Μου φαίνεται πως, δεν έχετε ρολόι (Παύση

γέλιο πιο δυνατό): Μά τότε πως θα ξέρετε τι ώρα να πάτε στα κρεβάτια σας; Πρέπει να σας αφήσω το δικό μου κι' άποψη τη νύχτα. Βέβαια πρέπει... Μά, είναι χροσός, δόλοχρσο. Θα το κρεμάσω εδώ, πάνω απ' το τζάκι. Στοιχηματίζω, πως δε θα χετε ξαναδεί χροσό ρολόι κρεμασμένο στον τοίχο σας, ξί...

(Κάποια κίνηση. Ξεροβήχει).

ΜΗΤΕΡΑ: Θα πάρω λίγο τη λάμπα...

θέλετε να σας δείξω το δωμάτιό σας Βαρώνε;

ΞΕΝΟΣ: "Ω, νάι, πρέπει να πάω να πέσω... (Κάνει δυο βήματα): Καληνύχτα, μικρή μου Άννα...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Μμ...

ΞΕΝΟΣ: Καληνύχτα... καληνύχτα...

Φοβάμαι, πως σας στέρησα την καλύτερη μερίδα του φαγητού σας... Συμπάθω με... Μά θα σας το πληρώσω... Δε θα μετανοιώσετε για τη φιλοξενία σας...

(Αρχίζει ν' ανεβαίνει τη σκάλα):

ΠΑΤΕΡΑΣ: Φτωχικό ήτανε, μά ευχαρίστησή μας που το μοιραστήκαμε μαζί σας. (Βήματα στη σκάλα).

ΜΗΤΕΡΑ: Φτωχικό είναι και το δωμάτιο για σας... Έμεις κοιμόμαστε στα δεξιά! Μην ανησυχήσετε αν μās ακούσετε να περπατάμε... (Έξακολουθεί ή κουβέντα).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Καλά μās φέγγει το τζάκι...

ΠΑΤΕΡΑΣ: (Μασουλώντας): Πάντα παραπονιόσυνα για άντρα... Νά, ένας για σένα... Γιατί δε ρίχνεις τα μάτια σου σ' αυτόν. Καί σε καλοκντούσε κιόλας... σε έπαι και Άννα...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Είναι... Είναι ένα μικροκαμωμένο άνθρωπάκι... με άσπρα δάχτυλα. Ένα τίποτα είναι...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Φοβάσαι ξ; Πάντα σου φοβάσονται...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Αυτός δεν είν' άντρας... Είναι ένα τόσο δα φλύαρο άνθρωπάκι... σαν και σένα...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Πως τώπες αυτό; (Πέφτει κάτω ένα κουτάλι).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Ας το χέρι μου κάτω! Άσε με σου λέω... Άν με χτυπήσεις σε σκοτώνω. (Αντηρώνεται και δηματίζει): Ούφ!

(Βήματα στη σκάλα).

ΜΗΤΕΡΑ: "Ε, τί πάθατε σεις... (Κατεβαίνει τα υπόλοιπα σκαλιά): "Εφ'ερως τίποτα...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Τίποτα... καταραμένο είν' αυτό το δάσος. Ούθ' ένας λαγός, ούτε πουλί... Σωστό νεκροταφείο...

ΜΗΤΕΡΑ: Δε θα τον θάλαυμε φέτος το χειμώνα... τίποτα δεν έχουμε...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Κι' έχω μια πείνα... Ποτέ δεν υπάρχει αρκετό φαί σε τουτό το ορημάδι... Δεν είναι ζωή σ' αυτόν τον ξερότοπο...

ΜΗΤΕΡΑ: Τοῦδωσα ξί, είχαμε. Το κατάλαβα, πως ήταν πλούσιος... θα του πάρουμε αρκετά για μια βδομάδα...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Καί μετά;

ΜΗΤΕΡΑ: "Έχει ο Θεός...

ΠΑΤΕΡΑΣ: (Σηκώνεται, σπρώχνοντας την καρέκλα του): Βαρύνεκα, σου λέω. Θα φύγω στην πολιτεία... Έκεί υπάρχει χοήμα... Βαρύνεκα να κάθομαι να δουλεύω εδώ για ένα κομμάτι ψωμί... Θα φύγω στην πολιτεία... μόνος... Νά! κντά αυτό το ρολόι! Γιατί να τώχει εκείνος κι' εμείς να φοβάμε της πείνας;

"Ένα χρόνο θα ζούσαμε μ' αυτό... Μά που το βρήκε; Ποιός είναι; Γιατί μιλούσε έτσι;

ΜΗΤΕΡΑ: Ήταν πιωμένος φαίνεται... Μά είναι πλούσιος...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Κι' εγώ σου λέω, πως είναι τρελλός... Που άκούστηκε άνθρωπος να περπατάει έτσι μέσα στα δάση, γιατί του άρεσει, λέει, και δεν είναι τρελλός. Κι' όπως είναι ντυμένος! Καί μ' αυτή την τσάντα...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: (Απότομα): Δεν τον είδε κανείς που ήρθε εδώ...

ΜΗΤΕΡΑ: "Αν είναι τρελλός, μπορούμε να πάρουμε και ρεγάλο που τον κρατήσαμε. Οί γονιοί του θά ναι πολύ πλούσιοι...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Μπά, όχι ξέρεις... δεν είναι τρελλός... Όμως είναι παράξενο πράγμα! Γιατί νάρθει εδώ; Κι' όλα αυτά τα χοήματα! Κι' ο τρόπος που μιλούσε... Λες να είναι δικά του;

ΜΗΤΕΡΑ: Γιατί να μην είναι δικά του;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Βρέ, μπας και τάχει τοποί του, τα λόγια του... Λοιπόν, εκλεμμένα... Έμοιαζε σαν κλέφτης. Οί τσι είναι... Σου λέω, πως τάχει κλέψει και είναι σκαστός. Καί κρύβεται. Γι' αυτό ήρθε εδώ...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Κανένας δεν ξέρει πως ήρθε εδώ...

ΜΗΤΕΡΑ: "Αν είναι τρελλός θα μπορούσαμε να πάρουμε και ρεγάλο, όταν την παραδώσουμε.

ΠΑΤΕΡΑΣ: Μά όλα αυτά τα λεπτά... και το δόλοχρσο ρολόι, από που τάχει... Καί με τί δικαίωμα; Μπορεί να τάχει κλέψει από ανθρώπους, που τώρα πεθαίνουν της πείνας... Κι' έμοιαζε για κλέφτης.

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Ήταν ένας μικροκαμωμένος αδόναντος άνθρωπάκος. (Μιά παύση).

ΠΑΤΕΡΑΣ: Δουλεύω για να σας ζω έσας τις δυο, δουλεύω, όσο μπορώ... κι' όμως πεθαίνω της πείνας. Κι' αυτός, ένας κλέφτης ολόμυνατος, και νάχει όλα αυτά τα χοήματα. Άν ύπηρχε Θεός, θα έπείρετε μια τέτοια αδικία;

ΜΗΤΕΡΑ: (Επιτιμητικά): 'Ιδάν!... (Παύση).

ΠΑΤΕΡΑΣ: (Έντονα): Έχουμε το ίδιο δικαίωμα στα λεφτά, όσο και κείνος... Τι χρειάζονται τόσα λεφτά σ' ένα ξερό κορμί; Σ' έναν κυνηγημένο;

ΜΗΤΕΡΑ: Πάψε! Θα τόν ξυπνήσεις... ΠΑΤΕΡΑΣ: Καί τι με νοιάζει κι' αν μ' ακούσει;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Θα κοιμάται βαθειά με τέτοια κούραση, ποδχε...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Μά γιατί με κνττάτε... Τι με κνττάτε έτσι κι' οί δυο σας;

ΜΗΤΕΡΑ: "Όπως πάμε, δεν θα τον βγάλουμε το χειμώνα φέτος...

ΠΑΤΕΡΑΣ: (Με διαπεραστική φωνή): Μά γιατί με κνττάτε; Τι έχετε στο νου σας έσας οί δυο; Δεν ξέρω, τι έχετε στο νου σας...

ΜΗΤΕΡΑ: Τρέμεις, 'Ιδάν... Κάνεις το τραπέζι να τρίζει απ' την τρεμούλα σου...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Γιατί με κνττάτε; Δεν μπορώ ν' αντιρρώσω τα μάτια σας... (Σε τόνο λυγρού): Σκότωσα έναν άνθρωπο κάποτε σε συμπλοκή, καί... "Ω, Θεέ μου... Έγώ δεν... Πρέπει να σκεφτώ... Πέστε κάτι... Αδριο...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Τώρα!

ΠΑΤΕΡΑΣ: Αδριο...

ΜΗΤΕΡΑ: Τώρα!

ΠΑΤΕΡΑΣ: Είναι φιλοξενομιενός μας...

ΜΗΤΕΡΑ: Είν' ένας κλέφτης... (Μι-

κή παύση. Σε τόνο χαμηλό και γοργό): Κοιμάται για καλά... Θα γίνει με την πρώτη... δε θα μπορούσε να φέρει αντίσταση... Θα τον κρατήσουμε καλά... Κανένας, ποτέ δεν θα το μάθει... Πρέπει να θάλουμε στο χέρι τα λεφτά... (μικρή παύση).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Σώπα, μητέρα... νά... (Έκείνος βγάζει το μαχαίρι του και τραβάει κατά τη σκάλα): "Έλα... Πάρε και τη λάμπα, κι' εμείς ερχόμαστε απ' κοντά...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Μπορώ να το κάμω μόνος μου. (Κοντοστέκει): Είσασ' ελεεινός... Σταθήτε δώ... Δε θα τον αγγίξετε σεις... Έγώ θα το κάμω... (Ανεβαίνει τα σκαλιά γοήγορα και σιγανά. ("Ανοιγμα — κλείσιμο της πόρτας. Κάποιος μικροδονυος).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Νά!...

ΜΗΤΕΡΑ: Νά!

(Η πόρτα ξανανοίγει και ξανακλείνει. Ο πατέρας πετάει το μαχαίρι στο τραπέζι).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Το μαχαίρι είναι καθαρό...

ΜΗΤΕΡΑ: Τόκαμες;

ΠΑΤΕΡΑΣ: Έγώ... (Με συντριβή): "Όχι... Νοιώθω μιάν αηδία. Δεν μπορώ... Δε μπήκα μέσα... Δούλευα όλη τη μέρα. Νοιώθω άρρωστος. (Βήχει, αναγυλιάζοντας).

ΜΗΤΕΡΑ: (Επιτιμητικά): Πρέπει να το κάμεις!

ΠΑΤΕΡΑΣ: Δεν μπορώ... Δεν μπορώ έτσι!.. Βότκα... Δώστε μου να πιώ... Θέλω να πιώ βότκα...

ΜΗΤΕΡΑ: Την ήπια κείνος, όση είχαμε... (Επιτιμητικά): Πρέπει να το κάμεις...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Ποδνε το σακκάκι μου... "Α, νάτο... Θα πάω ως το μαγαζί, να πάρω βότκα... Έχω μερικά καπνία... Πάω να πιώ, να πάρω λίγη δύναμη, για να μπορέσω να το κάμω... Θα πιώ... μέχρι που να μπορώ να τρυπήσω και τον Παντοδύναμο. (Με σιγονιρία): "Όταν θα γυρίσω, θα δείτε... Θα μπορώ να μαχαίρώσω όποιον και νά ναι. Μά τώρα, σάς λέω, είμαι σαν άρρωστος... Δεν μπορείς να σκοτώσεις, όταν νοιώθεις την κούραση και την άρρώστεια, ως το λαμό. Δούλευα όλη τη μέρα... ("Ανοιγμα της πόρτας): Θα γυρίσω σε πέντε λεπτά... Τ' δρκίζονται να τον σκοτώσω. Θα ποτιστώ με το φονικό... "Ω, Θεέ μου, Θεέ μου... (Βγαίνει).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Είναι δειλός!

ΜΗΤΕΡΑ: Είν' εν τάξει...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Είν' ένας δειλός!

ΜΗΤΕΡΑ: Δεν είναι! Σκέφτεται πολύ... λογαριάζει. Έσθ δεν μπορείς να καταλάβεις... Όταν πει, θα γίνει εν τάξει. Με το ποτθ θα πάψει να σκέπτεται...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Άν ξεκίναγα να πάω να σκοτώσω έναν άνθρωπο, δεν θα χρειάζεταν να γυρίσω πίσω για να πιώ...

ΜΗΤΕΡΑ: "Εσθ! Φοδόμωνα, πως δεν θα τον καταφέρναμε ν' άποφασίσει.

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Θα μεθύσει!

ΜΗΤΕΡΑ: Δεν τότε φτάνουν τα λεφτά ποδχει για να μεθύσει... Άλλωστε θα το θυμάται, γιατί πήγε να πιεί...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πήγε για να ξεφύγει. "Α, τι κουραστικό να περιμένεις...

ΜΗΤΕΡΑ: Θα το κάμει, μόλις γυρίσει. (Κάνει λίγα βήματα): Τον ξέρω... Κι' αυτό το χροσό ρολόι λες να ναι κλεμμένο;...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δεν ξέρω... Έκείνο που ξέρω, είναι πως θα γίνουμε πλούσιοι...

θα ξελασπώσουμε από δώ...

ΜΗΤΕΡΑ: Παντού το ίδιο είναι... Μόνο που δε θα πεθαίνουμε της πείνας.

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Ω, είναι κόλαση να περιμένεις... Πρέπει κανένας να κάνει τη δουλειά του με το πρώτο, χωρίς πολλή σκέψη... Άλλοιωτικά είναι δύσκολο...

ΜΗΤΕΡΑ: (Λίγα βήματα): Φωτίζει έξω... (Ξαφνικά): Δε θα μπορούσε κανείς να δει μέσα... θα μπορούσε; Όταν εκείνος έρωγε...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Όχι, δε φαίνεται εδώ μέσα από το δρόμο...

ΜΗΤΕΡΑ: Καί ποιός θα περνούσε νύχτα ώρα από δώ πέρα.

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πως; Έρχονται καμιά φορά...

ΜΗΤΕΡΑ: "Καμιά φορά! Έρχονται, βλέπεις, να σε δουν, αυτό δε θές να πεις; Έρχονται νεαροί, το χρόνο μια φορά. Σάν ήμουνα εγώ νέα...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πάντα σου με ζήλευε! (Οί φωνές τους γίνονται σκληρές, διαπεραστικές).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Νά ζηλέσω! Σάν ήμουν κορίτσι, γντούζινες τρέχανε από πίσω μου... (Βήματα στο κεφαλόσκαλο).

ΞΕΝΟΣ: (Χωρίς να ακούγεται): Μά, κανυαδίζουμε...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Τι σιχαμένο πράμα να

σαι γέρος και ζηλιάρης...

ΜΗΤΕΡΑ: Πως με μισείς πάντα... Κι' είμαι μητέρα σου... Δεν κάνει να μισείς τη μάνα σου. Δεν είναι φυσικό...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Έσθ μοδχεις πάντα ένα μισος! Το πρόσεξα... με τον καιρό ή άγάπη γύρισε σε...

ΜΗΤΕΡΑ: Δεν ξέρεις, τι θα πεί νάσαι μητέρα. Κι' όπως πās, ποτέ δεν θα το μάθεις.

(Τρίζω στη σκάλα. Στο δεύτερο τριξίμο, μητέρα και κόρη πετιούνται πάνω).

ΜΗΤΕΡΑ: (Βγάζει μια μικρή κραυγή): Τι θέλετε;

ΞΕΝΟΣ: (Λίγο ταραγμένος): "Ω, δεν είναι ο άντρας σας εδώ;

ΜΗΤΕΡΑ: "Όχι, δγίκε λίγο έξω... Σας ανησυχήσε τίποτα, βαρύνε;

ΞΕΝΟΣ: "Όχι... Νά, δηλαδή... "Όχι. Θάδελα να του μιλήσω... Σκέφτηκα... να θάδελα να του μιλήσω άποψη. Μά... δεν πειράζει. Μήπως ξέρετε, πότε θα γυρίσει;

ΜΗΤΕΡΑ: Δέν... δεν ξέρω...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Μήπως άργήσει πολύ. Γυρνάει άργά συνήθως...

ΞΕΝΟΣ: "Ω, καλά τότε... Θα του μιλήσω άδριο...

ΜΗΤΕΡΑ: (Βηματίζει): Κάνει κρύο άποψη... (Κλείνει με θόρυβο τα ξύλινα

παραθυρόφυλλα. Βροντάνε οι σιδερένιοι τους μοχλοί: Θά κλειδώσω και θα πάμε για ύπνο. 'Ο άντρας μου φαίνεται θ' άργήσει... Μήπως χρειάζεσθε τίποτα θα-ρώνε;

ΞΕΝΟΣ: "Όχι... μονάχα σκέψη, πώς άν ήταν έδω... Νά, έδω... Κάτι να ξεκαθαρίσω πριν να κοιμηθώ. Μά δέν... δέν είναι τίποτα. (Ξανανει- δαίνει τα σκαλιά).

ΜΗΤΕΡΑ: Μή σάς άνησυχούμε έμείς θαρώνε;... "Ε... με την κουβέντα μας...

ΞΕΝΟΣ: "Ω, όχι σάς θαβαίνω. Τόν πή- ρα για λίγο και, ξαφνικά, ξύπνησα πάλι... "Ενοιωσα κάπως... Σάμπως νάπρεπε να... προτού να κοιμηθώ να ξεκαθαρίζα...

ΜΗΤΕΡΑ: Θά κοιμηθείτε ήσυχα, θα- ρώνε, δέ θ' άκούσετε πιά τίποτα...

ΞΕΝΟΣ: (Κάπως άπότομα): Μά να! Λυπάμαι, πού σάς τρώαξα... Μιά ιδέα μου ήτανε... Θά γίνει αύριο... Τώρα θα πέρω στον ύπνο σά μολύβι. (Άνεβαίνει τα σκαλιά).

ΜΗΤΕΡΑ: Βέβαια, πρέπει νάστε κου- ρασμένος!

('Ο Ξένος θγαίνει. Μιλούν ψιθυριστά).

ΜΗΤΕΡΑ: Τι ήθελα να πώ; Γιατί ήρ- δε κάτω;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πού να ξέρω;

ΜΗΤΕΡΑ: Άες να μās άκουσε;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δέν πιστεύω... Κάτι θα

τόν τρώαξε στον ύπνο του.

ΜΗΤΕΡΑ: Σου λέω, πώς είναι τρελ- λός!

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Όλοι του οι τρόποι εί- ναι τόσο αλλοιώτικοι!

ΜΗΤΕΡΑ: Νά μέθυσε με τόσο λί- γο ποτό; Οι άντρες γίνονται άλλοκοτοι σάν πούνη.

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Θά ξανάρθει;

ΜΗΤΕΡΑ: Καί για μένα είναι χειρό- τερο, γιατί μοιάζει σάν... (Χτύπημα στην πόρτα. — Άμήχανα βήματα και ψιθυρί- σματα των γυναικών. Δεύτερο χτύπημα).

ΜΗΤΕΡΑ: (Ψιθυριστά): Πρέπει ν' ά- νοίξουμε...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: (Ψιθυριστά): Σύρε ν' ά- νοίξεις... (Σιγά, μόνη της): "Άς κινήσω, τουλάχιστον, τούτο το ρολόι...

ΜΗΤΕΡΑ: (Μισανόγει την πόρτα, πού τρίζει): 'Ο Πάολ, έλα μέσα Πάολ... Πώς τέτοια ώρα από δω;

ΝΕΟΣ: Μά δέν είναι ούτε οχτώμιση...

"Ηρθα για ένα λεφτό...

ΜΗΤΕΡΑ: Άπάνω πού ετοιμαζόμαστε...

Πλαγιάζουμε λίγο νωρίς...

ΝΕΟΣ: "Ηρθα για να σās φέρω αυτό το λαγό.

ΜΗΤΕΡΑ: Πολλή σου καλωσύνη! Τι ώραίος λαγός... θαρός...

ΝΕΟΣ: "Α, άς ξεσταθώ μια σταλιά, έ- δω, σιδ τζάκι...

ΜΗΤΕΡΑ: (Αρχίζοντας ν' ανεβαίνει τη σκάλα): Πάω να στρώσω τα κρεβά- τια... (Άνεβαινοντας) Μήν άργήσεις κι' εσύ "Αννα. "Ελα σέ λίγο... (Βγαίνει).

ΝΕΟΣ: Ζεστά είναι δώ μέσα... "Εξω κάνει κρύο... Δέν είν' έδω ο πατέρας σου;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πήγε ως το μαγαζί, να πιεί...

ΝΕΟΣ: Πολύ καλή ή μητέρα σου να μās άφήσει μόνους...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Άνέθηκε να ετοιμάσει τα κρεβάτια...

ΝΕΟΣ: Μμ... Ούτ' άκούγεται καθό- λου!

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Ω, δέ θαρύνει...

ΝΕΟΣ: Δέν ήξερα, πώς κοιμόσαστε τόσο νωρίς!

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δέν έρχεσαι συχνά...

ΝΕΟΣ: Δίκιο έχεις... Δέν έρχομαι... μά

άν ήξερα... Δέν είσαστε και τόσο φιλόξε- νοι σέ τούτο το σπίτι...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πολύ καλός, πού σκέ- φτηκες να μās φέρεις το λαγό...

ΝΕΟΣ: Σήμερα τόν έπιασα στό δόκα- νο...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Μά τώρα πρέπει... Νο- μίζω, πώς ή μητέρα θα θέλει τώρα ν' άμπαρώσει...

ΝΕΟΣ: Δέ θέλεις να με δεις λιγάκι;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δέν είναι αυτό, μά εί- μαι κι' εγώ πολύ κουρασμένη... Καλύτε- ρα νάφουγες τώρα, Πάολ...

ΝΕΟΣ: Δέν ήσουν στό χωράφι σήμερα. Πήγα για να σέ δώ...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Εχω δουλέψει άρκετά. Μά, πήγαινε τώρα Πάολ. Θέλω βέβαια κι' εγώ να σέ δώ... Έλα καμμιάν άλλη μέρα. (Με ξαφνικό θυμό): Φύγε τώρα! Θά φύ- γεις!

ΝΕΟΣ: Γιατί δέ μου λές τίποτα; Δέ σέ κατάλαβα ποτέ μου.

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Κάτω τα χέρια σου τώ- ρα! Φύγε! Θά σέ δώ αύριο.

ΝΕΟΣ: Κι' άν μείνω τώρα λίγο;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Ούφ! Φύγε, σου λέω!

ΝΕΟΣ: Κι' άν δέν φύγω;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: ("Επειτα από μικρή πάλη): Φύγε, επί τέλους!

ΝΕΟΣ: (Νέα μικρή πάλη): Δέν είσαι τόσο δυνατή, όσο νομίζεις. Νά πού σέ αιλώω, όταν θέλω...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: (Καθώς τραβιέται πι- σω χτυπάει στό τραπέζι. Μισοψιθυριστά): Θά μου τδ πληρώσεις ούτό!

ΝΕΟΣ: (Γελώντας): Δέν είσαι τόσο δυ- νατή!

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Φύγε για τδνομα του Θεού, φύγε...

ΝΕΟΣ: Θά ξανάρθω!

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Ναι, αύριο.

ΝΕΟΣ: Θάθω καμμιάν άλλη μέρα, πού νωρίς... Θά βγεις στό μονοπάτι να με προύπαντήσεις;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Ναι.

ΝΕΟΣ: Θάδουμε τόσα πράματα να πούμε...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Ναι... Τώρα όμως πρέ- πει να πάω να πλαγιάσω...

ΝΕΟΣ: Δώσε μου ένα φιλά... Καληνύ- χτα... (Φεύγει).

ΜΗΤΕΡΑ: (Κατεβαίνει γρήγορα τα σκαλιά): "Εφυγε, επί τέλους;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Εφυγε...

ΜΗΤΕΡΑ: Φαντάσου να κατέβαινε κείνος κάτω, την ώρα πού ήτανε κι' ο Πάολ!

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Κι' άλλος μπορεί νάρ-θει...

ΜΗΤΕΡΑ: (Εισωνικά): Κάμποσοι από τόσους πού σέ κυνηγάνε...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Τρελλή! Πρέπει να βά- λουμε στό χέρι τδ λεφτά... Δέν μπορώ άλλο! Θέλω να φύγω πιά από δώ!

ΜΗΤΕΡΑ: Καί θαρρείς, πώς θα σέ κίτταζε σένα κανείς στην Πόλη; Έκει έχουν πέραση οι λεπτές, οι μικροκαμω- μένες...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: (Με αγωνία): Μά πρέ- πει νάρθει πιά. Νά τελειώσει! (Μικρή παύση): Μιάν ώρα τώρα λείπει.

ΜΗΤΕΡΑ: Πέντε λεπτά θάλεγα έ- γώ... (Τινάζεται): Νά, τί ήταν αυτό; Άκουσες...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Τι;

ΜΗΤΕΡΑ: Βήματα...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πού;

ΜΗΤΕΡΑ: Άπ' έξω... 'Ο πατέρας σου θδνει...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Τίποτα δέν άκουσα...

ΜΗΤΕΡΑ: Μπορεί και νάναί άλλος...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Τίποτα δέν ήταν.

ΜΗΤΕΡΑ: Άν κιοτέψει και πάλι, για δεύτερη φορά!

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Είναι δειλός!

ΜΗΤΕΡΑ: Είναι κουρασμένος... Μπο- ρεί να μέθυσε κιόλας...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Α, δέν ύποφέρω πιά: αυτή την προσομηνή!

ΜΗΤΕΡΑ: (Βραχνά): Τι κάνεις εκεί;

Τι ψάχνεις;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Αυτά τα μαχαίρια είν' όλα παλιά και σκουριασμένα...

ΜΗΤΕΡΑ: "Εσθ, κάτσε στ' αυγά σου. θάρθει εκείνος...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: (Άνακατέοντας με κρό- το κάτι άλλο): Θά τρελλάθω περιμένον- τας... Αυτή ή άξίνα, δέν είναι πολύ κο- φτερή, μά είναι θαρδιά... "Όχι, καλύτε- ρα τούτο τδ σκεκούρι...

ΜΗΤΕΡΑ: Τι θές να πεις;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Άναψε αυτό τδ φανάρι... Καί σόπασε. Μπορούμε να τδ κάνουμε μόνες μας.

ΜΗΤΕΡΑ: Δέν πρέπει... Πιστεύεις, πώς...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Είναι ένας άδύνατος άνθρωπάκος... Βγάλε τή φουότα σου. Θά τού τή ρίξεις με μιάς άπάνω του μέχρι τδ λαιμό. Καί θα κρατās σφιχτά, έτσι πού να μήν μπορεί να λευτερώσει τα χέρια του. Πάμε τώρα...

ΜΗΤΕΡΑ: Νά κάνουμε γρήγορα του- λάχιστο... Για τδνομα τού Θεού... Χριστέ μου!

(Σβύνουν τα βήματα στη σκά- λα. Σέ λίγο άκούγεται μια κραυγή, ένας γδούπος, ένα δόκωφο χτύπη- μα, ένα βογγητό κομμένο. Διαδοχι- κά, κανονικά ύπόκωφα χτυπήματα. Στό μεταξύ γρήγορα και θαρδιά βήματα τής μητέρας πού κατεβαί- νει τή σκάλα τρυκίζοντας και πνιχτοί λυγμοί, παύουν τα χτυπή- ματα).

ΜΗΤΕΡΑ: Χριστέ μου! Φτάνει πιά. Σταμάτα!... Χριστέ μου!...

('Η θυγατέρα κατεβαίνει άργά και θαρδιά τή σκάλα. 'Η άνάσα της ακού- γεται σάν άγκομαχητό).

ΜΗΤΕΡΑ: Γιατί τότε χτυπούσες συ- νέχεια;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δέν μπορούσα πιά να σταματήσω...

ΜΗΤΕΡΑ: Πώς χτύπαγες έτσι! Νό- μισα, πώς τρελλάθηκες... Φώναξε με τδ ποτό, τή μητέρα του...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δέν τή φώναξε!

ΜΗΤΕΡΑ: Φώναξε τή μητέρα του! Ποτέ δέν θα τδ μάθει ή μάθη. Κι' εσύ χτυπούσες συνέχεια! Άπαίδια ήσου- να...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δέν μπορούσα να στα- ματήσω...

ΜΗΤΕΡΑ: Γιατί εξακολουθούσες να τόν χτυπάς; Νόμισα, πώς τρελλάθηκες...

"Απονη! Σέ μισώ...

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δέν μπορούσα πιά να σταματήσω!

ΜΗΤΕΡΑ: Γιατί κρατās ακόμα αυ- τδ τδ ποτό; (Βήματα τής θυγατέρας — Κρότος από κάτι πού πέταξε): Δέ θα τήν ξαναβάλω ποτέ μου αυτή τή φουότα.

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Δέν θα χρειαστεί να τήν ξαναβάλεις... (Σέ λίγο κλαίει με λυγμούς).

ΜΗΤΕΡΑ: Πάει, δέ θα σειστεί πο- τί του πιά... Θά βάλουμε τόν 'Ιδάν να τόνε δάψει μέσα στό δάσος... Άπόψε κιόλας... ή αύριο χαράματα. Καί θα φύ- γουμε από δώ, πριν να πλακώσει ή θα-

ρυχειμωνιά. (Φαίξας μακρινές άπ' έξω).

Θάχουμε ένα σωρό λεπτά... Μά τί εί- ναι... 'Ο 'Ιδάν θδνει. (Οι φωνές δυ- ναμώνουν, σμιώνουν): Σιάξου λίγο, θυγατέρα, τώρα τελειώσε. Άκούω κου- βέντες... Θάναί και κανάς άλλος μα- ζι του... Σήκω έπάνω, σιάξου. Πρέπει νάμιασε εν τάξει.

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: (Σηκώνεται μ' ένα πή- δημα): Ναι, τελειώσε... Μπορούμε να τού πούμε, πώς τελειώσε! Είμαι χαρού- μενη... Θά μπορούσαμε να φύγουμε από δώ... Θάμιασε πλούσιοι... Θά φορώ με- ταξωτά...

ΜΗΤΕΡΑ: Είναι ο 'Ιδάν... Άκούω πού λένε τ' όνομά του... Μά πούν φέ- ρει μαζί του: Τρελλάθηκε;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Είναι μεθυμένος! (Χτύ- ημα στην πόρτα):

(Βήματα προς την πόρτα, άνοιγ- μα τής πόρτας. Μπαίνουν ο θαβε- ρνιάρης και ο γιός του έχοντας στη μέση τόν πατέρα. 'Ο θαβερνιάρης και ο γιός του έλαφρά πιωμένος κουβαλάνε τόν πατέρα, πού σέρνε- ται, τέλεια μεθυμένος. 'Ο θαβε- ρνιάρης κρατάει τή μια μπότα τού Πατέρα, ο γιός ένα μπουκάλι βότ- κα).

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Καλησπέρα, κυρά, σου φέραμε τόν άντρα σου... Νά, πάρε και τή μια τόν μπότα, τήν έβγαλε στό δρόμο...

ΜΗΤΕΡΑ: 'Ιδάν.

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: "Ηθελε νάρθει στό σπίτι μόνος του... Μās έλεγε πώς κα- τί είχε να κάνει... (Γελάει): "Ελεγε πώς πρέπει να περπατάει σιγά — σιγά. Γύρευε να βγάλεί τα ποδήματά του... Δέν μπορούσαμε να τόν κάνουμε ξάφτι... Κι' όλο πάσχιζε να τδ βγάλεί... "Ελεγε πώς πρέπει να πατάει σιγά — σιγά. Είχε γούστο, να τόν βλέπατε πώς πα- τούσε, για να μη σπάσει τ' αυγά! Τι γέλιο, όέ μου. ('Ο Πατέρας σωριάζε- ται στό πρώτο σκαλοπάτι με θρόντο): Πήδς τόν Πατέρα): "Ε, έδω, κρατή- σου! Τόνε ξάλισε ο καθαρός άέρας (Πήδς τδ γιό του): Δώσου να πιεί μια στα- γόνα, μπās και συνέρθει... Τι κρατās τδ μπουκάλι;

ΓΙΟΣ: Νά, πιές μια γουλιά. "Ηρθε στό μαγαζί μας άσπρος σάν τδ πανί, κι' έτρεμε δόλκιμος... Θέ μου, πώς ήτα- νε! "Θέλω να πως φώναξε. Τούδωσα ένα ποτήρι... ήπιε κι' άλλο πριν πάρει άνάσα. "Εχω κάτι να κάνω έλεπε. (Γε- λάει ήλιθια).

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: "Όταν μπήκα εγώ στό μαγαζί, ήτανε τόφλα σιδ μεθόσι... Δέν θαχε φάει τίποτα όλη μέρα για να γίνει έτσι με δυδ τρία ποτήρια... Μι- λούσε με παχειά λόγια για τήν τύχη του... "Ηπιαμε και οι τρεις από ένα ποτήρι για τήν τύχη του. 'Εώρα πιές όσο θέλεις) τούπα.

ΠΑΤΕΡΑΣ: (Ξαφνικά): Σσσσι! (Προσπαθεί νάνέβει τα σκαλιά και ξα- ναπέφτει με θρόντο).

ΜΗΤΕΡΑ: (Ξεφωνίζει): 'Ιδάν!

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: (Χαρούμενα): Αυ- τδ είναι... Τώρα είν' εν τάξει! Δέν μπο- ρεί να πειράξει κανέναν... "Ετρεπε να τόν βλέπατε στό δρόμο... να χοροπηδά- ει μέσ' τις λάσπες σάν κουτσός λαγός... "Πρέπει να πατάω σιγά — σιγά, έ- λεγε. Βρέ τί γέλια κάναμε... Κοντέφα- με νάρρωστήσουμε από τα γέλια... "Εί- μαι τυχερός έλεγε, "ο Θεός είναι καλός μαζί μου... "Στήν ύγεια τού Θεού) τού-

λεγα εγώ. "Ξέρω τήν τύχη σου. Πάει πιά ή πείνα τού κερατά, και δώσου, πίνουμε... (Στό γιό του): Βάλε μου βρέ- σν άλλο ένα...

ΓΙΟΣ: Νά, πατέρα... Για κούτα; Πο- λεμάει να ξανασηκωθεί...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Σι — γά Σι — γά...

ΓΙΟΣ: (Γελώντας χαζά): Χά, χά... Άκόμα λέει τα ίδια... "Ε"Ηουχα έλεγε. άγνά... Πέταξε και τή μπότα του και χοροπηδούσε στή λάσπη, σάν τόν κου- τδ λαγό...

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Άλήθεια, έτσι μās έλεγε... Κι' όλο για τήν τύχη του...

ΜΗΤΕΡΑ: (Μισοερωτηματικά): Ξέ- ρεις;

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: (Μισογελώντας) Μάλλον.

ΜΗΤΕΡΑ: (Ψύχραμα): Θάχεις τδ μεριδί σου στήν 'ετύχη) βέβαια...

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: (Χαρούμενα): Θά πάρω τδ μεριδό μου... τού τόπα κι' όλας... "Όλοι μας θαχουμε τδ μεριδό μας... Είναι μεγάλη μέρα ή σημερινή. (Μικρή παύση)... Άπάνου δέν είναι;

ΜΗΤΕΡΑ: Άπάνου...

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Κουρασμένος, έ;

(Γελάει).

ΜΗΤΕΡΑ: "Ε, βλέπετε... Σās τδπε έ;

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: (Σέ δυνατό τόνο): Μάλλον... "Ημουν ο πρώτος πού έπι- σκέφθηκε στό χωριό... Δέ θα τόν ανα- γνώριζα ποτέ μου. Με γνώρισε κείνος. Σκέψου, ύστερ) από είκοσι χρόνια... "Η- πιαμε από ένα ποτηράκι... Μούπε για τδ πρωί. Τού είπα, "εδέ δέχεται συχνά κανείς ένα γιό, πού ξαναγυρίζει. Άλή-θεια, πόσο θα χαρεί ο 'Ιδάν για τδ γιό του!

ΠΑΤΕΡΑΣ: Κάτι είναι να γίνει...

(Σέ λίγο τδ ποτήρι τού πέφτει και τσακίζεται).

ΜΗΤΕΡΑ: (Σά χαμένη): Τδ γιό του! τδ γιό του!

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: (Με δυνατό γέ- λιο): "Θά τόνε δουλέψω για καλά μού- πε. "Εχω ένα περιφημο παιχνίδι να τόνε παίξω. Θά κινήσω τήν πόρτα και θα τόνε πω πώς είμαι ένας πλούσιος, πού έχασα τδ δρόμο μου στό δάσος και θα ζητήσω τή φιλοξενία τούς για τή νύχτα... Θά τόνε δείξω τα λεφτά μου, να δώ πώς θα κάνουν... Καί τδ πρωί θα τόνε πω: Νά ο γιός σας πού ήταν χαμένος και βρέθηκε... "Δέ θα μπορέ- σεις να κρατήσεις τδ μυστικό όλη τή

νύχτα) τού "Εξέρ) πώς δέν θα μπο- τδ κράτησε... "Ο πρώτος πού θα τόνε ρούσε... "Θά είμαι τδ πρωί) τού εί- πάω τα συγχαρίκια "νω από άπόψε.

πα... Μά να πού τδ κα... "Ες;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Τόνε γνώρ...

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Σέ καλό ο... γιά

βέβαια, όταν άρχισε να μού μιλάει.

τις παλιές καλές ήμέρες... (Μιά πα- ση)... Μά γιατί με κιντάνε έτσι;... Δέν ήρθε από δώ;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Ηρθε...

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Μά τότες γιατί;...

Δέ μου φαίνεστε και τόσο χαρούμενες.

ΜΗΤΕΡΑ: (Κάνει δυδ βήματα): Φώ- ναξε "Μάνας...

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: (Ξυπνώντας): Κά- τι είναι να γίνει...

ΜΗΤΕΡΑ: (Ξεφωνίζει και βάζει τούς λυγμούς).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πάψε, μητέρα!

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Μά τί συμβαίνει;... Τι έχετε κάνει;

('Ο θαβερνιάρης και ο γιός του κάτι συγοκουθεντιάζουν και κάνουν λίγα βήματα. 'Η μητέρα εξακολου- θεί να κλαίει με λυγμούς).

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: (Πήδς τήν θυγα- τέρα): Γιατί κιντάνεις έτσι; Δέ σās είπε πούδς ήταν;

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: "Όχι.

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Τι έχετε κάνει;

Πού είναι; (Με ξαφνική έκρηξη): 'Ι- δάν μικρέ, 'Ιδάν!

ΠΑΤΕΡΑΣ: Σσσσι... Σιγά!... Ούτε άχνα...

ΜΗΤΕΡΑ: Φώναξε "Μάνας... Κι' εσύ συνέλιξες να τόν χτυπάς (Ξεφωνίζει).

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Τι έχετε κάνει;

Τόν έχετε... (Βηματίζει πούς τήν έξοδο ο γιός του τόν ακολουθεί).

ΓΙΟΣ: "Εχει κάτι στά χέρια της, πατέρα...

ΜΗΤΕΡΑ: ('Εξακολουθεί να ξεφω- νίζει).

ΤΑΒΕΡΝΙΑΡΗΣ: Τόν έχετε! Πάμε... (Οι δυδ άνδρες φεύγουνε, χτυπώντας πίσω τους τήν πόρτα. 'Η μητέρα ξεφω- νίζει).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Πάψε πιά μητέρα...

ΠΑΤΕΡΑΣ: Πολύ ήσυχα τώρα! Σιγά... Σιγά... Σιγά... (Γροειάζεται στή σκά- λα): (Μικρή παύση).

ΘΥΓΑΤΕΡΑ: Θά με κλείσουν φυλα- κή.

ΑΤΛΑΙΑ

(Μετ. Κ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ)

Η έπιστήμη σήμερα εξασφαλίζει από τους κυριώτερους κινδύνους τη χαρά της μητρότητας. Το ακόλουθο άρθρο περιέχει τους χρυσούς κανόνες, που πρέπει να έχει, όπωσδήποτε, υπ' όψει της ή μέλλουσα μητέρα και καταλήγει με την απάντηση σε δυο πολύ ζωηρές απορίες.

ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΓΚΥΜΟΣΥΝΗ

Τι πρέπει να έχει υπ' όψει της ή μέλλουσα μητέρα για τη διαφύλαξη της υγείας της και τη διατήρηση της όμορφιάς της.

Ο ΕΙΚΟΣΤΟΣ αιώνας είναι γεμάτος από αγώνες κάθε λογής για όσους τον διανύουν. Έχει ωστόσο, χαρίσει στην ανθρωπότητα και πολλά αναμφισβήτητα καλά. Ένα απ' αυτά, χωρίς αμφιβολία, είναι και το ότι απελευθέρωσε από πολλές απειλές τη χορά της μητρότητας. Η έπιστήμη έχει προσδεύσει αρκετά σ' αυτόν τον τομέα, καθιστώντας ολοένα πιο ακίνδυνη την αναμονή της γυναίκας απέναντι στο σπουδαιότερο γεγονός της ζωής της, που είναι ή προέλευση από τα σπλάχνα της κι' ή είσοδος στον κόσμο μίας καινούργιας υπάρξεως.

Οι φροντίδες κάθε μέλλουσας μητέρας, κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, αποσκοπούν σε δυο στόχους: στη διατήρηση της όμορφιάς και στη διατήρηση της υγείας της. Το να μην απαρνηθεί την ομορφιά της μια γυναίκα κατά τους μήνες της αναμονής, είναι κάτι που στηρίζει το ήθικό της. Το να φυλάξει σε καλή κατάσταση τον οργανισμό της, είναι κάτι πιο απαραίτητο. Η σύγχρονη έπιστήμη έχει να κάνει ένα σωρό χρήσιμες υποδείξεις στη μέλλουσα μητέρα, για την εκπλήρωση και των δύο αυτών σκοπών. Να οι κυριώτερες, που όπωσδήποτε πρέπει να ληφθούν υπ' όψη:

1) Κατά την εγκυμοσύνη, ή δραστηριότητα στο σπίτι κι' έξω απ' αυτό, δεν πρέπει να λείπει. Τώρα, όμως, είναι ανάγκη να διακόπτεται από ίκανοποιητικές ανάπαυλες. Η γυναίκα, που βρίσκεται σε ενδιαφέρουσα, πρέπει να «βρίσκει την αναπνοή» της κάθε τόσο. Κατά τους πρώτους μήνες, ή δουλειά δεν βλάπτει, αρκεί να υπάρχουν οι

προϋποθέσεις του άνετου φαγητού, της λογικής αναπαύσεως των μικροαπολαύσεων που συντείνουν στην ηρέμηση του νευρικού και του μυϊκού συστήματος. Αργότερα, οι βαρύτερες δουλειές του νοικοκυριού πρέπει να αποφεύγονται, παρ' όλο ότι, συνήθως, μια μέλλουσα μητέρα είναι πιο ανθεκτική απ' ό,τι φαντάζεται κι' ή ίδια.

2) Ένας ωριαίος περίπατος κάθε μέρα στο υπαίθρο είναι κάτι που επιβάλλεται ως τον έβδομο μήνα. Κατά τις θερινές διακοπές, είναι προτιμότερη ή διαμονή στο βουνό, αρκεί το ύψος να μην είναι μεγάλο. Άλλα κι' ή θάλασσα δεν βλάπτει, αρκεί να μην επικρατεί εκεί πολλή ζέστη. Τα μπάνια κάνουν καλό ως τον πέμπτο μήνα.

3) Μερικές μέλλουσες μητέρες έχουν την άβυσση ιδέα, ότι το άφθονο νερό προκαλεί αποβολές. Πρόκειται για σωστή άνοηση. Ως τις έξη τελευταίες εβδομάδες, το χλιαρό λουτρό συνιστάται. Κατά τον ενάμιση αυτό μήνα, πρέπει να αντικαθίσταται με ντους, όρθια στάση.

4) Η δυσκολιόληξη είναι ένας από τους κυριώτερους έχθρους του γυναικείου οργανισμού, κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης. Η αίτια της βρίσκεται στην προσωρινή αναστάτωση της θέσεως των εντέρων που προκαλεί εισροή τοξινών στο αίμα. Γι' αυτό πρέπει να καταπολεμηθεί.

5) Αν υπάρχουν καούρες στο στομάχι, δεν πρέπει να γίνει προσφυγή στη σόδα και στο βισμύθιο, χωρίς

συμβουλή ή έγκριση του γιατρού. Γενικά, επιβάλλεται αποφυγή λήψεως κάθε φαρμάκου, ακόμα και του πιο άθου, χωρίς υπόδειξη του γιατρού. Πράγματι, ώρισμένες ουσίες διαπερνούν τον πλακούντα και μπαίνουν στο κυκλοφοριακό σύστημα του έμβριου. Οι έμετοι, ή ξαφνική άπισανση κι' ή εύκολη κόπραση είναι ένδειξεις που διπλασιάζουν την προσοχή του γιατρού. Η παρακολούθησή του είναι τακτική κι' υπολογισμένη. Ένα από τα πρώτα μέτρα, εκ μέρους του, είναι ή έντολη αναλύσεως των ούρων προς αναζήτηση αλβουμίνης. Αυτές οι αναλύσεις πρέπει να γίνονται συχνά.

6) Το διαιτολόγιο της εγκύου πρέπει να είναι πλούσιο και ποικιλόμορφο. Οι νωπές τροφές έχουν προτεραιότητα. Τα οινόπνευματώδη κι' ο καφές επιδρούν άσχημα. Το άλατι πρέπει να λιγοστεύει αρκετά κατά τις τελευταίες εβδομάδες. Η μέλλουσα μητέρα πρέπει να τρώει καλά, αλλά όχι με την ιδέα ότι είναι υποχρεωμένη να τρώει για δυο.

7) Πώς θα ντύνεται; Με τρόπο που να αφήνεται στο σώμα όσο το δυνατό μεγαλύτερη ελευθερία. Άλλα αν οι ζαρτιέρες απαγορεύονται, γιατί δυσχεραίνουν τη φλεβική κυκλοφορία κι' ενοούν τους κίρσους, οι ζώνες εγκυμοσύνης, παρ' όλο το σφιγμένο που προκαλούν, είναι αφέλιμες κι' υγιεινές.

8) Η μέλλουσα μητέρα πρέπει να πίνει συχνά γάλα, γιατί έχει ανάγκη ασβεστίου... για δυο!

Οι φροντίδες της όμορφιάς

Οι φροντίδες για την όμορφιά, πλάι σ' εκείνες που αφορούν την υγεία, δεν υπάρχει λόγος να παραμεληθούν. Υπάρχει μια ποικιλία κα-

θιερωμένων έπιστήμονικά γυμναστικών ασκήσεων, καθώς και ειδικών μασσάζ, που έχουν σκοπό τους την πρόληψη της μυϊκής χαλάρωσης. Στις ήμέρες μας, είναι έντελως κατορθωτό για μια γυναίκα να ξαναβρεί όλη την ελυσισία της μετά από ένα τοκετό. Το κυριώτερο «μοτίβο» αυτών των γυμναστικών ασκήσεων έγκειται σε αναπνευστικές κινήσεις, που ισχυροποιούν τους μύς της κοιλιάς. Φυσικά, πρόκειται για ασκήσεις, που τις υποδεικνύει ο ειδικός.

10) Ίδιαίτερη φροντίδα και προσοχή χρειάζεται στο δέρμα. Καθ' όλη τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, αλλά κυρίως κατά τους τελευταίους μήνες, το δέρμα έχει τάσεις προς τη χαλάρωση και την αφυδάτωση. Η μέλλουσα μητέρα πρέπει να μακιγιάρεται πολύ ελαφρά ή και καθόλου... αν έχει το κουράγιο. Για ν' αποφευχθούν τα τόσο δυσάρεστα σκασίματα, είναι ανάγκη να γίνεται μασσάζ στις άπειλούμενες περιοχές με γλυκό άμυγδαλέαιο ή με ειδικές κρέμες.

Απάντηση σε δυο πολύ πιθανά έρωτήματα

ΚΑΤΑ την περίοδο της εγκυμοσύνης, ανάμεσα σε τόσες και τόσες άλλες απορίες, που θα γεννήσουν στο μυαλό της μέλλουσας μητέρας, θα υπάρξουν όπωσδήποτε και τα έξης δυο έρωτήματα, που πρέπει να τους δοθεί μια έγκυρη απάντηση:

α) Είναι δυνατό να γνωστεί από πριν το φύλο του παιδιού που πρόκειται να γεννηθεί;

Τί ακριβώς είναι ο κίνδυνος τοκετός;

Προς το παρόν, οι έρευνες και τα πειράματα που γίνονται για την εξεύρεση τρόπου προδιαγνώσεως του φύλου, δεν έχουν δώσει αποτέλεσμα. Η έπίτευξη του προκαθορισμού του φύλου είναι σωστό παραμύθι. Η έπιστήμη αποτρέπει στο παραμύθι. Η έπιστήμη αποτρέπει ζωηρά τους περιέργους γονείς να καταφεύγουν σε ακτινογραφίες. Οι ακτίνες Χ δεν είναι έντελως άβλαβείς και δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται παρ' όλη μόνον όταν είναι απαραίτητη ή προσφυγή σ' αυτές.

Όσο για τον ανώδυνο τοκετό, πρέπει να σημειωθεί, ότι χάρη ιδίως στους Ρώσους και τους Άγγλους ειδικούς, ή ψυχολογική και φυσιολογική προετοιμασία της εγκύου αποδίδει σήμερα λαμπρά αποτελέσματα. Είναι ανάγκη, ώστόσο, να διασαφηνισθεί, ότι οι τοκετοί που προετοιμάζονται μ' αυτές τις θαυμαστές μεθόδους, δεν είναι έξ ολοκλήρου ανώδυνοι. Άπλως είναι πολύ εύκολοι, γιατί ή έπίτοκος μπορεί να συνεργασθεί ιδεωδώς με το γυναικολόγο κατά τη δύσκολη ώρα της γέννας. Άντι, λοιπόν ν' αποκαλούμε τον τοκετό αυτό «άνωδυνο», θα είμαστε περισσότερο μέσα στα πράγματα αν τον αποκαλούσαμε «τοκετό χωρίς αγωνία».

ΔΡ. ANDRÉ SOUBIRAN

Η θρεπτική αξία του αύγου

ΣΕ ΠΟΙΑ ΑΤΟΜΑ ΣΥΝΙΣΤΑΤΑΙ ΚΑΙ ΣΕ ΠΟΙΑ ΑΝΤΕΔΕΙΚΝΥΤΑΙ

ΟΤΑΝ ή νοικοκυρά, σπάζει επιδέξια δυο αυγά, για να φτιάξει μια όμελέττα για τον άνδρα της ή για το παιδί της, δεν υποπτεύεται ίσως ότι έτοιμάζει έτσι ένα πιάτο πρώτης τάξεως από άποψη θρεπτικής αξίας. Πράγματι, δυο αυγά ίσοδυναμούν, σε θρεπτική αξία, με 100 γραμμάρια κρέατος. Υπάρχουν, μέσα σ' αυτά, πρωτεΐνες και λιπαρές ουσίες σε αρκετή ποσότητα. Υπάρχουν επίσης αρκετός σίδηρος και βιταμίνες. Για όσους ενδιαφέρονται για τον αριθμό των θερμίδων, σημειώνουμε ότι ένα αυγό περιέχει 100 με 120 άπ' αυτές.

Βρίσκονται, επίσης, μέσα στο αυγό ίχνη μεταλλικών αλάτων, όπως ασβεστίου, ποτασίου, μαγνησίου, ψευδαργύρου, χαλκού, χλωρίου, ιωδίου και φωσφόρου. Όποιος τρώει συχνά αυγά, προικίζει τον οργανισμό του κατά αξιόλογο ποσοστό μ' αυτά τα στοιχεία.

Δεν πρόκειται για ρητορικό σχήμα υπερβολής των διαιτολόγων: Δυο αυγά βραστά, κάθε πρωί, συνοδευόμενα μ' ένα ποτήρι πορτοκαλάδας, που περιέχει βιταμίνη Γ', απούσα στα αυγά, μπορούν σχεδόν να επαρκέσουν για ολοκληρή την ήμέρα ενός ενήλικος.

Σε ποια ιδίως άτομα συνιστώνται τα αυγά; Στους αναμεικτούς, στα παιδιά, στους διανοούμενους, σε όσους υποφέρουν από δερματώσεις, στους παχύσαρκους (το αυγό τρέφει χωρίς να παχαίνει) και στις εγκύους.

Ποιοι δεν πρέπει να τρώνε αυγά; Πρώτα — πρώτα, έννοείται, όσοι είναι αλλεργικοί απέναντι σ' αυτό το είδος τροφής. Υπάρχει, σε ώρισμένους οργανισμούς, μια έλλειψη ανοχής ως προς τα αυγά, που εκδηλώνεται με όρτικαρια ή έκζεμα, με πρήξιμο στα άκρα, με έμετους ή με διάρροια, ακόμα και με κρίσεις άσθματος. Πρέπει επίσης να αποφεύγει κανείς τα αυγά, όταν έχει διαπιστωθεί υπηλία, ήμικρανία ή ιλιγγους μετά την κατανάλωσή τους.

Τα αυγά απαγορεύονται, αλλά όχι άπόλυτα στα άτομα που έχουν υπωμένο ποσοστό χοληστερόλης. Τα άτομα αυτά μπορούν να τρώνε δυο αυγά την εβδομάδα, χωρίς κίνδυνο.

Τέλος, όσοι υποφέρουν από το σκώτι και τη χοληδόχο κύστη, ξέρουν ότι πρέπει να απέχουν απ' αυτό το έδεσμα.

Πώς πρέπει να τρώμε τα αυγά; Δεν πρόκειται για ένα έρώτημα, που αφορά άπλως τον ούρανισκο. Λίγοι έχουν υπ' όψη τους, ότι υπάρχει μεγάλη διάφορα, από θρεπτική άποψη, ανάμεσα στα βραστά αυγά, ή μελάτα σκληρά και την όμελέττα, για να αναφέρουμε μονάχα τους πιο διαδεδομένους τρόπους παρασκευής του έδεσματος.

Τα βραστά αυγά, είτε μελάτα είτε σκληρά, είναι εκείνα που χωνεύονται εύ-

κολώτερα και διατηρούν περισσότερη θρεπτική αξία. Η συνήθεια να τρώγονται βραστά αυγά με ψωμάκια άλειμένα με βούτυρο, είναι πολύ καλή. Το βούτυρο προσθέτει βιταμίνες Δ' και το ψωμί άμυλο, που λείπουν από το αυγό.

Τα αυγά μάτια κι' ή όμελέττα χωνεύονται λιγώτερο εύκολα, γιατί υπάρχουν μαζί τους το μαγειρεμένο λάδι ή βούτυρο. Χωνεύονται άκόμα πιο δύσκολα, αν προστεθεί μπαίγκον ή λαρδί. Μπορούμε, ώστόσο, να καταστήσουμε την όμελέττα πιο εύπεπτη, αν της προσθέσουμε λίγο... γάλα.

★

ΤΟ ώμο αυγό είναι πιο θρεπτικό από το μαγειρεμένο; Ο περισσότερος κόσμος το πιστεύει ακράδαντα. Κι' όμως δεν είναι καθόλου έτσι.

Οι πρωτεΐνες του ώμου άσπραδιού δεν έχουν καμιά θρεπτική αξία, γιατί διαλύουν πολύ γρήγορα τον πεπτικό σωλήνα. Όσον αφορά εκείνες του κροκού, αν κι' είναι πολύ ωφέλιμες όταν το αυγό ρουφιάται ή «δέρνεται», όμως, δεν χάνουν παρά ελάχιστα από τη δύναμή τους με το μαγείρεμα. Δεν είναι, λοιπόν, απαραίτητο να τρώμε ώμα αυγά.

Άπεναντίας, έχει πολύ μεγάλη σημασία το να τρώμε αυγά φρέσκα. Όταν το αυγό είναι αρκετών εβδομάδων, έχει υποστεί αλλοιώσεις, που μπορούν να έχουν άσχημη συνέπεια στον οργανισμό.

Πώς μπορούμε να διαπιστώσουμε, πραγματικά, και πρόχειρα, αν ένα αυγό είναι σχετικά φρέσκο; Το καλό αυγό βαρύνει στο χέρι και το ποφλι του είναι λείο και λαμπρό. Όταν το σπάμε, ο κροκός του δεν διαλύεται και το άσπράδι του είναι γλοιώδες κι' όχι έντελως νερούλο. Μπορούμε επίσης να διαπιστώσουμε την καλή κατάστασή ενός αυγού, φέρνοντάς το μπροστά σ' ένα ηλεκτρικό λαμπιόνι. Μέσα από το ποφλι, βλέπουμε τότε το άσπράδι διάφανο και τον κροκό σκιερό κι' έναμένο. Αν το αυγό είναι... προχωρημένης ηλικίας, ο κροκός παρουσιάζει κηλίδες κι' ή «τσέπη του άέρα» είναι μεγαλύτερη.

Ένας άλλος, πιο σίγουρος κι' αρκετά εύκολος τρόπος είναι ο έξης: Βυθίζουμε τα αυγά, που έχουμε για κατανάλωση, σε άλατοϋχο (12%) νερό. Τα πολύ φρέσκα αυγά πάνε στον πάτο της κατασρόλας και τα σχετικά φρέσκα αιωρούνται σε μικρό ύψος, ενώ τα αυγά που θέλουν πέταμα επιπλέουν ή είναι μισοβυθισμένα.

Στα παιδιά πρέπει να δίνουμε, κατά

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

ΧΕΙΡΟΣΚΟΠΙΑ

Μιά νεαρή κυρία υπέφερε από άκαθόριστης προελεύσεως άδιαθεσίες. Ο γυναικός της, έπειτα από έπανειλημμένες έξετάσεις, δέν μπόρεσε νά καταλήξει σέ μιά συγκεκριμένη διάγνωση κι' έστειλε τήν άρρωστη σ' ένα «χειροσκόπο» πού έξέτασε τά χέρια της μέ προσοχή και της έδωσε μερικές συμβουλές. 'Αλλ' ή κυρία μετά τήν έπίσκεψη στό Χειροσκοπείο, έτρεξε σέ μιά φίλη της και της έίπε τρομαγμένη:

— Νόμιζα πώς ό γιατρός μου είναι σοβαρός άνθρωπος. 'Αλλ' αυτός μ' έστειλε σ' ένα τσαρλατά-

νο, πού διαβάζει τη μοίρα στίς γραμμές του χεριού!

★

ΑΥΤΟ τό σφάλμα, πού γίνεται πολύ συχνά, προέρχεται από μιά σύγχυση μεταξύ της χειρομαντείας, και της χειροσκοπίας. Καί όμως, άνάμεσα σ' αυτές τίς δύο μορφές μελέτης του χεριού υπάρχουν τεράστια διαφορά. Η χειρομαντεία βασίζεται στή διαίσθηση και ό χειρομάντης πρέπει νά έχει ιδιότητες «μέντιουμ» πού υποτίθεται ότι του επιτρέπουν νά διαβάζει στίς γραμμές του χεριού τό παρελθόν, τό παρόν και τό μέλλον. Η χειροσκοπία βασίζεται στήν έπισταμένη μελέτη του χεριού, μελέτη πού στηρίζεται σέ μακρόχρονες και σοβαρές παρατηρήσεις κι' επιβεβαιώνεται από τή στατιστική άνάλυση των άποτελεσμάτων. Με άλλα λόγια, ή χειρομαντεία είναι τό πατροπαράδοτο έπάγγελμα της γύφτισσας πού, φυσικά, δέν έχει καμμιά σχέση μέ τή έπιστήμη, ένώ ή χειροσκοπία είναι μιά έπιστημονική διαγνωστική μέθοδος.

Θά ήταν υπερβολικό νά ισχυρισθούμε πώς ή μελέτη του χεριού είναι άρκετή γιά νά κάνουμε μιά σαφή και συγκεκριμένη διάγνωση. 'Αλλ' ή χειροσκοπία μπορεί νά διασαφηνίσει άρισμένα σκοτεινά σημεία, νά κάνει χρήσιμες υποδείξεις, ιδιαίτερα στίς νόσες και συγκεχυμένες περιπτώσεις. 'Επιτρέπει τόν καθορισμό της γενικής κατστάσεως της υγείας, τήν πρόβλεψη των αντιδράσεων του οργανισμού και τήν παρακολούθηση της εξέλιξης μιάς νοσηρής κατστάσεως. 'Ετσι, ή χειροσκοπία βοηθάει τήν κλασική ιατρική κατά δύο τρόπους:

Π ρ ο λ η π τ ι κ ά, άποκαλύπτοντας σ' έναν άνθρωπο φαινομενικά υγιή τή γενική προδιάθεση σέ άρισμένες άρρώστειες.

Θ ε ρ α π ε υ τ ι κ ά, προσανατολίζοντας μέθοδο θεραπείας.

★

Η ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ μελέτη του χεριού (χειροσκοπία) διακρίνεται σέ δύο κύριους διαγνωστικούς κλάδους: τή χειρομορφία και τή χειρογραφία.

Η **Χ Ε Ι Ρ Ο Μ Ο Ρ Φ Ι Α** είναι ή μελέτη της γενικής μορφής του χεριού.

ΜΙΑ ΝΕΑ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

ού. 'Εξετάζει τό σχήμα της παλάμης και των δακτύλων, τίς διαστάσεις και τίς αναλογίες τους, καθώς και τίς ιδιομορφίες της έπιφανείας της παλάμης (έξογκώσεις, ή «λόφοι» και λοφίσκοι).

Η παλάμη του χεριού διαιρείται κάθεται σέ δύο τμήματα. Η πλευρά του αντίχειρος είναι τό δ ρ α σ τ ι κ ό τμήμα του χεριού. Η πλευρά του μικρού δακτύλου είναι τό δ ε κ τ ι κ ό τμήμα. Αυτά τά δύο τμήματα διαιρούνται οριζοντίως σέ δύο άλλα τμήματα. 'Ετσι τελικά ή παλάμη χωρίζεται σέ τέσσερα, περίπου ίσομεγέθη διαμερίσματα. Η χειροσκοπία έχει διατηρήσει κατά μέγα μέρος τήν όρολογία της χειρομαντείας, άλλα τό νόημα των όρων είναι διαφορετικό:

Τό άνω δραστικό τμήμα, πού λέγεται τμήμα της φ ω τ ι α ς, εκφράζει τά θυμώδη ή συναισθηματικά χαρακτηριστικά του ανθρώπου. Τό κάτω δραστικό τμήμα, ή τμήμα του 'Α έ ρ ο ς, εκφράζει τά αίματώδη χαρακτηριστικά. Τό άνω δεκτικό τμήμα, ή τμήμα του Νερού, αντιπροσωπεύει τά λυμφατικά χαρακτηριστικά και τό κάτω δραστικό τμήμα, ή τμήμα της Γής, άποκαλύπτει τή νευρική κατάσταση.

Στή χειροσκοπία, οι λόφοι και οι λοφίσκοι (έξογκώσεις) της παλάμης αντιστοιχούν στό συναισθηματικό μέρος της ανθρώπινης ψυχής. Η παλάμη γενικά εκφράζει τή διαίσθηση και τά δάχτυλα άποκαλύπτουν τό διανοητικό επίπεδο.

Οι λόφοι και οι λοφίσκοι της παλά-

μης είναι αυτό πού οι χειροσκόποι ονομάζουν «μυθολογικές έντοπίσεις».

Διακρίνουμε δύο μεγάλους λόφους: 'Ο ένας, στή ρίζα του αντίχειρος, είναι ή περιοχή της 'Αφροδίτης και εκφράζει τίς δημιουργικές δυνάμεις του ανθρώπου. 'Ο άλλος, κάτω από τό μικρό δάχτυλο, είναι ή περιοχή του 'Αρεως και αντιπροσωπεύει τή μαχητικότητα, τό αγωνιστικό πνεύμα και, από φυσιολογική άποψη, τό λυμφατικό σύστημα. Δίπλα στήν περιοχή του 'Αρεως, βρίσκεται ό λόφος της Σελήνης, πού εκφράζει τή φαντασία, τό όνειρο και τό συμπαθητικό σύστημα.

Οι τέσσερις λοφίσκοι, κάτω από τά τέσσερα δάχτυλα, αναφέρονται ειδικότερα στό χαρακτήρα: 'Ο λοφίσκος του Διός, κάτω από τόν δείκτη, εκφράζει τήν αυταρχικότητα. 'Ο λοφίσκος του Κρόνου, κάτω από τό μεσαίο δάχτυλο, δείχνει τήν άποφασιστικότητα. 'Ο λο-

ΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ

ΓΡΑΜΜΗ ΤΟΥ ΚΡΟΝΟΥ

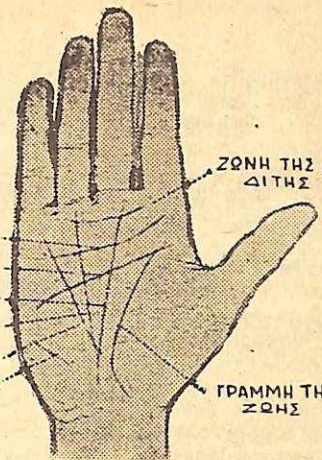
ΗΛΙΑΚΗ ΓΡΑΜΜΗ

ΓΡΑΜΜΗ ΤΟΥ ΕΡΜΟΥ

ΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΛΑΓΝΕΙΑΣ

ΖΩΝΗ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ

ΓΡΑΜΜΗ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

φίσκος του 'Ερμού, κάτω από τό μικρό δάχτυλο, αντιστοιχεί στό διανοητικό επίπεδο.

Πρέπει επίσης νά σημειώσουμε τήν κοιλότητα πού βρίσκεται στό κέντρο της παλάμης και λέγεται Κοιλάδα της Γής. 'Αποκαλύπτει κυρίως τή φυσιολογική κατάσταση του πεπτικού συστήματος.

Όσο γιά τή μικρή κοιλότητα της παλάμης πού βρίσκεται κοντά στόν καρπό, ανάμεσα στό λόφο της 'Αφροδίτης και τό λόφο του 'Αρεως, αυτή λέγεται στή χειροσκοπία «γεννητικός αύλαξ» γιατί άποκαλύπτει τίς άνωμαλίες του αναπαραγωγικού συστήματος.

★

Η ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΙΑ είναι ή μελέτη των γραμμών της παλάμης, πού έχουν έξ ίσου μεγάλη σημασία γιά τή χειροσκοπική διάγνωση.

Οι κύριες γραμμές της παλάμης είναι γενικά γνωστές μέ τά όνόματά πού τούς έχει δώσει ή χειρομαντεία:

Η **γ ρ α μ μ ή τ η ς ζ ω ή ς**, λέγεται και γραμμή του αίματος ή της υγείας. Ξεκινάει άνάμεσα στόν αντίχειρα και τόν δείκτη και σχηματίζει μιά κομπύλη γύρω από τό λόφο της 'Αφροδίτης. 'Αποκαλύπτει τή γενική κατάσταση της υγείας και τή φυσική άντοχή του οργανισμού.

Η **γ ρ α μ μ ή τ ο υ κ ε φ α λ ο υ** λέγεται και έγκεφαλική ή διανοητική γραμμή. Ξεκινάει από τό ίδιο περίπου σημείο μέ τή γραμμή της ζωής μέ τήν όποία συχνά συγχέεται στό πρώτο τμήμα της διαδρομής της, πού καταλήγει στό λόφο του 'Αρεως. 'Αποκαλύπτει τή διανοητική ισορροπία του ανθρώπου.

Η **γ ρ α μ μ ή τ η ς κ α ρ δ ι α ς** ξεκινάει κάτω από τό λοφίσκο του 'Ερμού, στό μικρό δάχτυλο και καταλήγει κάτω από τόν δείκτη. 'Αντιπροσωπεύει τίς λειτουργίες της καρδιάς, άλλα και τό συναισθηματικό χαρακτήρα ενός ανθρώπου.

Άλλες ενδιαφέρουσες γραμμές είναι:

Η γραμμή του Κρόνου (πού στή χειρομαντεία ονομάζεται γραμμή του 'Ηλιου, πού είναι ή γραμμή της εύαισθησίας, ή γραμμή του 'Ερμού πού δείχνει τίς έγκεφαλικές ικανότητες.

ΗΛΙΑΚΟΣ

ΣΕΛΗΝΙΑΚΟΣ

ΤΥΠΟΣ ΔΙΟΣ

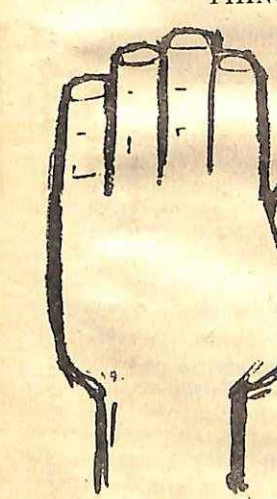
ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΣ

ΑΡΕΙΟΣ

ΓΗΙΝΟΣ

ΚΡΟΝΕΙΟΣ

ΕΡΜΑΓΚΟΣ

Χέρι μακρό, κομψό, άρμονικό. Δάχτυλα λεπτά μέ ιδεώδεις αναλογίες έν σχέσει μέ τήν παλάμη. Νύχια σέ σχήμα άμυγδαλίου. Προδιάθεση στίς άρρώστειες του κυκλοφοριακού συστήματος, καρδιοπάθειες, διαταραχές της όράσεως, παθήσεις των νεφρών.

Χέρι κοντό, όχι πολύ κομψό, παλάμη δυσανάλογα μεγάλη έν σχέσει μέ τά δάχτυλα. Γενικό σχήμα του χεριού ωοειδές. Δάχτυλα κοντόχοντρα, νύχια πολύ στενά. Τάση πρός τήν παχυσαρκία, προδιάθεση στίς άρρώστειες του αναπαραγωγικού συστήματος, νευρικές διαταραχές πού όφειλονται στήν υπέρταση, φλεβίτιδα, παθήσεις των νεφρών.

Χέρι στρογγυλό, δάχτυλα στρογγυλά στή ρίζα τους. Νύχια δορυγόνια ή τετράγωνα. Παλάμη άσύμμετρα μεγάλη. Προδιάθεση στή στηθάγχη, πνευμονικές παθήσεις, ήπατικές διαταραχές, δερματικές παθήσεις, έκζεμα. Προσοχή στό κρυοπαγήματα (χιονίστρες), άρθρίτιδα, κυκλοφοριακές παθήσεις. Τάση πρός τήν παχυσαρκία και τή φιλία.

Χέρι στρογγυλό και κοντόχοντρο, δάχτυλα κοντόχοντρα και λεία. Άκρες των δακτύλων έλαφρά κωνικές, νύχια άμυγδαλωτά, κυρτά μέ μεγάλα άσπράδια στή ρίζα τους. Τόπος κυρίως θηλυκός μέ προσδιάθεση στίς άνωμαλίες του αναπαραγωγικού συστήματος. Τάση πρός τίς άστορινολαρυγγολογικές παθήσεις, φλεβίτιδα, κρυσιές. Λαμπαργία πού καταλήγει συνήθως στήν παχυσαρκία.

Χέρι δορυγόνιο. Παλάμη μακρά, δάχτυλα κοντά και μυρτιά και όγκώδη. Νύχια τετραγωνικά, πολύ κοντά. Τύπος κυρίως άνδρικός, μέ προδιάθεση στίς παθήσεις του άσπινευτικού συστήματος (βρογχικά, πνευμονία, άσθμα), τάση πρός τίς αμμορραγίες, τήν υπέρταση, τόν έκτερο, τό διαβήτη, τήν οδοντία.

Χέρι δορυγόνιο, σχεδόν τετραγώνιο. Δάχτυλα πολύ κοντά και όγκώδη. Άκρες των δακτύλων πεπλατυσμένες, νύχια κοντά, χοντρά και μεγάλα, συχνά παραμορφωμένα. Προδιάθεση στίς άρρώστειες του πεπτικού συστήματος, τήν τεφροδόνα, τίς αμμορροΐδες και τή βρογχοκήλη.

Χέρι πολύ μακρό, δάχτυλα μακρά και ροζιασμένα. Άκρες των δακτύλων πεπλατυσμένες, παλάμη μεγάλη και όστεώδη, νύχια όσοειδή. Προδιάθεση στίς πεπτικές παθήσεις, ήπατικές νεφρικές και έντερικές διαταραχές, κυκλοφοριακές άνωμαλίες, αμμορροΐδες, άρθραιοσκήληση.

Χέρι μετρίου μεγέθους, μάλλον κοντό. Δάχτυλα μακρά, άλλα πλατείδια στή βάση. Άκρες των δακτύλων άνόμοιες από δάχτυλο σέ δάχτυλο, νύχια κοντά, κάπως τριγωνικά. Προδιάθεση στίς παθήσεις του νευρικού συστήματος, νευραλγίες, ισχυαλγίες και κάθε άρρώστεια πού έχει σχέση μέ τή νευρά.

Πρέπει επίσης ν' αναφέρουμε τη Ζώνη της Αφροδίτης, κάτω από το μεσαίο δάχτυλο, που αποκαλύπτει τη νευρική ευαισθησία, και τη γραμμή της Λαγνείας, πάνω ή κοντά στο λόφο του Αρεως, που αποκαλύπτει το σεξουαλικό ένστικτο.

Για να κάνει τη διάγνωσή του, ο χειροσκόπος πρέπει επίσης να μελετήσει και τα «τροπολογικά σημεία» που αποκαλύπτουν τα γενικά χαρακτηριστικά μιας παθήσεως:

Η «τελεία» είναι σημάδι μιας οργανικής διαταραχής. Ο «καταυρός» είναι μια ένδειξη ανωμαλίας. Ο «άστερισκος» προοιωνίζει τις αλφινίδες, ισχυρές κρίσεις. Το «τόξο» είναι σημάδι ανησυχιακού, ιδίως όταν οι άκρες του κατευθύνονται προς τα κάτω. Η «νησίδα», ή διπλή γραμμή, δείχνει μιαν ανωμαλία την οποία πρέπει να προσέξει ο γιατρός.

Το «τρίγωνο» είναι σημάδι ισορροπίας και υγείας. Το «τετράγωνο» δείχνει πληθωρική ζωτικότητα. Το «δικτυωτό» είναι σημάδι αναρρώσεως. Ο «κύκλος», σημάδι εξαιρετικά σπάνιο στην παλάμη, είναι πάντα καλός οίανός.

Όλα αυτά τα «τροπολογικά σημεία» ερμηνεύονται διαφορετικά από το χειροσκόπο ανάλογα με τις κύριες ή δευτερεύουσες γραμμές στις οποίες εφάπτονται.

Αλλά και η γενική εμφάνιση των γραμμών έχει σημασία για τη διάγνωση. Οι γραμμές μπορεί να είναι πλατειές ή λεπτές, βαθιές ή επιπόλαιες, μακρυνές ή κοντές. Ο χρωματισμός τους ποικίλει, καθώς και το γενικό τους σχήμα, εϋθύ ή τεθλασμένο κλπ.

Η χειροσκοπία, ως διαγνωστική μέθοδος, παρουσιάζει πολλές δυσκολίες. Δεν είναι εύκολο να ερμηνευθούν όλες αυτές οι γραμμές και τα σημεία. Απαιτείται μακρά πείρα και έπισταμένη μελέτη εκ μέρους του χειροσκόπου. Μόνο ένας πεπειραμένος χειροσκόπος μπορεί να δοθήσει το γιανό σε μια δύσκολη διάγνωση.

MARIO BRUNEL

Ο Άλέξανδρος Δουμάς, πατέρας, μολονότι δεν ήταν μετρίωφρων, συνήθιζε να λέει:

— Χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια για ν' αντιληφθώ ότι δεν είχα συγγραφικό ταλέντο, άλλ' ήταν άργα. Είχα γίνει πια διάσημος!

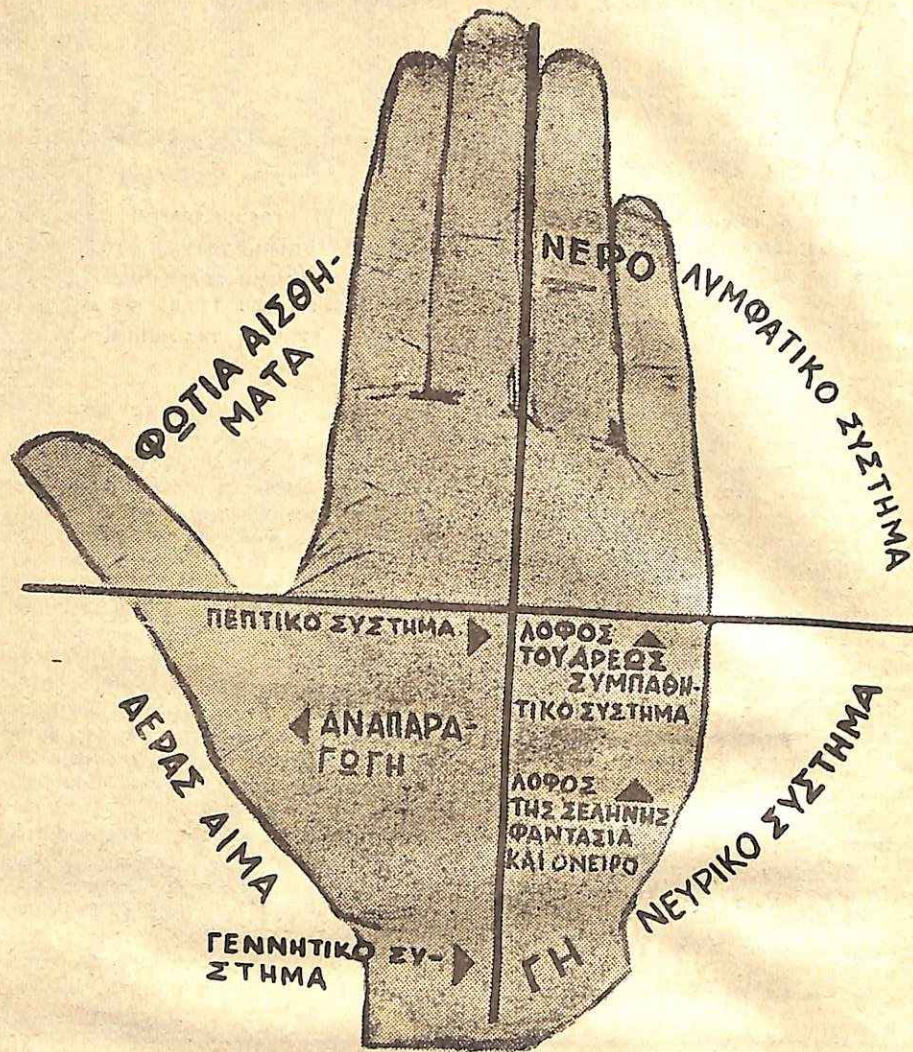
★

Σε μια συνεδρίαση της Γαλλικής Βουλής, ένας βουλευτής είχε ξεθεώσει τους συναδέλφους του μιλώντας αδιάκοπα επί τέσσαρες ώρες. Όταν του συνέστησαν να σταματήσει λίγο, για να ξεκουραστεί, είπε:

— Ποτέ! Δεν είμαι διόλου κουρασμένος.

Ο Κλεμανσώ, που ήταν ύπουλος, απενέβη τότε και του είπε:

— Τότε, αφήστε να ξεκουρασθούμε εμείς, κύριε!

Ατομικά εργοστάσια στην Αμερική

Η άνοιξη τώρα μόλις αρχίζει στην Ανταρκτική. Είναι η κατάλληλη στιγμή για την έναρξη της προσεχούς επιστημονικής εκστρατείας σ' αυτή την ανεξερεύνητη ήπειρο. Μια αμερικανική αποστολή που περιλαμβάνει 3.000 άνδρες, εκ των οποίων οι 120 είναι επιστήμονες και τεχνικοί, ξεκίνησε κιάλας από τη Νέα Ζηλανδία για τη βάση Μάκ Μόρντο Σάντ. Η αποστολή αυτή είναι η πολυμελέστερη που ξεκίνησε ποτέ για την Ανταρκτική, που διαθέτει πιστώσεις τεσσάρων εκατομμυρίων δολλαρίων.

Μια ομάδα δέκα εξερευνητών ετοιμάζεται να φτάσει ως το Νότιο Πόλο, ξεκινώντας από τη βάση Μπέρντ, με ειδικά εξοπλισμένα όχημα. Οι εξερευνητές θα διανύσουν 1.300 χιλιόμετρα πάνω στους πάγους και τα χιόνια.

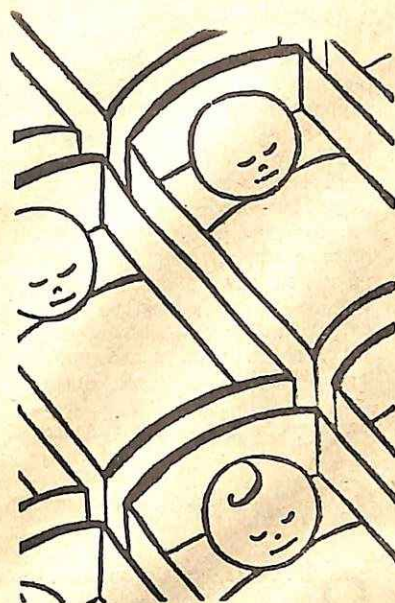
Οι βιολόγοι της αποστολής θα έχουν εφέτος πολλά προβλήματα να λύσουν. Πώς ζούν οι πιγκουίνοι; Ποιά είναι τα μυστικά του πλαγκτού που συναντάται σε καταπληκτικές ποσότητες στην Ανταρκτική; Πώς προσαρμόζονται τα ζωντανά πλάσματα σε τόσο χαμηλές θερμοκρασίες, σε μια περιοχή, όπου κανένας άνθρωπος δε θα μπορούσε να ζήσει περισσότερο από δέκα λεπτά χωρίς θέρμανση και βαρειά ρούχα;

Σ' όλα αυτά τα ερωτήματα θα πρέπει να δοθούν οι σωστές απαντήσεις. Στην Ανταρκτική τα πάντα, ή σχεδόν τα πάντα, είναι άγνωστα και ανεξερεύνητα.

Για τους λίγους προσεχείς μήνες οι Αμερικανοί σχεδιάζουν την κατασκευή αληθινών υπογειών πόλεων, σε σπηλαιοι σκομμένα στους πάγους.

Όλες οι κατασκευές επιφανείας εξαφανίζονται αναπότρεπτα κάτω από τους όγκους του χιονιού που συσσωρεύονται κάθε χρόνο. Μόνο οι κατασκευές κάτω από τους πάγους παρουσιάζουν μια σχετική μονιμότητα.

Η πρώτη πόλη κάτω από τους πάγους θα κατασκευασθεί κοντά στο σταθμό Μπέρντ. Ατομικά εργοστάσια ηλεκτροπαραγωγής, επίσης κάτω από τους πάγους, θα τροφοδοτούν με ηλεκτρική ενέργεια όλες τις αμερικανικές βάσεις της Ανταρκτικής. Πρώτη ή βάση Μάκ Μόρντο Σάντ θα εφοδιασθεί μ' ένα τέτοιο μικρό εργοστάσιο. Αν αυτό λειτουργήσει κανονικά, παρόμοια εργοστάσια θα κατασκευασθούν στις άλλες βάσεις.

ΤΟ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ... ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ!

ΤΡΟΜΑΚΤΙΚΕΣ ΚΙ' ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΕΥΓΟΝΙΣΜΟΥ

ΕΙΝΑΙ αλήθεια πως η ανθρωπότητα βρίσκεται στο κατώφλι μιας νέας εποχής, κατά την οποία το ανάστημα, η μορφή, η νοημοσύνη και ο χαρακτήρας των ανθρώπων θα ελέγχονται κατά βούληση;

Πολλοί πιστεύουν πως η εποχή αυτή πλησιάζει. Η ιδέα της παραγωγής υπερανθρώπων δεν είναι καινούργια και οι περισσότεροι σύγχρονοι επιστήμονες που ασχολούνται με τη βιολογία προς τα εκεί τείνουν, έστω κι' αν αποφεύγουν να τ' ομολογήσουν απερίφραστα.

Αλλ' η πρώτη ερώτηση γεννάει πολλές άλλες ερωτήσεις: Οι γνώσεις μας είναι αρκετές για ν' αρχίσουμε, τώρα ή στο κοντινό μέλλον, να πειραματιζόμαστε με το ανθρώπινο κορμί και το ανθρώπινο πνεύμα; Κι' αν αποκτήσουμε την απαραίτητη γνώση και τεχνική, θα τολήσουμε να τη χρησιμοποιήσουμε; Κι' αν τη χρησιμοποιήσουμε, ποιός θα είναι ο σκοπός και ποιο το αποτέλεσμα;

Αυτά είναι τα δύσκολα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα, προβλήματα πολύ σημαντικότερα από την κατάκτηση του Διαστήματος, γιατί οδηγούν στην πιο επικίνδυνη μορφή δυνάμεως, τον έλεγχο της ανθρώπινης φύσεως από τ' ανθρώπινα πλάσματα.

Μόλις η τεχνική πρόοδος μας επιτρέψει να στείλουμε ανθρώπους στον Άρη, μπορούμε να είμαστε βέβαιοι πως οι άνθρωποι θα πάνε στον Άρη — θα

υπάρξουν μάλιστα και μερικοί θάλακες που θα προσφερθούν εθελοντικά για να πάνε. Κατά τον ίδιο τρόπο, μόλις αποδειχθεί πως έχουμε τα μέσα του τεχνητού προκαθορισμού των ανθρώπινων χαρακτηριστικών όπως το ανάστημα, το φύλο, οι διανοητικές ικανότητες και η διάρκεια της ζωής — δε θα περάσει πολύς καιρός προτού ριχθούμε με τα μούτρα στο επικίνδυνο παιχνίδι του ευγονισμού. Ο άνθρωπος, σ'α μεγάλο παιδί, δεν μπορεί ν' αντισταθεί στον πειρασμό να παίξει με τα παιχνίδια που ο ίδιος κατασκευάζει.

Έχει αποδειχθεί ότι μπορούμε να ρυθμίσουμε την ευγονιστική αναπαραγωγή ώριμων ζώων και φυτών και, θεωρητικά τουλάχιστον, η ίδια μέθοδος τεχνητής επιλογής μπορεί να εφαρμοσθεί και στον άνθρωπο, σε μικρή ή μεγάλη κλίμακα. Υπάρχει άφθονο υλικό για να πειραματισθούμε γιατί το ανθρώπινο γένος είναι μεταβλητό και ποικίλο — τόσο ποικίλο, ώστε οι άνθρωποι δυσκολεύονται ν' ανεχθούν μιαν ανθρώπινη ποικιλία διαφορετική από τη δική τους, όπως αποδεικνύουν οι φυλετικές διακρίσεις σε διάφορες χώρες. Πού όφείλεται η ανθρώπινη ποικιλία και μεταβλητότητα και πού μπορεί να μας οδηγήσει;

ΞΕΡΟΥΜΕ πως οι άνθρωποι διαφέρουν μεταξύ τους, όπως διαφέρουν συχνά και τα ζώα της ίδιας ράτσας. Ένα σκυλάκι πεκινέζικο π

χ. διαφέρει πολύ από ένα τσπανόσκυλο, μια γάτα μπορεί να είναι μαύρη ή άσπρη κτλ. Οι ποικιλίες αυτές μπορεί να οφείλονται σε δυο πολύ διαφορετικές αιτίες.

Τα τελευταία χρόνια, μετά την ανακάλυψη της ατομικής ενέργειας, οι βιολόγοι διεπίστωσαν πως οι κάθε είδους ραδιενεργές ακτινοβολίες προκαλούν γενετικές αλλοιώσεις. Όταν η ραδιενέργεια προσβάλει τα αναπαραγωγικά κύτταρα του αρρενός ή του θήλεως, οι απόγονοι θα γίνουν διαφορετικοί από τους γεννήτορες. Έννοείται πως οι μεταβολές αυτές θα είναι πάντα προς το χειρότερο θα είναι τερατομορφίες που δε συμφέρει να τις προκαλέσουμε έσκεμμένα, εκτός μονάχα για πειραματικούς σκοπούς.

Η φύση χρησιμοποιεί έναν πολύ διαφορετικό τρόπο για να δημιουργεί αυτές τις ποικιλίες που παρατηρούμε στα άτομα του ίδιου ζωικού είδους όπως και του ανθρώπινου γένους! Κάθε ανθρώπινο πλάσμα αναπτύσσεται από ένα ώριο που γονιμοποιήθηκε από ένα σπερματοζώο. Αυτά τα δυο αναπαραγωγικά κύτταρα περιέχουν το καθένα περίπου 20.000 μικροσκοπικά γονίδια: είναι οι φορείς της κληρονομικότητας που ο καθένας έχει διαφορετικές συγκεκριμένες ιδιότητες. Όταν γονιμοποιείται ένα ώριο, δυο πλήρεις σειρές γονιδίων ενώνονται για να σχηματίσουν περίπου 20.000 ζευγάρια.

Αλλ' ενώ τα περισσότερα γονίδια της κάθε σειράς είναι ομοιόμορφα με τ' αντίστοιχα γονίδια της άλλης σειράς, συμβαίνει να υπάρχουν και ζεύγη γονιδίων που είναι μόνο κατά προσέγγιση όμοια. Τότε είναι φυσικό ότι στην επόμενη γενιά τα γονίδια θα έχουν ανακατευθεί στην τύχη. Κάθε καινούργιο αναπαραγωγικό κύτταρο, αρρενικό

ή θηλυκό, θα περιέχει μια πλήρη σειρά γονιδίων, αλλά παρμένη στην τύχη από τη βιολογική κληρονομιά και των δυο γεννητόρων. Ακριβώς γι' αυτό, κανένα παιδί δε μοιάζει αποκλειστικά με τον έναν από τους γονείς του, ή μ' έναν από τους αδελφούς του, εκτός μόνο στην περίπτωση των ομοζυγωτικών διδύμων που προέρχονται από το ίδιο ωάριο. Το αδιάκοπο αυτό «ανάκαταμα» των κληρονομικών παραγόντων είναι η αιτία της άπειρης ποικιλίας των ανθρώπινων μορφών, ή αιτία που κάνει ένα πρόσωπο να διαφέρει απ' όλα τ' άλλα. Είναι σα ν' ανακατεύουμε διαρκώς δυο τράπουλες του κούν — κάν, να «κόδουμε» και ν' ανακατεύουμε ξανά, και πάλι να κόδουμε και πάλι ν' ανα-

θρώπινη ράτσα κατά τριάντα εκατοστά ψηλότερη ή κοντήτερη από τη σημερινή, ή να παραχθεί μια ράτσα με ισχυρότερο και όγκωδέστερο μυϊκό σύστημα, ή με σγουρότερα μαλλιά ή λευκότερο δέρμα, ή με όποιεςδήποτε άλλες ιδιότητες που δεν έχουν μεγάλη σημασία, εκτός αν η ανθρωπότητα ξεπέσει σ' ένα άψυχο μηχανικό πολιτισμό. Αλλά κανείς δε θα ήθελε να φτάσουμε ως εκεί. Κατά βάθος αυτό που επιζητεί ο κάθε άνθρωπος και η ανθρωπότητα στο σύνολό της, είναι να φτάσουμε σε μια πλησιέστερη, ώριμότερη ανθρωπιά: Να γίνουμε περισσότερο «άνθρωποι» απ' όσο είμαστε σήμερα — δηλαδή άνθρωποι προς το καλύτερο. Και αυτό δε θα το πετύχουμε

στη φύση για την τελειοποίηση του ανθρώπινου γένους.

Από μιάν άποψη, αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως εύτυχη: Η αβέβαιη κληρονομικότητα μας εξασφαλίζει από τον κίνδυνο να ιδούμε μια μέρα την ανθρωπότητα να διαιρείται σε μια μειονότητα «υπεράνθρώπων» και μια τεράστια μάζα «υπάνθρώπων» που θα ελέγχεται από την μειονότητα. Υπό τις σημερινές συνθήκες κάτι τέτοιο δεν μπορεί να συμβεί γιατί ένας μεγαλοφυής «υπεράνθρωπος» δεν μπορεί να είναι βέβαιος ότι θα παραγάγει μεγαλοφυείς απογόνους, ενώ στη μάζα των κοινών ανθρώπων θα εξακολουθήσουν να εμφανίζονται άτομα μεγαλοφυή που θ' αρνούνται να υποταχθούν στην «έκλεκτη μειονότητα».

Το κλειδί του μέλλοντος

ΩΣΤΟΣΟ, το κλειδί του μέλλοντος της ανθρωπότητας είναι η νοημοσύνη. Στην ιστορική περίοδο που ζούμε σήμερα, στο κατώφλι του Διαστήματος, η ανθρωπότητα χρειάζεται περισσότερο νοημοσύνη, όχι λιγότερη. Χρειάζεται σοφούς ήγέτες, σοφούς επιστήμονες που θα την οδηγήσουν στα μεγάλα πεπρωμένα της. Η τεχνητή επιλογή μπορεί να εξασφαλίσει στις μελλοντικές γενεές το απαραίτητο υψηλό επίπεδο νοημοσύνης;

Ο έγκεφαλος είναι η έδρα των διανοητικών ικανοτήτων. Ένας όγκωδης έγκεφαλος είναι ίσως καλύτερος από ένα μικρότερο έγκεφαλο. Ένας έγκεφαλος πλατύς ανάμεσα στ' αυτιά και ψηλός στο κέντρο του κρανίου είναι ίσως καλύτερος από ένα στενό έγκεφαλο, αναλογικά με το βάρος και το άναστημα του σώματος. Ένας άλλος σημαντικός παράγων φαίνεται πως είναι η κυκλοφορία γιατί τα έγκεφαλικά κύτταρα καταναλώνουν περισσότερο οξυγόνο από οποιοδήποτε άλλο όργανο του σώματος.

Με άλλα λόγια, ένας καλός έγκεφαλος λειτουργεί καλά όταν υπάρχει ένα καλό σύστημα τροφοδοσίας — και αυτό θα είναι το κριτήριο που θα χρησιμοποιήσουμε για την τεχνητή επιλογή αν θέλουμε να παραγάγουμε άτομα με ανώτερη νοημοσύνη.

Το αποτέλεσμα, ωστόσο, θα είναι πάντα αβέβαιο γιατί πολλοί άλλοι παράγοντες — ιδιαίτερα το κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον — συντελούν στην ανάπτυξη της νοημοσύνης. Ο καλός σπόρος δεν αρκεί για να φυτρώσει ένα καλό λουλούδι: το λουλούδι χρειάζεται και το κατάλληλο χώμα, πότισμα, καλλιέργεια. Και στην περίπτωση των έγκεφαλών ακόμα κι' αυτό δεν είναι αρκετό. Οι έγκεφαλοι δεν αρκεί να είναι καλής ποιότητας: πρέπει να χρησιμοποιούνται συνεχώς για να μη σκουραίνουν. Μια Ρόλς — Ρόυς κλειδωμένη επί χρόνια στο γκαράζ έχει λιγότερη αξία από ένα Φολκσβάγκεν που κινείται συνεχώς.

Εκτός από τον έγκεφαλο, τί είναι αυτό που κάνει τον άνθρωπο «άνθρωπο»; Είναι η διάρκεια της ζωής και της νεότητος. Αν εξαιρέσουμε τις χελώνες και τα δέντρα, ο άνθρωπος ζει περισσότερο από κάθε ζωντανό πλάσμα κι' έχει τη

μακρύτερη περίοδο «νεότητας» σ' όλη τη φύση.

Ο άνθρωπος αρχίζει να ωριμάζει σε μια ηλικία που όλα σχεδόν τα ζωντανά πλάσματα του ίδιου μεγέθους, έχουν αρχίσει να πεθαίνουν. Η νηπιακή, παιδική, έφηβική περίοδος του ανθρώπου διαρκεί κάπου δυο δεκαετίες. Και σ' αυτό ίσως οφείλεται η μεγαλύτερη μακροβιότητά του εν σχέση με τ' άλλα πλάσματα. Αν θέλουμε, συνεπώς, ν' αυξήσουμε ακόμα περισσότερο τη διάρκεια της ανθρώπινης ζωής, θα πρέπει να μάθουμε να ωριμάζουμε βραδύτερα, δηλαδή θα πρέπει να μετακινήσουμε την έφηβια γύρω στα 20 χρόνια, αντί γύρω στα 15 που είναι σήμερα. Ίσως αυτό θα το κατορθώσουμε κάποτε με την τεχνητή επιλογή.

Έλεγχος της αναπαραγωγής

ΑΛΛ' οί άνθρωποι δεν είναι χημικά μόρια, ούτε πειραματόζωα του εργαστηρίου. Είναι ελεύθερα πλάσματα που κατά βάθος άπνευθάνονται κάθε μορφή καταναγκασμού. Και όμως, η τεχνητή επιλογή προϋποθέτει ρυθμιστικό έλεγχο και καταναγκασμό. Χωρίς κάποιον έλεγχο στις αναπαραγωγικές λειτουργίες, η ανθρωπότητα θα εξακολουθήσει να εξελίσσεται με το σημερινό της άπειριστικό βραδυ ρυθμό που (εφ' όσον η κληρονομικότητα είναι πάντα αβέβαιη) κανείς δεν ξέρει πού θα καταλήξει. Αν αφήσουμε στη διάθεση της φύσεως, σε μερικές χιλιάδες χρόνια μπορεί να φτάσουμε στον υπεράνθρωπο, αλλά τίποτα δεν αποκλείει να φτάσουμε και στον υπάνθρωπο.

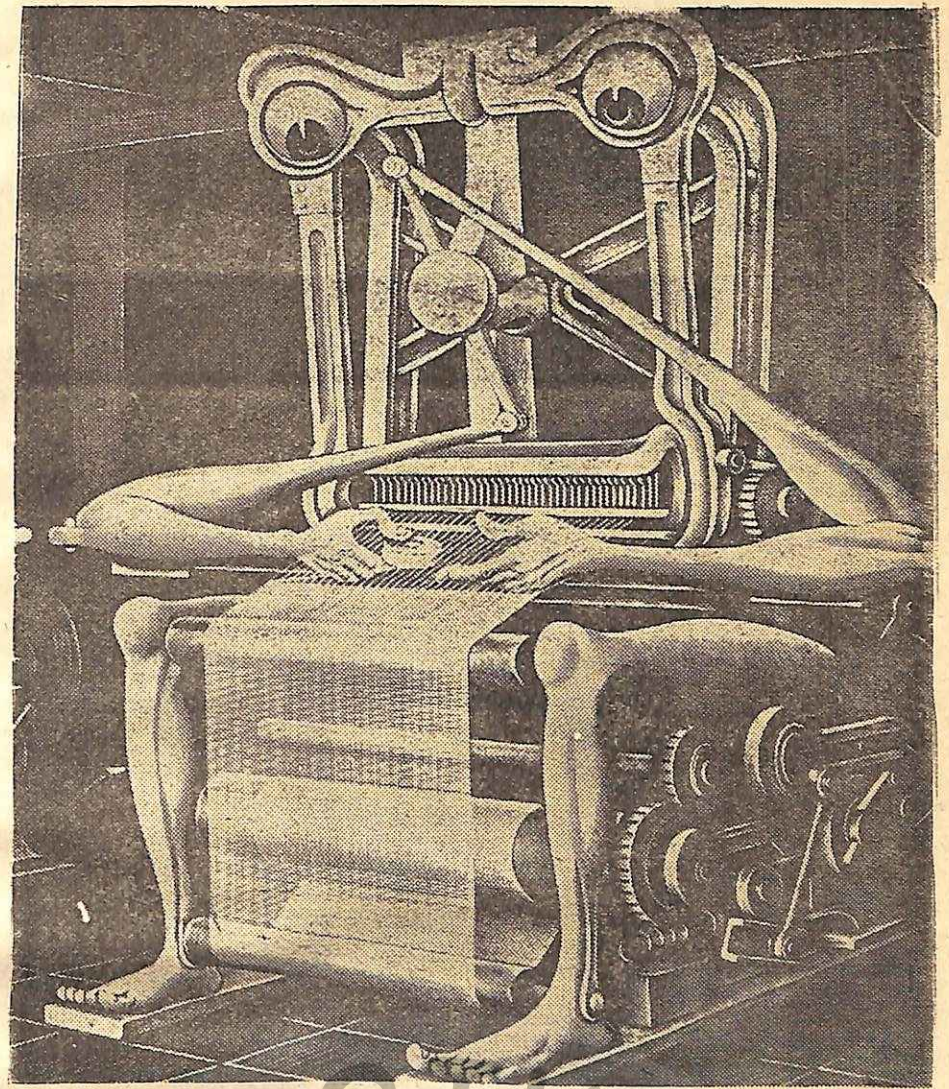
Πρέπει λοιπόν να το πάρουμε απόφαση: Χρειάζεται κάποια μορφή έλέγχου στην ανθρώπινη αναπαραγωγή γιατί αλλιώς — ως δούμε τι μπορεί να γμβεί

Ελπίδες και φόβοι

ΕΝΑ δικτατορικό καθεστώς με συγκεκριμένη ιδεολογία και πλούσια τεχνικά μέσα θα μπορούσε π. χ. ν' αναμίξει στα τρόφιμα μια ουσία που προκαλεί στειρώση, ενώ συγχρόνως θα εξασφαλίζει μια ειδική δίαιτα σε ώριμνη μειονότητα που θεωρεί κατάλληλη για την αναπαραγωγική λειτουργία. Αυτό δεν είναι πρωτοφανές στη φύση. Το ίδιο κάνουν οι μέλισσες εδω κι' εκατομμύρια χρόνια, τρέφοντας τη βασίλισσά τους, το μόνο γόνιμο μέλος της κοινότητος, με τον περίφημο «βασίλικό πολτό».

Ένα λιγότερο άπολυταρχικό καθεστώς θα μπορούσε να επιβάλλει βαρεία φορολογία σε κείνους που δε θεωρεί κατάλληλους για την αναπαραγωγή, ενώ συγχρόνως θα επιχορηγεί πλούσια μια έκλεκτη μειονότητα που θα ενθαρρύνεται να τεκνοποιεί. Έτσι η βελτίωση της ράτσας θα επιτευχθεί σε λίγες γενεές.

Υπάρχουν πολλοί δυνατοί τρόποι έλέγχου της αναπαραγωγής. Το μόνο που χρειάζεται είναι να εφαρμόσουμε στον άνθρωπο τους κανόνες που εφαρμόζουμε στα ζώα: την αυστηρή επιλογή και την τεχνητή γονιμοποίηση. Η μέθοδος της τεχνητής γονιμοποίησης εξέρουμε πως έχει αρχίσει να εφαρμόζεται και στους ανθρώπους, αλλά χωρίς καμιά σοβαρή προσπάθεια επιλογής. Αργότερα, ωστόσο, όταν η ανθρωπότητα συνειδητοποιήσει την ανάγκη του έλέγχου της ανα-

Ένας άψυχο μηχανικός πολιτισμός υποδιδάξει τον άνθρωπο στο επίπεδο του κτηνός. Οί μηχανές τον άπελευθερώνουν από ένα μέρος του μόχθου του, αλλά και συγχρόνως τον υποδουλώνουν. Η ανθρωπομορφική αναπαραστάση ενός αυτόματου άργαλιού άποδίδει χιουμοριστικά την παντοδυναμία της μηχανής στον πολιτισμό μας.

παραγωγής, ή τεχνητή γονιμοποίηση μπορεί να εξελιχθεί σε μια τέλεια μέθοδο τεχνητής επιλογής — ή ανθρωποκτηνοτροφίας; αν προτιμάτε.

Έμένα προσωπικά δε μ' ενθουσιάζουν «καθόλου αυτές οι ιδέες. Η βελτίωση του ανθρώπινου γένους είναι ένας έρως σκοπός προς τον οποίο πρέπει να τείνει η ανθρωπότητα, αλλά δεν πιστεύω πως ο σκοπός αγιάζει τα μέσα και άμφιβάλλω αν οποιαδήποτε δυτική χριστιανική κοινωνία θα δεχθεί ποτέ να υιοθετήσει αυτές τις μεθόδους.

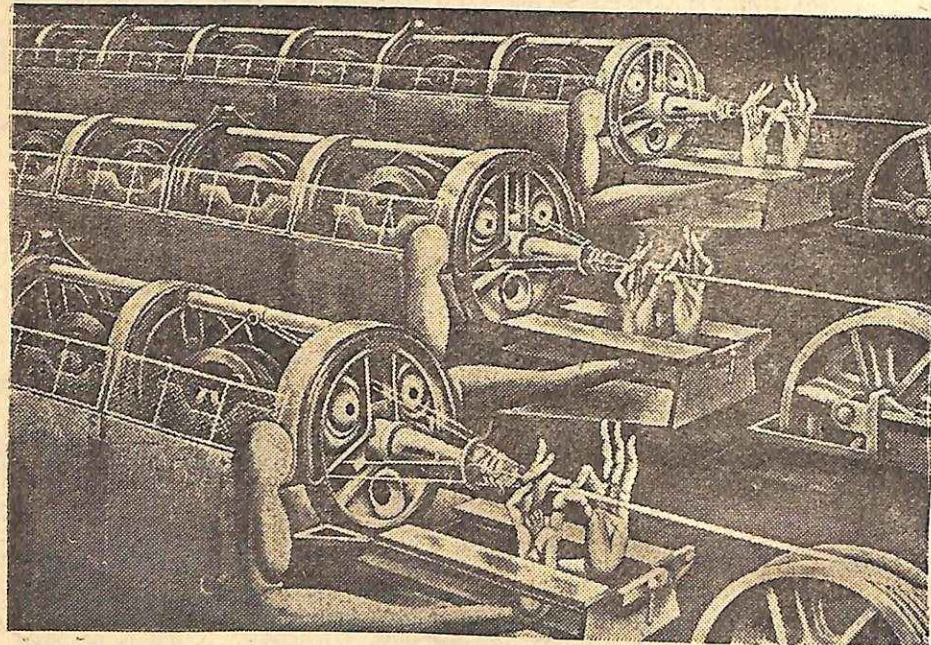
Αλλ' αρκεί να σκεφθούμε λίγο ρεαλιστικά για να καταλάβουμε πως οι δυτικές χριστιανικές κοινωνίες δεν αποτελούν το σύνολο της ανθρωπότητος κι' έχουν πάψει προ πολλού να ελέγχουν στρατηγικά και πολιτιστικά τους υπόλοιπους λαούς που αποτελούν την πλειονότητα. Αυτό που σε μας φαίνεται άποκρουστικό, μπορεί αύριο μεθαύριο ν' αρχίσει να εφαρμόζεται ευρύτατα σε μια χώρα με άπολυταρχικό καθεστώς, π. χ. στην κομμουνιστική Κίνα. Αργά

ή γρήγορα, σε κάποια περιοχή του κόσμου θα τεθεί σ' εφαρμογή το μεγάλο ανθρωποκτηνοτροφικό πείραμα και, είτε μας άρέσει είτε όχι, θα πρέπει ν' ακολουθήσουμε τον ίδιο δρόμο. Γιατί άλλως...

Γο πείραμα μπορεί να πετύχει. Μια νέα ανθρώπινη ράτσα, δυνατότερη, μακροβιότερη, ευφυέστερη, μπορεί ν' αρχίσει να εμφανίζεται σε κάποια γωνιά του κόσμου. Πώς θα μας δλέπουν οί άνθρωποι αυτοί, έμας τους καθυστερημένους πρωτόγονους υπάνθρώπους; Ένα πράγμα είναι βέβαιο: Αυτοί, οί νέοι άνθρωποι θα κληρονομήσουν το μέλλον, αυτοί θα κατακτήσουν τη Γη και τ' άστέρια. Εμείς, μπροστά τους, θα είμαστε όπως ή φυλή του Νεάντερταλ μπροστά στους σύγχρονους πολιτισμένους ανθρώπους.

Αυτό θα συμβεί κάποτε αν οί ελεύθερες δυτικές κοινωνίες δεν αντιμετώπισουν γενναία την έπιτακτική ανάγκη του έλέγχου της αναπαραγωγής.

NORMAN J BERRILL

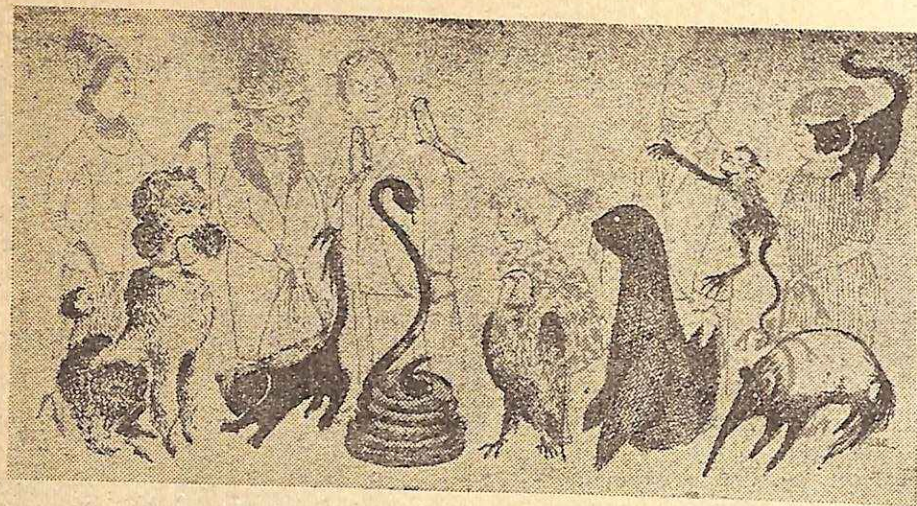
Μια χιουμοριστική αναπαραστάση ενός αυτόματοποιημένου κλωστήριου. Ο άνθρωπος, σα μεγάλο παιδί, δεν μπορεί ν' αντισταθεί στον πειρασμό να παίξει με τα επικίνδυνα παιχνίδια που ο ίδιος κατασκευάζει

κατεύουμε. Οί μαθηματικές πιθανότητες να σχηματισθούν κατ' αυτό τον τρόπο δυο όμοιόμορφες σειρές από τραπουλόχαρτα είναι άπειροελάχιστες. Γι' αυτό και κανένας άνθρωπος δε μοιάζει άπόλυτα μ' έναν άλλο.

Μέχρι σήμερα, μονάχα η φύση μπορεί να παίξει αυτό το παιχνίδι με τα «τραπουλόχαρτα» — γονίδια. Αύριο δεν άποκλείεται και ο ίδιος ο άνθρωπος να μάθει να παίξει το παιχνίδι της κληρονομικότητος. Αυτό που η φύση καθυρθώνει με τους μάλλον χαλαρούς και αβέβαιους νόμους της φυσικής επιλογής, ο άνθρωπος θα το κατορθώσει με την τεχνητή επιλογή που εφαρμόζει σήμερα μονάχα στα ζώα. Άς υποθέσουμε ότι θα υπάρξουν στο μέλλον άνθρωπινες κοινωνίες που θα έπεκτείνουν αυτή τη μέθοδο στον άνθρωπο. Ποιός θα είναι ο προσιτώτερος άντικειμενικός σκοπός στον οποίο θ' άπέβλεπαν οί.. άνθρωποκτηνοτρόφοι;

Το ανθρώπινο ιδεώδες

Α ήταν πολύ εύκολο να εφαρμοσθούν οί κανόνες της τεχνητής επιλογής για να παραχθεί μια άν-

Αμερικανική ζωοφιλία

Οι Άμερικανοί ξοδεύουν τρία δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο για να συντηρούν στα σπίτια τους τα πιο άχρηστα ζώα. Η αμερικανική ζωοφιλία έχει πάρει τις διαστάσεις αληθινής επιδημίας. Πρόκειται για ένδειξη οικονομικής ευημερίας ή για νοσηρό ψυχικό φαινόμενο;

ΣΤΟΝ πληθυσμό των Ηνωμένων Πολιτειών τα ζώα είναι τρεις φορές περισσότερα από τους ανθρώπους. Και δεν πρόκειται εδώ για τα άγρια ζώα των άπείραντων εθνικών δρυμών της Αμερικής, ούτε για τα παραγωγικά ζώα της πρωτεύουσας αμερικανικής κτηνοτροφίας. Πρόκειται για τα άχρηστα κατοικίδια πολυτελείας, εκείνα τα συμπαθητικά (ή αποκουρστικά, ανάλογα με τα γούστα του καθενός) πλασματάκια που οι άνθρωποι τα συντηρούν μονάχα για τη χαρά των ματιών ή της άκοης, ή απλώς για την ακαθόριστη εκείνη συγκίνηση που προκαλεί στους ανθρώπους η επαφή με τους «κατώτερους αδελφούς μας»...

Ός εδώ καλά. Κάθε άνθρωπος μπορεί να νοιώσει κάποια στοργή για τα ζώα, ακόμα και τα πιο άχρηστα, ακόμα και τα πιο άγρια. Φαίνεται όμως ότι οι Άμερικανοί το έχουν παρακάνει στην εκδήλωση ζωοφιλίας. Όπως αποδεικνύουν οι καταπληκτικοί αριθμοί που δίνουμε πιο κάτω, ποτέ άλλοτε στην ιστορία ένας λαός δεν υποδουλώθηκε τόσο ολοκληρωτικά στα ζώα, ποτέ δεν ξοδεύθηκαν περισσότερα χρήματα απ' όσα ξοδεύουν οι Άμερικανοί για τα άχρηστα κατοικίδια ζώα τους.

★

ΥΠΟΛΟΓΙΖΕΤΑΙ πως υπάρχουν αυτή τη στιγμή 650 εκατομμύρια χρυσόψαρα και άλλα τροπικά θαλασσινά είδη στις γνάλες και στα ενυδρεία των αμερικανικών σπιτιών. Επίσης, 22 εκατ. παπαγάλοι, τσαλαπετεινοί, καναρίνια, λυγρές, παγώνια και παραδείσια πουλιά κελαιδάνε, κακάρίζουν στα φλουροσύν στα κλουβιά τους. Σ' αυτά πρέπει να προστεθούν μερικά εκατομμύρια σκίουροι, κάστορες, πίθηκοι, λευκά ποντίκια και... κροκόδειλοι που ζουν σε άμερικανικά

νικά σπίτια. Άλλ' ο συναγωνισμός των ξεωτικών ειδών δεν έχει καθόλου περιοίσει τον αριθμό των «κλασικών» κατοικίδιων: Τ'παράχουν σήμερα περίπου 26 εκατομμύρια σκύλοι και 32 εκατομμύρια γάτες στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Φυσικά, όλα αυτά τα ζωντανά πλάσματα που κατέκτησαν την καρδιά των Άμερικανών δε ζουν με... αέρα κοπανιστό. Χρειάζονται χρήματα και περιποίηση. Αυτό σημαίνει ότι τεράστιες ανθηρότατες επιχειρήσεις εξαστούν την υποστήριξη τους από την ανεμετάλλευση της αμερικανικής ζωοφιλίας. Είναι πρώτα απ' όλα οι Έμποροι των ζώων. Είναι οι βιομήχανοι που παράγουν τροφές για τα κατοικίδια πολυτελείας. Οι κτηνίατροι και οι κτηνιατρικές κλινικές που οργανώνουν για την υγεία τους. Οι βιομηχανίες που κατασκευάζουν ρούχα και παπούτσια για τους σκύλους και τους πιθήκους, λουριά, περιλαίμια και φλιώτσια, κλουβιά για τα φτερωτά είδη, ενυδρεία για τα θαλασσινά κτλ. κτλ.

Κατά τις επίσημες στατιστικές, στο περασμένο οικονομικό έτος (1960) οι Άμερικανοί ξόδεψαν συνολικά (χρατήστε την αναπνοή σας) τρία δισεκατομμύρια δολάρια για τη συντήρηση των άχρηστων κατοικίδιων τους. (Αν υπολογίσουμε ότι ο ετήσιος ελληνικός προϋπολογισμός ανέρχεται περίπου σε είκοσι δισεκατομμύρια δραχμές, ή 667 εκατομμύρια δολάρια, οι Άμερικανοί ξοδεύουν σ' ένα χρόνο για τα ζώα τους όσα ξοδεύει συνολικά το ελληνικό κράτος σε πέντε περίπου χρόνια!) Και προβλέπεται ότι κατά τον επόμενο χρόνο τα έξοδα αυτά θ' αυξηθούν ακόμα περισσότερο στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο κύκλος εργασιών των αμερικανικών επιχειρήσεων που εξαρτώνται από τα κατοικίδια πολυτελείας έχει αυξηθεί κατά 1000% από το 1947 ως το 1960. Ξοδεύονται συνολικά δυο φορές περισσό-

τερα χρήματα για συσκευασμένες τροφές ζώων (σκυλοτροφές, γατοτροφές κ.τ.λ.) παρά για τις τροφές των δρεφών. Χρησιμοποιούνται περισσότερα κονσερβοκόχουτα για τροφές κατοικίδιων πολυτελείας παρά για οποιοδήποτε άλλο είδος τροφής. Περίπου 16 εκατομμύρια δολάρια το χρόνο ξοδεύονται για φάρμακα και ιατρική περίθαλψη των κατοικίδιων. Και (αν θέλετε πιστέψτε το) πάνω από 25 εκατομμύρια δολάρια το χρόνο ξοδεύονται για... καλλυντικά των κατοικίδιων πολυτελείας (ειδικά σαπούνια, κρέμες, κολώνιες, αποσμητικά, τριχοβαφές, ακόμα και θερμικά νυχλίων για τα ζώα). Βρισκόμαστε λοιπόν μπροστά σ' ένα φαινόμενο ζωοφιλίας που έχει πάρει τις διαστάσεις αληθινής επιδημίας. Αυτό βέβαια, μπορεί ν' αποτελεί ένδειξη της οικονομικής ευημερίας του αμερικανικού λαού, άλλ' ίσως δείχνει και κάποια νοσηρότητα.

★

ΜΕΤΑ τον πόλεμο, τα γούστα των ζωοφίλων έχουν στραφεί προς τα ξεωτικά είδη. Στα ειδικά μαγαζιά δ' Άμερικανός ζωόφιλος μπορεί ν' αγοράσει ωραίους αυστραλιανούς μυρμηκοφάγους (150 δολάρια το κεφάλι), σκαντζόχοιρους (35 δολάρια), μαϊμούδες (500 δολάρια) και κάθε λογής παράξενα ζώα. Πρόσφατα έχει επικρατήσει η μόδα των ικτιοειδών (κουνάβια, νυφίτσες, ζυμπελίνες, βιζόν, ερμίνες, δελφίνια, ενυδρίδες, τρώχοι, αββόλ) και η ζήτηση είναι τόσο μεγάλη ώστε δημιουργήθηκαν καινούργιες «ικτιοτροφικές» επιχειρήσεις. Όλα αυτά τα ζώα ξέρουμε πως έχουν την ιδιότητα ν' αμολάνε... βόμβες δυσσομίας. Γι' αυτό και οι έμποροι αποσμητικών φαρμάκων κάνουν χουσές δουλειές.

Άλλ' η ζήτηση δεν περιορίζεται σ' αυτά τ' άθωα και συμπαθητικά πλάσματα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν βρει θαυμαστές ακόμα και τα ζώα που θεωρούνται συνήθως επικίνδυνα και αποκουρσικά. Οι βόες π. χ. έχουν γίνει πολύ της μόδας, αν και είναι πανάκριβοι.

Τα έσοδα έχουν επίσης μεγάλη ζήτηση. Οι πλούσιοι Άμερικανοί τρέφουν αλλεπάλληλα στην πίσνα του κήπου τους. Οι φτωχότεροι περιορίζονται στα φιδία, τις σαύρες και τις χελώνες. Τα ειδικά μαγαζιά πουλάνε 300.000 χελώνες το χρόνο. Τίποτα δεν τρομάζει τον Άμερικανό ζωόφιλο. Οι πλούσιες κοσμικές κυρίες κάνουν τον περίπατό τους συνοδευόμενες από πάνθηρες και τεράστιες αγριόγατες, μ' όλο που τα ζώα αυτά δεν εξημερώνονται ποτέ πλήρως και πρόσφατα έχουν σημειωθεί αρκετά δυστυχήματα.

Τπολογίζεται ότι πάνω από 20 εκατομμύρια αμερικανικά σπία διατηρούν υάγια σε γνάλες και μικρά ενυδρεία — άλλ' όχι βέβαια για να τα τρώνε. Το κοινότερο είδος είναι τα χρυσόψαρα που αγοράζονται 15 σέντς το ένα. Τ'παράχουν όμως και τα σπάνια ψάρια των τροπικών που οι τιμές τους κυμαίνονται ανάμεσα στα 200 — 500 δολάρια το κομμάτι. Όλα αυτά τα ψάρια πολυτελείας απαιτούν πολυδάπανες εγκαταστάσεις που θεωρούνται και καθαρίζουν το νερό, ειδική διακόσμηση του ενυδρείου με τα βραχάκια, ύδροχαρη φυτά κ.λπ.

Πολύτιμα πετράδια και χρυσόφι αξίας 100 εκατομμυρίων δολλαρίων υποτίθεται πως είναι κρυμμένα σ' αυτό το άκατοίκητο νησί που υπήρξε το «θησαυροφυλάκιο» των πειρατών του Ειρηνικού... Άλλ' ίσως ο αληθινός θησαυρός του Κόκος είναι ο ρομαντικός θρύλος που το περιβάλλει...

ΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΚΟΚΟΣ

Το θρυλικό κρησφύγετο των πειρατών

ΠΑΝΩ από 500 οργανωμένες αποστολές έχουν ξεκινήσει κατά καιρούς απ' όλα τα μέρη του κόσμου για την ανακάλυψη των θησαυρών του νησιού Κόκος στον Ειρηνικό, κάπου τριακόσια μίλια πέρα από τις ακτές της Κостаρίκας. Λέγεται ότι θησαυροί αξίας εκατό εκατομμυρίων δολλαρίων είναι κρυμμένοι σ' αυτό το βραχώδες άκατοίκητο νησί, αλλά συνολικά ίσως έχουν δαπανηθεί από τους θησαυροθήρες περισσότερα χρήματα απ' όσα θα βρεθούν ποτέ στο Κόκος — αν βρεθούν. Ο θρύλος, άλλωστε, είναι το σπουδαιότερο θέλητρο του νησιού και ίσως ο αληθινός «θησαυρός» του, τουλάχιστον για την κοσταρική κυβέρνηση που εισπράττει κάθε χρόνο σημαντικά ποσά φορολογώντας τους άφελείς θησαυροθήρες, που έρχονται φτωχοί και φεύγουν φτωχότεροι από το θρυλικό νησί των πειρατών.

★

ΤΟ Κόκος υπήρξε το θησαυροφυλάκιο των πειρατών του Ειρηνικού. Σύμφωνα με τις πιο αξιόπιστες ιστορικές μαρτυρίες, πρέπει να υπάρχουν εκεί τρεις ή τέσσερις μεγάλοι θησαυροί συνολικής αξίας 100 εκατομμυρίων δολλαρίων — και αυτό κατά τους μετριοπαθέστερους υπολογισμούς των έξ επαγγέλματος θησαυροθηρών που μελέτησαν τα παλιά ντοκουμέντα και βλέπουν στον ύπνο τους κιβώτια γεμάτα ρουμπίνια, ζαφείρια, διαμάντια και μαργαριτάρια και ράβδους από καθαρό χρυσάφι και χρυσά διακοσμητικά και μαλακοκαπνισμένα έκαλσιαστικά σκεύη που προέρχονται από τις πειρατικές λεηλασίες του 17ου και του 18ου αιώνα.

Σήμερα, η κοσταρική κυβέρνηση επιτρέπει την αναζήτηση των θησαυρών υπό κυβερνητική εποπτεία. Οι θησαυροθήρες αγοράζουν την άδεια για ένα χρόνο, καταβάλλουν μια εγγύηση και υπογράφουν συμβόλαιο αναγνωρίζοντας το δικαίωμα της κοσταρικής κυβέρνησης στο ήμισυ των θησαυρών που θ' ανακαλυφθεί. Με άλλα λόγια, η θησαυροθηρία έχει γίνει μια έπιχειρήση από την οποία μόνο η Κостаρίκα δε θα κερδίσει ποτέ ζημιωμένη. Μέχρι σήμερα, οι θησαυροθήρες δεν έχουν ανακαλύψει ούτε ένα χρυσό σκουπό στο νησί Κόκος. Άλλ' ο πειρασμός είναι μεγάλος και, καθ' όλες τις ένδειξεις, οι

ελπίδες τους δεν είναι τελείως αβάσιμες. Πρέπει να υπάρχουν θησαυροί στο νησί, άλλ' είναι καλά κρυμμένοι.

Φαίνεται πως οι πειρατές είχαν διαλέξει το Κόκος για «θησαυροφυλάκιο», γιατί βρίσκεται σε μιάν απόμνηρη γωνιά του Ειρηνικού, πέρα από τις γραμμές ναυσιπλοΐας. Οι βραχώδεις ακτές του προσφέρουν ιδεώδεις κρυψώνες και οι πειρατές μπορούσαν ν' αποβιβάσουν εκεί τα λάφυρά τους χωρίς κίνδυνο να συλληφθούν, εφ' όσον το νησί ήταν άκατοίκητο.

Οι πειρατές άρχισαν να κρύβουν θησαυρούς στο Κόκος από το 1685, λένε οι ιστορικοί. Ο διάσημος Άγγλος πειρατής Χένρυ Βόργκαν, μετά τη λεηλασία του Παναμά, έκρυψε τα λάφυρά του στο Κόκος. Την ίδια εποχή, ένας Ισπανός πειρατής, ο Μπενίτο Μπινότο, έκρυψε στο νησί χρυσάφι και πολύτιμα πετράδια αξίας 30 εκατομμυρίων δολλαρίων.

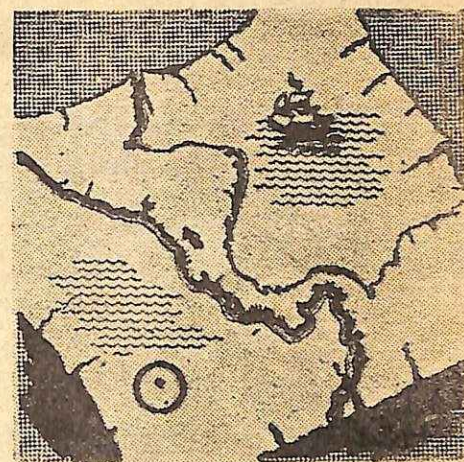
★

ΑΛΛ' ο θρυλικότερος θησαυρός που υποτίθεται πως είναι κρυμμένος στο Κόκος είναι ο «θησαυρός της Λατινικής Αμερικής», ο Σίμων Μπολίβαρ, υπήρξε η αιτία της απώλειας αυτού του θησαυρού.

Περιμένοντας μιάν επίθεση εκ μέρους των επαναστατικών στρατευμάτων του Μπολίβαρ, οι πλούσιοι Ισπανοί του Περού και οι καθολικοί παπάδες μάζεψαν, δ,τι πολυτιμότερο είχαν και το έστειλαν στο Ισπανικό φρούριο της Λίμας, που ως τότε το θεωρούσαν απόρρητο. Άλλα μαθαίνοντας ότι τα στρατεύματα του Μπολίβαρ προχωρούν άκαθεκτα προς τη Λίμα, οι Ισπανοί, τρομοκρατημένοι, ναύλωσαν διαστικά ένα πλοίο για να μεταφέρει το θησαυρό στην Ισπανία.

Το πλοίο ήταν μια εγγλέζικη φρεγάτα, η «Μαίρου Νήαρ», με κυβερνήτη τον πλοίαρχο Τόμσον. Ο Τόμσον ήταν ένας τίμιος άνθρωπος, άλλ' ένας θησαυρός αξίας 60 εκατομμυρίων δολλαρίων σε χρυσάφια και ασημικά και πολύτιμα πετράδια μπορεί να βάλει σε πειρασμό ακόμα και τους άγιους...

Έτσι, μόλις η «Μαίρου Νήαρ» σαλπάρησε από το λιμάνι του Γκαλάα, ο τίμιος πλοίαρχος Τόμσον έγεινε πειρατής, διέταξε τους άνδρες του να σκοτώσουν τους Ισπανούς φρουρούς κι' έβαλε

πλώρη για το νησί Κόκος. Κανείς δεν ξέριε που έκρυψε το θησαυρό της Λίμας. Άλλοι λένε ότι το έθαψε στην άμμο της ακρογιαλιάς, άλλοι λένε ότι τον έκρυψε σε μία σπηλιά στο έσωτερικό του νησιού.

Λίγες μέρες αργότερα ο Τόμσον και ολόκληρο το πλήρωμά του συνελήφθησαν από τους Ισπανούς. Όλοι κατέληξαν στην κρεμάλα εκτός από τον Τόμσον και τον υπαρχο της «Μαίρου Νήαρ» που αφέθηκαν να ζήσουν επειδή ήταν οι μόνοι που γνώριζαν τον κρυψώνα του θησαυρού. Οι Ισπανοί τους μετέφεραν στο Κόκος για να τους εξαναγκάσουν ν' αποκαλύψουν τον κρυψώνα. Άλλα τη νύχτα, οι δυο άνδρες πήδηξαν στη θάλασσα κολύμπησαν ως την άκρη και κρύφθηκαν στην πυκνή ζούγκλα του νησιού.

Οι Ισπανοί έμαζαν παντού αλλά δε βρήκαν ούτε τους πειρατές ούτε το θησαυρό. Λέγεται πως αργότερα ο Τόμσον έσκότωσε το σύντροφό του και μεταφέρθηκε στην Αγγλία από ένα εγγλέζικο καράβι που πέρασε απ' το Κόκος για ν' ανεφοδιασθεί σε νερό. Πολλά χρόνια αργότερα, λίγο προτού πεθάνει, ο Τόμσον παρέδωσε σ' έναν από τους κληρονόμους του ένα χάρτη του νησιού όπου σημειωνόταν η ακριβής θέση του θησαυρού.

★

ΤΙ απέγινε αυτός ο χάρτης κανείς δεν ξέριε. Αυτή τη στιγμή κυκλοφορούν σ' όλο τον κόσμο άμετρητοι «γνήσιοι» χάρτες του Τόμσον που αγοράζονται από τους άφελείς θησαυροθήρες. Μερικοί απ' αυτούς τους χάρτες πουλήθηκαν στην υπέροχη τιμή των 20.000 δολλαρίων. Κάθε αποστολή που ξεκινάει για να εξερευνήσει το Κόκος είναι εφωδιασμένη μ' έναν χάρτη του Τόμσον που υποτίθεται πως είναι ο «γνήσιος». Άλλα μέχρι σήμερα κανείς δεν ανεκάλυψε το θησαυρό της Λίμας. Πρόσφατα έχει εμφανισθεί ένας Άμερικανός αγρότης από την Καλιφόρνια που ισχυρίζεται πως είναι κατ' ευθείαν απόγονος του Τόμσον και κατέχει το μοναδικό «γνήσιο» χάρτη. Άλλα κι' αυτές όποτευχε δπως όλοι οι άλλοι.

Ο ΘΕΡΜΟΠΥΡΗΝΙΚΟΣ ΕΓΚΕΛΑΔΟΣ

Οι υποχθόνιες άτομικές εκρήξεις στην ύπηρεσία του πολιτισμού.

ΤΑ θερμοπυρηνικά εκρηκτικά μέσα, αν αποκλεισθεί όριστικά ή χρησιμοποίησή τους για πολεμικούς σκοπούς, πρόκειται να αποδειχθούν πολύ ωφέλιμα στο μέλλον για μεγάλα ειρηνικά έργα, σε διαφόρους τομείς.

Τα αποτελέσματα, που επιτεύχθηκαν ύστερα από μια σειρά δοκιμών στις "Ηνωμένες Πολιτείες", παρουσιάζουν μια μεγαλειώδη εικόνα χρησιμοποιήσεως των εκρηκτικών αυτών μέσων, με πολύ έλκυστικό αντίκτυπο από οικονομική και τεχνολογική άποψη. Οι άτομικές κι' ύδρογονικές βόμβες θα χρησιμοποιηθούν για να έρθει στο φως ο φυσικός πλούτος που βρίσκεται στα βαθύτερα στρώματα του γήινου φλοιού, για την κατασκευή μεγάλων τεχνητών λιμανιών και διωρύγων, καθώς και για την παραγωγή φθηνού κι' άφθονου ηλεκτρικού ρεύματος χάρη στη θερμική ενέργεια, που θα προκύπτει από την εκρήξη τους.

Οι δυνατότητες για τέτοια επιχειρήματα έχουν συζητηθεί κατά τη διάρκεια ενός πρόσφατου «συμposium» άτομικών επιστημόνων και τεχνικών, που έγινε στον "Αγιο Φραγκίσκο της Καλιφόρνιας". Κατά τις συζητήσεις, διαπιστώθηκε, ανάμεσα στα άλλα, και το εξής καθοριστικό: ότι οι υπόγειες εκρήξεις θερμοπυρηνικών βομβών δεν θ' αποτελέσουν κίνδυνο για την αποφυγή των αποτελεσμάτων της ραδιενέργειας. Πράγματι, κατά τα σχετικά πειράματα, που έχουν γίνει ως τώρα, έχει καθορισθεί το ελάχιστο βάθος ασφαλείας, πέρα από το οποίο πρέπει να γίνονται οι υπόγειες θερμοπυρηνικές εκρήξεις, ώστε η θανάσιμη ακτινοβολία τους να παραμένει παγιδευμένη στο υπέδαφος και να μη διαχέεται προς τα έξω.

Τα μέτρα, που έχουν μελετηθεί για την πρόληψη και την αποτροπή αυτού του κινδύνου, αφορούν τόσο τις «κλειστές», υποχθόνιες άτομικές εκρήξεις, όσο κι' εκείνες που δημιουργούν άνοιγμα στην επιφάνεια, με τον σχηματισμό κρατήρων.

"Ας αναφέρουμε, σαν ένδειξη του μεγάλου ενδιαφέροντος αυτών των προοπτικών, την περιγραφή μιας πρόσφατης, δοκιμαστικής υποχθόνιας εκρήξεως, που έγινε στη Νεβάδα.

Η ΘΕΡΜΟΠΥΡΗΝΙΚΗ αυτή εκρήξη, ισχύος ενός «κιλοτόν», δηλαδή ισχύος που αντιστοιχούσε σ' εκείνη χιλίων τόνων νιτρογλυκερίνης, σημειώθηκε σε βάθος 260 μέτρων, μέσα σε μια κοιλάτητα, που είχε άνοιχθεί στην πλαγιά ενός βουνού και που ο άρχικός της χώρος ήταν 7 τετραγωνικά μέτρα. Κατά την εκρήξη, η πίεση υψώθηκε στα 7 εκατομμύρια ατμοσφαιρών κι' η θερμοκρασία έφτασε τα 5 εκατομμύρια βαθμών φαρανίτ. Σε χρονικό διάστημα, που κατά τους υπολογισμούς των ειδικών δεν ξεπέρασε τα 50 χιλιοστά του δευτερολέπτου, η κοιλάτης διαπλατύνθηκε φτάνοντας σε διάμετρο 34 μέτρων.

"Ενα λεπτό μετά την εκρήξη, το επάνω τοίχωμα της κοιλάτης κατέρρευσε, αφήνοντας να διεισδύσουν στα υπερχείλιμα στρώματα και κατά τρομακτικό τρόπο πεπιεσμένα αέρια, που είχαν σχηματισθεί, ενώ πέρα από μια ωρισμένη γραμμή το έδαφος «αποκρυσταλλώθηκε, γύρω από την κοιλάτητα, αίχμαλίζοντας έτσι οριστικά τα αέρια και τη ραδιενέργεια.

★

ΟΙ μεταποτίσεις των στρωμάτων, που προκαλούν μια υποχθόνια εκρήξη αυτού του είδους, θα κάνουν προσίτα στην εκμετάλλευση μεγάλα κοιτάσματα πετρελαίου και μετάλλων, που αλλιώς θα ήταν αδύνατο να διατρηθούν.

"Υπολογίζεται, εξ άλλου, ότι ανάλογες μεταποτίσεις, θα διευκολύνουν την κατασκευή μεγάλων λιμανιών, όπως εκείνο που σχεδιάζεται τώρα στη βορειοδυτική πλευρά της Αλάσκας.

"Όσον αφορά την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, το σχετικό πρόγραμμα, που επεξεργάζονται ωρισμένες μεγάλες αμερικανικές εταιρίες, προβλέπει τη χρησιμοποίηση της μεταβολής σε άτμο του νερού, που θα πέφτει στις τεχνητές υποχθόνιες κοιλάτες, όπου θα επικρατεί υψηλή θερμοκρασία. "Ο άτμος αυτός διοχετεύεται κατόπιν στις εγκαταστάσεις ατμοστροβίλων, που θα υπάρχουν στην επιφάνεια, εξασφαλίζοντας έτσι παραγωγή άφθονου και σχεδόν ανέξοδου ρεύματος.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ

"Όταν χρειάζεται να γίνει χειρουργική επέμβαση για ένα τραύμα του βλεφάρου, ποιός είναι αρμόδιος; "Ο χειρουργός οφθαλμιάτρος ή ο αισθητικός χειρουργός; Για μια έγχειριση που αποβλέπει στη διόρθωση της χλωότητος είναι αρμόδιος ο ορθοπεδικός χειρουργός ή ο νευρο - χειρουργός; Ποιός είναι αρμόδιος για τις επεμβάσεις στη στοματική κοιλότητα — ο αισθητικός χειρουργός, ο χειρουργός οδοντίατρος ή ο ωτορινολαρυγγολόγος;

Κάθε νέα ειδικότητα της χειρουργικής διεκδικεί αρμοδιότητα σε ωρισμένο τμήμα του ανθρώπινου σώματος, αλλά συχνά οι αρμοδιότητες συγκρούονται και δημιουργείται σύγχυση όχι μόνο μεταξύ του άνειδίκευτου κοινού, αλλά και μεταξύ των γιατρών.

Το «πρόβλημα των αρμοδιοτήτων» στη χειρουργική, είναι συνέπεια της επιστημονικής προόδου. Ήταν άγνωστο στον περασμένο αιώνα, όταν για όλες τις χειρουργικές επεμβάσεις, από την αφαίρεση των άμυγδαλών ως την αφαίρεση των κάλων, ήταν της αρμοδιότητας του «γενικού χειρουργού» στον οποίο έστελναν τους πελάτες τους οι παθολόγοι. Η αρμοδιότητα του γενικού χειρουργού δεν περιωριζόταν τότε παρά μόνο από την ευσυνειδησία του και το προσωπικό του θάρρος. "Ο χειρουργός ήταν ο... χασάπης της Ιατρικής.

"Αλλά με την πρόοδο της ιατρικής και της διαρκώς αυξανόμενης τάσης προς την εξειδίκευση, η περιοχή του «γενικού χειρουργού» άρχισε να περιορίζεται. "Ο ορθοπεδικός πήρε την αρμοδιότητα των σπασμένων οστών, ο γυναικολόγος πήρε τις έγχειρίσεις της λεκάνης, ο αισθητικός χειρουργός πήρε τις έγχειρίσεις του δέρματος, ο νευροχειρουργός τις έγχειρίσεις του εγκεφάλου, η χειρουργική του θώρακος πήρε τους πνεύμονες και τα πλευρά, η χειρουργική των αίμοφόρων αγγείων πήρε τις αρτηρίες, η καρδιοχειρουργική πήρε την καρδιά...

Τελικά ο «γενικός χειρουργός» περιωρίσθηκε στην κοιλιά και το περιεχόμενό της, αλλά και κει ο ζωτικός του χώρος αμφισβητείται από τον πρωκτολόγο που διεκδικεί όλο το κατώτερο (και βρωμερότερο!) τμήμα του εντέρου. "Ετσι, μπορούμε να πούμε σήμερα, πως η «γενική χειρουργική» έχει πεθάνει.

★

"Ενας Γάλλος επιτίθεται εναντίον ενός "Αγγλου και του σπάει τα μούτρα. — Γιατί το έκανες αυτό; τον ρωτούν. — Γιατί οι "Αγγλοι έκαναν την Ζαν ντ' "Αρκ. — Μα αυτό είναι παλιά ιστορία. — "Εγώ την έμαθα μόλις πρδ δέκα λεπτών!...

Με μια άστραπιαία κίνηση των μυών του δέρματος, αυτό το σχετικά μικρό ψαράκι, τόσο ήμερο και όρεκτικό για το πεινασμένο μεγάλο ψάρι, μεταμορφώνεται ξαφνικά σε τρομακτικό θωρακισμένο άρμα μάχης με χιλιάδες αίχμηρές ξιφολόγχες που ξεφυτρώνουν από τα πλευρά του! "Αγκάθια, αϊφνίδιες μεταμορφώσεις, δηλητηριασμένη σάρκα — οι διόδοντες διαθέτουν ένα τέλειο σύστημα παθητικής άμυνας...

Οι Διόδοντες

ΟΙ ΣΚΑΝΤΖΟΧΟΙΡΟΙ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ

ΟΙ διόδοντες δεν είναι ψάρια.. σοβαρά. Οι κάτοικοι αυτοί των τροπικών θαλασσών έχουν κάτι το ασυνήθιστα κωμικό στην όψη και τη συμπεριφορά τους. Είναι καλοθρεμμένοι, αλλά όχι και... καλοαναθρεμμένοι. Πότε τους βλέπετε να κολυμπάνε σαν όλα τα ψάρια, πότε φουσκώνουν αδιάκριτα σαν μπαλόνια κι' επιπλέουν στην επιφάνεια με την κοιλιά στον αέρα. Πότε παρουσιάζονται με την κλασική άτρακτοιδή όψη ενός ψαριού, πότε μεταμορφώνονται σε... σκαντζόχοιρους. Πώς να πάρει κανείς στα σοβαρά τους διόδοντες; Είναι πονηροί και άλλοτε προσάλλοι όσο κανένα από τα πλάσματα του ωκεανού. Το λιγότερο που μπορεί να πει κανείς γι' αυτούς, είναι πως είναι ψάρια κάπως παράξενα. "Ας άρκεσθούμε σ' αυτό για να μην τούς... προσβάλουμε.

Χάρη στις παράξενες και άπροσδόκητες μεταμορφώσεις τους οι διόδοντες, εκτός από το επίσημο επιστημονικό τους όνομα («διόδοντες ολάκανθοι») έχουν αποκτήσει και άμετρητες άλλες «κοινές» ονομασίες, όλες πολύ ταιριαστές: «ψάρια σκαντζόχοιροι», «ψάρια μπαλόνια», φουσκόψαρα. Οι "Ελληνες ναυτικοί τους λένε «κολασούζους».

Αυτά είναι τα πιο γνωστά κοινά ονόματα που αναφέρονται σ' όλα τα ψάρια που έχουν την ιδιότητα να «φουσκώνουν». Υπάρχουν πολλά τέτοια ψάρια που ανήκουν όλα στην ίδια υπόταξη των πλεκτογνέθων (τάξη τελοστάεα). "Ενα κοινό χαρακτηριστικό τους είναι ότι το σαγόι τους δεν κινείται (είναι ακλόνητα συνδεδεμένο με τα όστα του κεφαλιού) κι' έχουν μιάν ασυνήθιστα μεγάλη «νηκτική κύστη», ένα υδροστατικό όργανο που υπάρχει σ' όλα τα ψάρια, αλλά στους διόδοντες παρουσιάζεται υπερτροφικό.

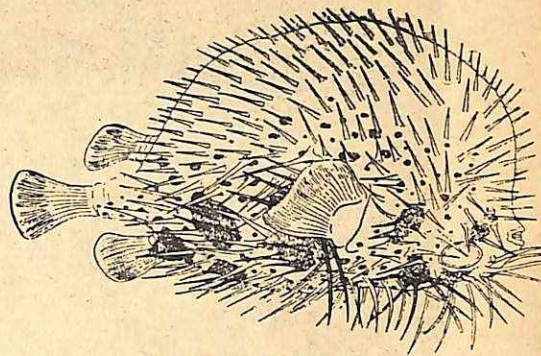
★

ΟΤΑΝ οι διόδοντες κολυμπάνε, τα αίχμηρα λέπια που καλύπτουν το σώμα τους είναι σχεδόν άρατα.

Είναι δύσκολο να φαντασθούμε πόσο γρήγορα κι' εύκολα μπορούν ν' αλλάξουν μορφή. Είναι όπως ο σκαντζόχοιρος που, όταν τον αντικρύσουμε για πρώτη φορά στο δάσος, δυσκολευόμαστε να πιστέψουμε ότι σ' ένα δευτερόλεπτο μπορεί να μεταμορφωθεί σε άγκαθωτή σφαίρα. Τ' αγκάθια του διόδοντος ανάλογα με το σώμα του, είναι σεβαστών διαστάσεων. Είναι βαθειά ριζωμένα μέσα στο δέρμα του ψαριού και μπορούν ν' ανορθωθούν κατά βούληση. Σε κατάσταση ηρεμίας, απλώνονται κατά μήκος του σώματος σχηματίζοντας ένα προστατευτικό κέλυφος — αληθινή πανοπλία από κοκκινια έλασματα, που προφυλάσσει το ψάρι από τους έχθρους του.

"Αλλά να που εμφανίζεται ένας κίνδυνος! Στη θάλασσα, η λέξη «κίνδυνος» έχει πολύ συγκεκριμένο και σταθερό νόημα: "Ο κίνδυνος για το μικρό ψάρι είναι το μεγάλο ψάρι που πεινάει, για το μεγάλο ψάρι είναι το μεγαλύτερο και για το μεγαλύτερο ψάρι το ακόμα πιο μεγάλο! Οι διόδοντες είναι μετρίου μεγέθους (μήκους περίπου τριανταπέντε εκατοστών) και συνεπώς έχουν πολλούς έχθρους. "Αλλ' έχουν και τον τρόπο να τους κόβουν την όρεξη: Με μιάν άστραπιαία κίνηση των μυών του δέρματος, αυτό το σχετικά μικρό ψαράκι, τόσο λευκό και ήμερο, τόσο όρεκτικό για το πεινασμένο μεγάλο ψάρι — μεταμορφώνεται ξαφνικά σε τρομακτικό θωρακισμένο άρμα μάχης με χιλιάδες αίχμηρες ξιφολόγχες που ξεφυτρώνουν από τα πλευρά του! "Ακόμα και το στομάχι του καρχαρία δυσκολεύεται να χωρέσει αυτό το ζωντανό όπλοστάσιο.

"Εννιά φορές στις δέκα, ο έχθρος παίρνει στροφή εκατόν ογδόντα μοίρων και απομακρύνεται απ' αυτό το... θαλασσινό σκαντζόχοιρο με την ελάχιστη όρεκτική όψη. Με μια επίδειξη δυνάμεως, οι επικίνδυνες συναντήσεις στα ωκεάνεια σταυροδρόμια καταλήγουν σε θρίαμβο του διόδοντος. "Η φύση τον έχει προικίσει με τα κατάλληλα άμυντικά όπλα που του επιτρέπουν να επιζεί σ' έναν έχθρικό κόσμο...

ΑΛΛ' οι πονηροί διόδοντες ξέρουν κι' άλλα κόλπα.. Τ' αγκάθια δεν είναι παρά ένα από τα όπλα τους. Μετά την αϊφνίδια μεταμόρφωση σε σκαντζόχοιρο, να και η μεταμόρφωση σε... μπαλόνι. Τα δυο κόλπα μπορούν να χρησιμοποιηθούν χωριστά, αλλά όταν ο κίνδυνος είναι μεγάλος, χρησιμοποιούνται κατά τα δυο μαζί — και τότε το ψάρι μας γίνεται άκαταμάχητο.

Χάρη στο άπιστευτα ελαστικό τους σώμα, οι διόδοντες ξέρουν να φουσκώνουν υπέρμετρα για να γίνουν τρομακτικοί στους έχθρους τους. "Όταν το ψάρι βόσκειται σε αρκετό βάθος, το φουσκώμα επιτυγχάνεται με την εισαγωγή μιάς ποσότητας νερού στο στομάχι του. "Όταν επιπλέει στην επιφάνεια (πράγμα που συμβαίνει συχνά) ή όταν έχει ξεκοίλει στην άμμο, φουσκώνει καταπίνοντας άερα.

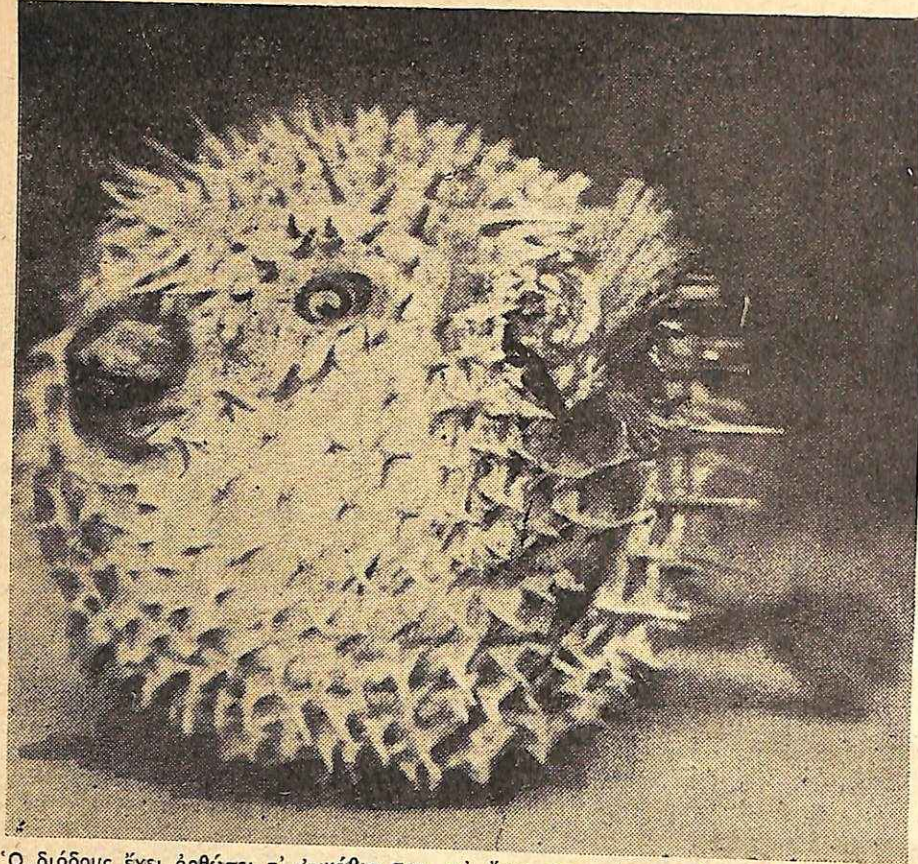
Φαντασθείτε λοιπόν ότι στην αρχή μιάς λογομαχίας (ή γρονθοπατινάδας) βλέπετε ξαφνικά τον αντίπαλό σας να διπλασιάζεται ή να τριπλασιάζεται σε όγκο. Τι θα γίνει τότε; "Αν δεν πάθετε άμεσως εγκεφαλική συμφορηση, θα βάλετε την ουρά στα σκέλια (κι' ας μην έχετε ουρά) και θ' αναγνωρίσετε.. το δίκαιον του ογκωδεστερού! Με άλλα λόγια θα τον βάλετε στα πόδια προς την κατεύθυνση της πλησιέστερης κοινόχρηστης τουαλέτας..

Κάπως έτσι ξετυλίγεται η σκηνή στα βάθη του όργου στοίχειου. Μποστά σ' αυτή τη μετρίου μεγέθους λεία που ξαφνικά μεταβάλλει διαστάσεις και από νάνος γίνεται γίγας, ο πεινασμένος έχθρος κάνει κανονική μεταβολή κι' εξαφανίζεται. Για τα πλάσματα της θάλασσας οι μεταμορφώσεις του διόδοντος θα έχουν κάτι το υπερφυσικό. Είναι ο μεγάλος «ελλουσιονίστας» του ωκεανού.

Η τέχνη της αεροφαγίας

ΕΠΙΜΕ πως οι διόδοντες φουσκώνουν καταπίνοντας νερό ή άερα. Το φουσκώμα επιτυγχάνεται με μια συστολή των κοιλιακών μυών που επιτρέπει την εκκένωση του περιεχομένου του στομάχου. Χάρη σ' αυτή την ισχυρή συστολή, το ψάρι σε λίγα δευτερόλεπτα επανέρχεται στην κανονική μορφή του.

Το φουσκώμα δε χρησιμοποιείται μονάχα για τον εκφοβισμό των έχθρων. Συχνά οι διόδοντες φουσκώνουν για ν' ανεβούν στην επιφάνεια του νερού, όπου επιπλέουν επί ώρες ξαπλωμένοι ανάσκελα, σαν κοιλαράδες πουρίστες που κάνουν ήλιοθεραπεία! Οι διόδοντες είναι

Ο διόδους έχει όρθώσει τ' αγκάθια του κι' έχει φουσκώσει για να τρομάξει τους έχθρούς του...

ψάρια μάλλον δυσκίνητα και φαίνεται πως όταν βαρυνθούν να κολυμπάνε αφήνεται να παρασυρθούν από τα ρεύματα στην επιφάνεια του νερού. Η αεροφαγία — μαρτύριο των ανθρώπων — είναι για τους διόδους ένα οικονομικό και άνετο μεταφορικό μέσο!

Έτσι, συχνά στις τροπικές θάλασσες, κοντά στις αφρικανικές ή τις ασιατικές ακτές, οι ναυτικοί βλέπουν τους παραφουσκωμένους διόδους που μοιάζουν με τυμπανία πλώματα που επιπλέουν στην επιφάνεια του άκεανου.

Ψάρι — φανάρι

ΕΛΩ και πολλούς αιώνες, οι Κινέζοι και οι Γιαπωνέζοι γνωρίζουν τα παράξενα καμάκια του διόδου. Οι Άσιάτες αυτοί με το πάντα πρακτικό μυαλό βρήκαν έναν τρόπο για να εκμεταλλευτούν την ιδιότητα του ψαριού να φουσκώνει: Οι διόδους γίνονται θαυμάσια φανάρια που στολίζουν τις γαλίες και τα σπία της Κίνας και της Ιαπωνίας.

Οι διόδους μερδεύονται συχνά στα δίχτυα των ψαράδων. Μόλις ανασυρθούν απ' το νερό, τους αφήνουν στην άμμο για να φουσκώσουν. Τα ψάρια, σε μία μάταιη προσπάθεια να «τρομάξουν» τους ψαράδες, καταπίνουν αβρόνο αέρα και γίνονται σαν μπαλόνια. Άλλα πεθαίνουν από ασφυξία προτού ξεφουσκώσουν. Οι ψαράδες τα σχίζουν στη ράχη, αδειάζουν το έσωτερικό τους από το κρέας και τα κόκαλα και αφήνουν το δέμα να στεγνώσει. Κατόπιν ξαναράβουν τη σάχη αφήνοντας ένα μικρό άνοιγμα για την τοποθέτηση ενός κεριού ή λυχναριού στο έσωτερικό της κοιλιάς. Το δέμα είναι ήμισυαφανές και το φανάρι δίνει ένα γλυκύτατο απαλό φωτισμό. Και το κρέας αυτό των τροπικών

θαλασμών, με το πολύχρωμο πτερύγιο και τ' ανασκωμένα αγκάθια του, φαίνεται σαν αληθινό κομψοτέχνημα της φύσεως.

Παθητική άμυνα

ΨΑΡΙΑ πολύ ενδιαφέροντα για τους φανοδίφες και για τους φιλότεχνους, οι διόδους δεν έχουν κανένα ενδιαφέρον για τους μαγειρείους. Δεν τρώγονται. Και όχι μόνο δεν τρώγονται, αλλά είναι κι' επικίνδυνοι για το πεπτικό σύστημα.

Όπως όλα τα ψάρια της υποτάξεως των πλεκτογνάθων, οι διόδους έχουν δηλητηριασμένη σάρκα. Στις τροπικές χώρες είναι γνωστό ένα είδος τοξινώσεως που λέγεται «σιγκουατέρα» και οφείλεται ακριβώς στη δηλητηριασμένη σάρκα των διόδων. Οι ιθαγενείς των τροπικών περιοχών ξέρουν πως οι διόδους δεν τρώγονται, αλλά συμβαίνει κάποτε (πολύ σπάνια) ένα μεγάλο ψάρι να έχει φάει ένα διόδο. Τότε το ψάρι αυτό, αν συλληφθεί και φαγωθεί άμεσως από τους ανθρώπους, προκαλεί δηλητηριάσεις.

Συνήθως η «σιγκουατέρα» δεν είναι πολύ επικίνδυνη. Τα συμπτώματά της είναι ακατάσχετοι έμετοι και η ναυτία που διαρκούν επί μερικές μέρες. Άλλα στις σοβαρότερες περιπτώσεις η δηλητηρίαση από διόδο μπορεί να καταλήξει σε γενική παράλυση των νεύρων κέντρων και θάνατο από ασφυξία ή καρδιακή συστολή.

Αγκάθια, αλκινίδες μεταμορφώσεις, δηλητηριασμένη σάρκα — ένα τέλει σύστημα παθητικής άμυνας. Οι διόδους ξέρουν να προστατεύουν τον εαυτό τους.

STEPHANE LORRIL

« Συμβούλιο τιμής » ή « ανιχνευτής του ψεύδους »;

Ένας διαπρεπής Άμερικανός νευροφυσιολόγος, ο δρ. Ράλφ Τζέραρντ, του πανεπιστημίου του Μίσιγκαν, προτείνει μια πρωτότυπη μέθοδο για τη μείωση της διεθνούς εντάσεως: Να χρησιμοποιούνται «ανιχνευτές του ψεύδους» με τη βοήθεια των οποίων θα δοκιμάζεται η φιλολήθεια των πολιτικών ηγετών, τόσο στο έσωτερικό, όσο και στο διεθνές επίπεδο!

Στις διεθνείς διασκέψεις, υποστηρίζει ο δρ. Τζέραρντ, αυτοί που διευθύνουν τις τύχες του κόσμου θα πρέπει να υποβάλλονται στη δοκιμασία του «ανιχνευτού του ψεύδους» (που σήμερα χρησιμοποιείται στην Άμερική μόνο για τους εγκληματίες) για να ξέρει η ανθρωπότητα πότε λένε αλήθεια και πότε λένε ψέματα. Έτσι κανείς πια δε θα τολμάει να πει ψέματα και οι παρεξηγήσεις, ή δυσπιστίες και ή αμοιβαία καχυποψία θα λείψουν από τις διεθνείς σχέσεις.

Άλλα και στον τομέα της έσωτερικής πολιτικής, η μέθοδος που προτείνει ο δρ. Τζέραρντ θ' αποδειχθεί σωτήρια: Οι πολιτικοί ηγέτες θα εξετάζονται με τον «ανιχνευτή του ψεύδους» για να εξακριβωθεί η ειλικρίνεια των προγραμματικών τους δηλώσεων ή και των... φερολογικών τους δηλώσεων.

Η μέθοδος πάντως είναι πολύ απλούστερη από το «συμβούλιο τιμής» που πρόκειται να καθιερωθεί στην Ελλάδα...

★ Απόψεις

για τον υπερπληθυσμό

Αν διατηρηθεί ο σημερινός ρυθμός γεννήσεων, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα έχουν ένα δισεκατομμύριο κατοίκους κατά το έτος 2.050 μ.Χ. Ο κοινωνιολόγος καθηγητής Φίλιπ Χάξερ, του πανεπιστημίου του Σικάγου, σημειώνοντας το ανησυχητικό αυτό φαινόμενο, μέμφεται εκείνους που υποστηρίζουν την αύξηση των γεννήσεων για λόγους στρατιωτικής ασφαλείας.

Στην έκθεσή του για τα προβλήματα που αναπόφευκτα θα δημιουργήσει η δημογραφική έκρηξη, ο καθηγητής Χάξερ υπογραμμίζει πως οι δαπάνες συντηρήσεως των πόλεων του μέλλοντος θα είναι υπέρογκες. Τα 70% του πληθυσμού θα έχουν εγκατασταθεί στα αστικά κέντρα. Αυτό, μεταξύ άλλων, θα έχει ως συνέπεια την αύξηση της νεανικής εγκληματικότητας.

Η Άμερικανική Όμοσπονδία Έλέγχου των Γεννήσεων επέτρεψε πρόσφατα την πώληση στις Ηνωμένες Πολιτείες ενός φαρμάκου κατά της συλλήψεως που λέγεται «Ενοβίτ» και είναι 100% αποτελεσματικό. Άλλα το χάπι αυτό πωλείται μόνο με συνταγή γιατρού.

Ο δρ. Γκρογκόρ Πίκωκς, γνωστός ειδικός επί των αντισυλληπτικών φαρμάκων και διευθυντής ενός κέντρου βιολογικών έρευνών, αναφέρει μια παράξενη ιδιότητα του «Ενοβίντ»: Οι γυναίκες που το χρησιμοποιούν επί ώριμομένο χρονικό διάστημα, γίνονται περισσότερο γόνιμες όταν διακόψουν τη χρήση του. Οι γιατροί, άλλωστε, χρησιμοποιούσαν αρχικά το φάρμακο αυτό κατά της στειρότητας.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΠΙΕΡ ΛΑ ΜΥΡ

ΜΕΤ, ΣΥΛΒΑΣ ΑΚΡΙΤΑ

* **Η μυθιστορηματική βιογραφία του μεγάλου μουσουργού ΦΕΛΙΞ ΜΕΝΤΕΛΣΟΝ, γραμμένη από τον ασύγκριτο βιογράφο του Λωτρέκ, Άμερικανογάλλο συγγραφέα ΠΙΕΡ ΛΑ ΜΥΡ**

* **Μεταφρασμένη με την εξάισια λογοτεχνική απόδοση της ΣΥΛΒΑΣ ΑΚΡΙΤΑ**

Το «ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΑΓΑΠΗΣ» είναι η αποκαλυπτική, η συγκινητική ιστορία ενός από τους μεγαλύτερους συνθέτες της μουσικής, του Φελίξ Μέντελσον και των δυο γυναικών που επηρέασαν αποφασιστικά τη ζωή του: Της όμορφης συζύγου του και της γοητευτικής ερωμένης του.

Ο Φελίξ Μέντελσον, γόνος μιάς από τις ευρωπώτερες οικογένειες της Ευρώπης, άριστος και γοητευτικός, προικισμένος με μεγάλο ταλέντο, έδειξε σ' όλη του τη ζωή περιφρόνηση για κάθε μετριότητα και κάθε συμβατικότητα πολέμωντας με φανατισμό για όσα πίστευε.

Ο Μέντελσον παντρεύθηκε το κορίτσι που αγάπησε, παρά την αντίθεση της οικογενείας του. Ριψοκινδύνευσε τη φήμη του από μια παραπεταμένη και περιπετειώδη έρωτική ιστορία με μιά από τις γνωστότερες καλλιτέχνιδες της όπερας. Κι' έθεσε τα πλούτη, την υγεία και την ευτυχία του σ' ένα πεισματικό αγώνα να επιβάλει τον λησμονημένο Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπάχ ώστε να του εξασφαλίσει τη θέση που του ταίριαζει στον Κόσμο της μουσικής.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΤΕΚΟΤΑΝΕ εκεί, γεροδεμένος γέροντας, φορώντας τη μεγάλη γκριζα περούκα που τουχε χαρίσει εκείνη, κάποια Χριστούγεννα, χαμογελώντας της με το ευτυχημένο, αδιόρατο χαμόγελο του τυφλού, κι' αυτή του είπε: «Ναί, Γιόχαν μου, εν τάξει, πασχίζοντας να συγκαταστήσει το τρεμουλιασμα των χειλιών της.

Συνήθως τον φώναζε Γιόχαν Σεμπάστιαν, αλλά τον σκεφτότανε σαν «Γιόχαν μου», και κάποτε της ξέφευγε... «Είναι εν τάξει», του ξάνανε. «Πήγαινε να παίξεις στο όργανο. Θα σου κάνει καλό».

Ήτανε τρέλλα, τξερρε, να τον αφήσει να πάει να παίξει σ' όργανο, τέτοιαν ώρα, νυχτιάτικα. Θα σήκωνε στο πόδι όλο το σχολείο, θα κατέβαινε κάτω ό χερ Βάινλικ, ό επιμελητής, που σίγουρα θα στείλανε μιάν αναφορά στις Έκλαμπρότητες του Συμβουλίου της πόλης, κι' αυτοί θα λέγανε πως ό Γιόχαν της ήτανε όχι μονάχα τυφλός, αλλά και παλαβός και πως δεν μπορούσαν να κρατήσουν τέτοιον ένα δάσκαλο χορωδίας σ' ένα σχολείο, και θα τους διώχνανε. Και που θα πήγαινανε, τώρα που ό γιατρός είχε πάρει όλες τους τις οικονομίες; Κόριε Ίησου, τι θ' απογίνονταν, εκείνος τυφλός κι' αυτή πολλή γριά για να βρεί δουλειά, κι' ό Γκόττφριντ άρρωστος στο μυαλό, χειμωνιάτικα, μες στα χιόνια της Λειψίας;

Ανοιξε διάπλατα πανικόβλητη τα ξεθωριασμένα γαλάζια μάτια της, στο φωτισμένο πρόσωπο, όσοςό εξακολουθού-

σε να τον κυττάζει, τρέμοντας απ' την κορφή ως τα νύχια. Δεν ήξερε τί θ' απογίνονταν, αλλά δεν τ' άντεχε άλλο, να τον βλέπει καθισμένο κοντά στη φωτιά, με τα χέρια στα γόνατα, παρακολουθώντας τις φλόγες που δεν μπορούσε να δει, μετρώντας τις ώρες της νύχτας. Έκείνη ήξερε, πως φοβισμένος απ' αυτό που θάφτανε το πρωί, λαχταρούσε να προσευχηθεί, να ζητήσει κοινόγιο απ' το Θεό, κι' ή μουσική ήτανε ό μόνος τρόπος της προσευχής του. Έτσι, ακόμη και στη φυλακή να τους οίχνανε, θα τον άφηνε να παίξει απόψε στο όργανο, χαρίζοντας του αυτή τη στενή χαρά.

— Ναί, Γιόχαν μου, πηγαινε και παίξε όσο θέλεις. Μονάχα όχι πολύ δυνατά, τον παρακάλεσε τρυφερά. Και μην αργήσεις.

— Δε θ' αργήσω.

Τα χείλη του εξακολουθούσαν να σαλεύουν, κανένας ήχος δε βγήκε απ' αυτά. Την κράτησε σφιχτά στο στήθος του, σά ναθελε να την ευχαριστήσει με τους χτύπους της καρδιάς του.

Η πόρτα της κρεβατοκάμαρας άνοιξε και μπήκε μέσα ό Γκόττφριντ. Έκείνη παρατήρησε με πόνο τα ξεχτενιστά μαλλιά του και πως είχε ξεχάσει να φορέσει τη μιά του κάλτσα. Βλέποντάς τον ξανάνοιξε μιά παλιά πληγή, λησμονημένη για μιά στιγμή. Ήτανε άρρωστος στο μυαλό κι' ό γιατρός είχε πει πως δεν θα γιατρευότανε ποτέ, αν κι' ήτανε ένα ώραίο, ψηλό παλληκάρι και κάποτε καθότανε στο πιάνο, κι' έφτιαχνε τόσο δημοφιλή μουσική, που ακόμη κι' ό Γιόχαν της, την άκουγε με δάκρυα στα μάτια.

— Μπαμπά, να πάω κι' εγώ; ρώτησε ό ήλιθιος, ένθουσιασμένος σαν παιδάκι.

— Ναί, γιέ μου, του είπε γλυκά ό Γιόχαν Σεμπάστιαν Μπάχ, δά προσευχηθούμε μαζί.

Η Άννα Μανταλένα τους παρακολούθησε να προχωρούν αδέχια στο μισοσκότεινο διάδρομο, ό τυφλός άκουμπώντας στον ώμο του γιού του. Τότερα έκλεισε την πόρτα κι' έμεινε άκίνητη, με το πρόσωπο κρυμμένο στα χέρια. Τώρα έπ' τέλους, μπορούσε να κλάψει. Δεν νοιούσε πιά τίποτε, ούτε πάχιζε να καταλάβει, γιατί ό Θεός τους έστειλε τόση θλίψη. Μήπως δεν ήταν καλοί άνθρωποι; Μήπως ό Γιόχαν της δεν είχε χάσει τα μάτια του, γράφοντας μουσική στο φως του κεριού, για να άμνησει τ' όνομά Του και τη δόξα Του; Αυτά τα «Πάθη», που εκείνος άγαπούσε πότερο, είχανε γραφτεί γι' Αυτόν. Δεν τ' άκουσε.

Ο Γιόχαν είχε άρχισει να παίζει κι' έπαιζε τα «Πάθη». Έτσι, το πρωί θα θυμότανε το τι είχε τραδίξει κι' ό Χριστός, και θα πάχιζε κι' αυτός να του μοιάσει...

Η γυναίκα άκουσε δόρυβο από βιαστικά δήματα και στράφηκε ν' άνοιξει την πόρτα. Ναί, ήταν ό χερ Βάινλικ και τόσο άργισμένος, που έβριζε μόνος του, και τόσο βιαστικός που δεν είχε καν δέσει τα παπούτσια του.

— Τι τον έπιασε αυτόν, της ξεφώνισε από μακριά. Δεν το ξέρει πως είναι περασμένα μεσάνυχτα; Παλάβωσε; Και ποιος τουδωσε το δικαίωμα. Αύτός δεν είναι παρά ό δάσκαλος της χορωδίας.

«Αστονε λιγάκι να ξεθυμάνει, σκέφτηκε εκείνη... Κάτι είχε μάθει ζώντας τόσα χρόνια μ' έναν άντρα. Τον παλιό καιρό κι' ό Γιόχαν της παθαζότανε, πετούσε την περούκα του στην άκρη της κάμαρας κι' αυτή την άφηνε όσπου του μερενε.

— Ένας δάσκαλος χορωδίας, αυτό είν' όλο κι' όλο. Έλεγε λαχανιασμένος ό χερ Βάινλικ. Θα στείλω αναφορά και... — Περάστε μέσα, χερ Βάινλικ, και καθίστε, τού είπε απαλά.

— Έγώ δεν ήρθα για να καθίσω, ήρθα για να...

Ήρμα εκείνη έκλεισε την πόρτα. Τώρα ή μουσική δεν άκουγότανε τόσο δυνατά.

— Καθίστε να ξεκουραστείτε λιγάκι. Κάθστε πλάι του. Δεν ήτανε στο δάθος κακός, σκέφτηκε κυττάζοντάς τον. Μονάχα φτωχός και φοβισμένος. Ξάν κι' αυτήν, σαν τον Γιόχαν της, σαν κάθε άπένταρο. Ο Φόβος έκαινε τους ανθρώπους σκληρούς...

— Δεν έπρεπε να τρέχετε νυχτιάτικα, δίχως το πανωφόρι σας...

— Μη σέ νοιάζει γι' αυτό, γαύγισε άργισμένος.

— Ναί, μα θ' άρρωστήστε. Για κύτα ξεπνοός και καταϊδρωμένος.

— Είμαι εν τάξει. Σας προσοδοποιώ.

— Θα σάς φέρω λίγη ξεστή σουπίτσα.

— Δέν θέλω σουπίτσες. Ήρθα γιά...
— Καί τί θά κάνετε σάν άρρωστήσε-
τε; τόν έκοψε ήρεμα σερβιρόντας σουπά
σ' ένα πιάτο. Θά πρέπει νά μέινετε στό
κρεβάτι, δέν θά μπορείτε νά παρακολου-
θεύτε τά παιδιά κι' ίσως τό συμβούλιο
σκεφτεί, πώς θά πρέπει νά φέρουν νέο
έπιμελητή... Φάτε τό αυτό... Θά σ' ά-
νει καλό.

Ρούφηξε θορυβώδη μερικές κουταλι-
λιές.

— Σ' άς λέω, πώς τή φορά αυτή τό
παράκανε και θ' άναγκαστώ νά στείλω.

— Τρώτε!

Γιά μιá στιγμή έτρωγε σιωπηλός, δια-
στικά, μ'η τολμώντας νά σταματήσει.
Έκείνη έσκυψε πρὸς τή μεριά του.

— Δέν φταίει αυτός, έγώ τοῦ είπα
νά πάει νά παύσει.

— Έσείς; Ήταν πιά ξαφνιασμένος,
παρά θυμωμένος. Καί γιατί τό κάνατε
αυτό;

— Τό χρειάζοταν. Βλέπετε, τώρα
τοῦ μιλοῦσε σά σέ φίλο, ὁ γιατρός θαρ-
ρεῖ τό πρωί.

— Γιά τήν έγχείρηση; Ἀδελά του
χαμήλωσε τή φωνή. Τί ὦρα;

— Στίς έφτά. Ἀλλά οἱ άνθρωποι του
θαρθοῦνε πρῶτα, ἡ φωνή της πνίγηκε σ'
ένα λυγμό, γιά νά τόν έτοιμάσουν.

Γιά μιá στιγμή ὁ έπιμελητής δέ μί-
λησε. Γνώριζε τή φοίχη τῶν χειρουργι-
κῶν έγχειρήσεων, καί μονάχα στή σκέ-
ψη τόν έπιασε άνατριχίλα.

— Λυποῦμαι τῆς εἶπε άκουμπώντας τό
χέρι του στό δικό της. Λυποῦμαι αλη-
θινά.

Τέντωσε τ' αὐτιά του καί πρόσεξε πὸς
ἡ μουσική είχε σταματήσει.

— Πρέπει νά πηγαίνω, εἶπε, καί νά
ξαναβάλω τά παιδιά νά κοιμηθοῦν.

— Δέν θά γράψετε στό συμβούλιο, δέν
εἶναι; τόν ρώτησε μαλακά.

— Ἀλλά μήν τόν άφήσετε νά τό ξα-
νακάνει.

— Ποτέ.

Γιά μιá στιγμή έμεινε μόνη. Είχε κρα-
τήσει τό λόγο του, δέν έπαψε πολλή ὥ-
ρα.

— Σ' εὐχαριστῶ, Λένα, τῆς εἶπε γλυ-
κά.

— Ὁ φόβος είχε χαθεῖ ἀπ' τή μορφή
του. Είχε προσευχηθεῖ καί τώρα ήταν
έτοιμος.

★

ΕΞΩ, ἡ Λευψία έβραζε ἀπό ζέστη
στό καλοκαιριτικό δειλινό, ἀλλά ἡ
κάμαρα ήτανε δροσερή, πῶς ἀπ'
τά παραθυρόφυλλα.

Έκείνος κοιμότανε ήρεμος στό ψηλὸ
καρδένιο τους κρεβάτι. Ἡ άναπνοή
του ήταν ήσυχη. Τουλáχιστον δέν μούγ-
κριζε πιά στόν ὕπνο του, ὅπως έκαμε
τόσες έβδομάδες ὅτε ἀπ' τήν έγχεί-
ρηση.

Κάθησε σιγανὰ πλάι στό κρεβάτι καί
παρατήρησε στοργικά τό πρόσωπό του.
Ήταν γαλήνιο, λευκὸ κι' άσάλευτο σά μιá
μάσκα. Μονάχα τὰ χεῖλη του τρεμου-
λιάσανε άνάλαφρα σέ κάθε άναπνοή. Πέ-
θαινε, έκείνη τῷ έρεκε καί δέν ὄηρχε
πιά λόγος νά προσποιηταί, νά έλπιζει,
άδίκη καί νά προσεύχεται. Τρεῖς μῆνες
είχανε περάσει κι' ἡ έγχείρηση εἶχ' ά-
ποτύχει. Κι' αὐτὸς άργοπέθαινε ἀπ'
τό τράνταγμα τοῦ οργανισμοῦ του.

Ἀχ, αὐτή ἡ έγχείρηση, δέν θά τήν λη-
μονοῦσε ποτέ, τήν τερατώδη, ἀπερ-
-

γραπτή φοίχη της! Είχε άρχινήσει μέ
τοὺς «δοηθῶς» τοῦ γιατροῦ, τέσσερα γε-
ροδεμένα χτήνη μέ ματωμένες ποδιές.
Δέν ήτανε παράξενο τό πὸς ὁ κόσμος
τοὺς άπόφευγε στίς ταβέρνες καί στοὺς
δρόμους σά νάτανε βοηθοὶ δῆμιου. Ἰ-
σως νάπρεπε νάνα σκληρόκαρδοι, χυδαῖ-
οι, μεθύστακες γιά νά παραμένουν ζων-
τανοὶ καί νά καταφέρνουν νά κοιμῶνται
τίς νύχτες. Λέγανε, πὸς πολλοὶ τρελλάι-
νονταν, παρακολουθώντας καί κάμνοντας
τά ὅσα έπρεπε νά κάνουν. Ἀρκετοὶ κόβα-
νε τό λαρόγγι τους.

Εἶχανε κουβαλήσει ένα ποτὸ πὸν τάχα
σέ μεθοῦσε τόσο, ὥστε δέν ένοιωδες πό-
νο, καί ρίξανε μέ τό ζόρι μιὸν γαλόνι
στό στόμα τοῦ Γιόχαν, γελώντας καί λέ-
γοντας θρωμερά άστειά, ρουφώντας κι'
οἱ ἴδιοι μερικές γουλιές γιά νά τονώσου-
νε τὰ νευρά τους, καθὼς έλεγαν. Ὅτε-
ρα τὸν δέσανε στὰ χέρια καί στὰ πό-
δια μέ πέτσινα λουριά πάνω σ' ένα μεγα-
λο τραπέζι, λίγο προτοῦ μπει μέσα ὁ δό-
κτωρ Τάιηλορ, μοσχοβολώντας πομάδες.

Κι' ὅτε-ρα, άρχίνησε τό σφάξιμο. Πο-
τέ, έστω κι' άν έφτανε τὰ έκατὸ χρό-
νια, δέ θά λησμονοῦσε τό πνιγμένο μούγ-
κρισμα, ποῦθγαινε ἀπ' τό λαρόγγι τοῦ Γι-
όχαν ὅταν ὁ γιατρός είχε σκύψει ἐπάνω-
του, μέ τό νυστέρι στό χέρι, πάνω ἀπ'
τό μάτι του. Τὰ γόνάτα της λυγίσανε
καί θεομοπαρκαλοῦσε στό Θεό, νά πε-
θάνει κι' αὐτή κι' ὁ Γιόχαν της. Οἱ κραυ-
γές του άκούγοντανε σ' ὅλο τό σχολειό,
ἀλλά σιγά — σιγά, μ' ἔχοντας πιά δύ-
ναμη νά οὐρλιάζει, βογγοῦσε. Έκείνη εἶ-
χε σταθεῖ, σκουπίζοντας τό αἷμα πὸν κυ-
λοῦσε ἀπ' τὰ μάτια του στὰ μάγουλά του
καί τό σάβλο πὸν έτρεχε ἀπ' τό στόμα
του. Μιá φορά τήν είχε φωνάξει σάν ά-
πὸ πολύ μακριά, κι' αὐτὴ τοῦ άπάντησε,
γιά νά ξέρει πὸς βρισκότανε ἐκεῖ, στό
πλευρό του.

Καί σ' ὅλο αὐτό τό διάστημα ὁ γιατρός
δέν έκανε νά μιλάει, λέγοντας γιά τίς
θανμαστὲς θεραπείες πὸν είχε πετύχει.
Ξαφνικά σταμάτησε, μέ τό νυστέρι στόν
ἀέρα καί κούνησε τό κεφάλι άπελπισμέ-
να. «Βρέ, νά πάρει, άρχισε ἡ παραλόγη
μουροῦρισε. Έκείνη δέν είχε καταλάβει
τί ακριβῶς έννοοῦσε, ἀλλά τήν ἴδια σι-
γητὴ ένοιωσε πὸς ὁ Γιόχαν της δέν θά
ξανάδλεπε ποτέ του πιά. Ὅτε-ρα ἀπ'
αὐτό, ὁ γιατρός ξεμπερόειρε γρήγορα τὴ
δουλειά του κι' έφυγε άπότομα, δίνον-
τας μερικές άόριστες οδηγίες σχετικὰ μέ
τίς ἀλλαγές τὸν ἐπιδέσμιον, παραγγέλ-
νοντας νά κρατήσουνε τὸν άρρωστο σ' έ-
να σκοτεινὸ δωμάτιο, τουλάχιστον γιά
ένα μῆνα. Αὐτὸ μέρες άργότερα είχε φύ-
γει ἀπ' τὴ Λευψία.

★

ΤΩΡΑ πιά, ὅλα είχαν τελειώσει κι'
ὁ Γιόχαν πέθαινε ήρεμα, μέρα μέ τή
μέρα. Κι' ἐκείνη χαϊρότανε, ναι χαί-
ρότανε πὸν πέθαινε. Καλύτερα έτσι. Ἀν
μονάχα μποροῦσε κι' αὐτὴ νά πάει μα-
ζί του.

Παρατήρησε τό κεφάλι του νά σαλεύει
στό προσκέφαλο. Τὰ χεῖλη του σάλευαν,
σχηματίζοντας τ' ὄνομά της.

— Λένα, βόγγηξε.

— Ναί, Γιόχαν;

— Θυμάσαι τό Κέτεν;

Στό Κέτεν είχανε γνωριστεῖ. Τί πε-
ρίεργο νά τό θυμηθεῖ...

— Ναί τό θυμάμαι.

Ἡ σκιά ἐνὸς χαμόγελου πληγήθηκε
στό χεῖλη του.

— Θυμάσαι τό τοιχαράκι τοῦ κήπου;

— Ναί, θυμάμαι. Μὴ κουράζεσαι, Γιό-
χαν μου.

— Τί ὁμορφη πὸν ήσουν.

Οἱ λέξεις σβύσανε στὰ χεῖλη του, καί
θυθίστηκε σέ ὕπνο.

Κέτεν! Ναί, τὰ θυμότανε ὅλα. Θυμό-
τανε ἀκόμη πὸν πρωτοεῖδε τό Γιόχαν
Σεμπάστιαν. Ἀνοήτοκαλῶνιστος, πά-
σχισε ν' άνοιξει τήν πόρτα ἐνὸς ἀπ'
τ' ἀμάξια τοῦ Δούκα. Παρατηρώντας
τόν ἀπ' τὰ διαμερόματα στόν Παντοδύ-
κῳ προσωπικῳ, γέλασε ἀπὸ μέσα της
στὴ σκέψη ἐνὸς ἀδέξιου ὑπρέτη.

Έκείνο τ' άπόγευμα τὸν ξαναεῖδε,
στόν κήπο τοῦ προσωπικῳ. Καθότανε ὁ-
λομόναχος σ' ένα χαμηλὸ, πέτρινο τοιχα-
ράκι. Εἶχε καθήσει κι' αὐτὴ κοντά του,
μᾶλλον τολμηρὸ ἀπὸ μέρους της, ἀλλά
τό βράδυ ἐκεῖνο μιλήσανε πολλὸ λίγο, γιά
τήν ὥραία βραδυά καί γιά τό λαμπερὸ
φεγγάρι. Τὸ ἄλλο βράδυ τὰ πράγματα
πήγανε κάπως καλύτερα. Εἶχε χαμογέλα-
σει, ὅταν τὸν εἶπε πὸς τὸν εἶδε νά πα-
λεύει μέ κείνο τό χερούλι τῆς πόρτας, καί
τῆς ἐξήγησε πὸς ήτανε μουσικὸς τοῦ
Δούκα κι' ὄχι ὑπρέτης, ἀν κι' ήταν ὑπο-
χρεωμένος νά βοηθαί, πότε — πότε,
τήν ὑπηρεσία. Δέν ήτανε καί πολλὸ φλύα-
ρος. Νοιώθανε μιὰν ήρεμὴ εὐχαρίστηση,
καθισμένοι ἐκεῖ σ' αὐτὸ τό τοιχαράκι, στό
φῶς τοῦ φεγγαριοῦ.

Ἡ τρίτη μέρα, ήτανε ἡ τελευταία της
στόν πύργο, γιατί ὁ πατέρας της, ένας
τρομπονίστας, είχε προσληφθεῖ μονάχα
γιά τήν τριήμερη γιορτὴ τῶν γενεθλί-
ων τοῦ Δούκα. Τὴ φορά αὐτὴ κουβεντιά-
σανε πολλὸ. Τοῦ μίλησε γιά τὸν εαυτὸ
της, ήταν εικοσάχρονη, άπάνταρη καί
ζοῦσε μέ τὸν πατέρα της στό Βάισενφέλς.

Έκείνος τῆς διηγήθηκε πὸς, σ' ὅλη του
τὴ ζωὴ, ένοιωθε τό πάθος τῆς μουσικῆς,
καί ἀντέγραφε τίς νύχτες μουσική, γιά
νά μάθει νά συνθέτει, πὸς στὰ δεκαεννιά
του χρόνια είχε διοριστεῖ ὀργανίστας
στό Μυλχάουζεν. Ὅτε-ρα ἀπ' αὐτό, ἡ
ζωὴ του ὤπηρεξε, σάν τὴ ζωὴ κάθε φτω-
χοῦ μουζικάντη, πὸν άγωνίζεται, ἐδῶ κι'
ἐκεῖ, νά βγάλει τό ψωμί του, δίνοντας
μερικὰ μαθήματα, μπαίνοντας στήν ὑπη-
ρεσία κανενὸς πλούσιου Δούκα γιά νά
παῖξει τό ὄργανο στό παρεκκλησί τοῦ
πύργου, ἡ νά διευθίνει καμμιὰ μικρὴ
δοχήστρα, ὅταν ἡ ἴγρηλότητά του έδινε
χορὸ. Αὐτὸ έκαμε καί τώρα, στὰ τριαν-
τάξη του χρόνια, στόν Πύργο τοῦ Κέ-
τεν. ἤξερε, πὸς ποτέ του δέ θά γινό-
τανε οὔτε πλούσιος, οὔτε διάσημος, ἀλ-
λὰ τὸν περασμένο χρόνο είχε πεθάνει ξα-
φνικά ἡ γυναίκα του ἀφ'ήνότητας τὸν μ'
ένα τσοῦρκο παιδιὰ, κι' ἐρχότανε τὴ
νύχτα σ' ἐτοῦτο τό κηπαράκι γιά νά
ζητήσει ἀπ' τό Θεὸ βοήθεια.

Τὸν είχε νοιώσει, γιατί κι' ὁ πατέ-
ρας της ήτανε μουζικάντης, οὔτε πλού-
σιος, οὔτε διάσημος. ἤξερε, πὸς ἀπ'
τὴ μουσικὴ δέν μποροῦσε νά περιμένει
καί πολλά, ὥστόσο μποροῦσε νά εἰσαι
εὐτυχισμένος. Τοὺς ἐπόμενους μῆνες, ὁ
Γιόχαν Σεμπάστιαν ἐρχότανε νά τήν ἐπι-
σκεφτεῖ στό Βάισενφελς καί τό Δεκέμ-
βρη παντρεύτηκε. Ἐνα χρόνο, ζήσα-
νε στόν Πύργο τοῦ Δούκα, ὅτε-ρα πέ-
θανε ὁ δάσκαλος τῆς χορωδίας τῆς Ἐκ-
κλησίας τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ στή Λευψία,

κι' ὁ Γιόχαν Σεμπάστιαν ζήτησε τὴ θέ-
ση. Κι' ἀπὸ τότε πιά ζήσανε ἐδῶ.

★

ΠΟΣΟ μονότονη, ὥστόσο γεμάτη
μπορεῖ νάνα μιá ζωή! Πόσο έντονη,
χαρούμενη καί πόσο θλίβερή: Σε
τριάντα χρόνια ήρεμης ζωῆς μ' έναν άν-
τρα, μαθαίνεις νά νοιώθεις αὐτὸν τὸν
άντρα. Μὲ τό πέρασμα κάθε χρόνου εἶ-
χε μάθει ν' άγαπάει τό Γιόχαν της,
ὅλο καί πὸν πολύ. Ὅχι πὸς ήτανε κανέ-
νας άγγελος. Ὅχι, γιά τό Θεό! Εἶχε
δογῆ καί πείσμα. Πεισματάρης σά μου-
λάρι. Ἀν πίστευε πὸς είχε δικίο, δέν
ὑποχωροῦσε οὔτε μπροστὰ στόν Παντοδύ-
ναμο. Ὅχι, δέν ήτανε κανένας άγγελος.
Ἀλλά καί πὸνά γυναίκα θέλησε γιά
σύζυγο, έναν άγγελο;...

Ήταν καλὸς, τρυφερὸς καί δυνατὸς.
Τὰ μεγάλα καστάνά του μάτια, τὰ φτω-
χά, νεκρά πιά μάτια του, μποροῦσαν νά
λάμπουν μέ λεπτὴ εἰρωνία καί οἱ φαρδιοὶ
ὅμοι του νά τραντάζονται ἀπ' τό γέλιο.
Μποροῦσε ν' άστειολογεῖ καί νά γράφει
στίχους γιά τήν πλάκα του, τὴ μακριά
πλήνιη πλάκα του. Ήτανε άντρας μέ τὰ
ὄπλα του. Καμμιὰ γυναίκα δέν άγαπήθη-
κε ὅσο αὐτὴ. Γιά μιá γυναίκα, πὸνά στο-
λίδια μποροῦν νά συγκριθοῦν μέ τὴ χα-
ρὰ τῆς σιγουριάς, πὸς έχει παραμείνει
νέα καί ποθητὴ γιά τὸν άντρα της; Ἡ
ἀγάπη του δέν ήτανε λόγια, ἀλλά ἔργα.
Πόσο άφωσιωμένα τήν είχε περιποιηθεῖ
σάν είχε άρρωστήσει! Πόσες νύχτες δέν
έμεινε στό προσκέφαλό της κρατώντας τό
χέρι της, ὅσες τώρα αὐτὴ κρατοῦσε
τό δικό του. Τῆς είχε γράψει καί μου-
σική.

Καί μέ τό πέρασμα κάθε χρόνου, έ-
νοιωθε ὅλο καί πιστοτερο τό μεγαλεῖο του.
Λίγα πράγματα ήξερε γιά τὴ μουσική,
ἀλλά ήταν σίγουρη πὸς ὁ Γιόχαν της ή-
τανε ένας μεγάλος Μουσικός. Συχνὰ τὸν
παρακολουθοῦσε νά δουλεύει, καμπουρια-
σμένος πάνω στό μικρὸ τραπέζι του,
γράφοντας χιλιάδες μικροῦλες νότες. Τὸν
έβλεπε νά σταματᾷ πότε — πότε, σά
ν' άκουγε κάποια μουσική, πὸν κανελὶς
ἄλλος δέν μποροῦσε ν' άκούσει. Ὅτε-
ρα ἡ μορφή του, ἡ καλοκάγαθη μορφή
του, άστραφτε σά νά τήν είχε άγγίξει
ὁ ήλιος, καί δέν άνηκε πιά σ' αὐτό τὸν
κόσμο, ἀλλά ψηλά, στὰ οὐράνια, σάν
άγγελος ὅπου κανένας θνητὸς δέν μπο-
ροῦσε νά τὸν ακολουθήσει..

Ένοιωσε νά τήν πιεῖσουν ἀδύναμα τὰ
δάχτυλά του.

— Ναί, Γιόχαν μου, μουροῦρισε. Ἐ-
δῶ εἶμαι.

— Λένα, μίλησε τόσο σιγανὰ πὸν ά-
ναγκάστηκε νά σκύψει γιά νά τὸν άκού-
σει. Λένα.

— Μὴ μιλᾷς Γιόχαν. Κῦτταξε νά κοι-
μηθεῖς.

— Λένα, τῆς ξανάπε κι' ἡ λέξη ἔσβυ-
σε σ' ένα λυγμό. Αὐτὸ δάκρυ άρροκου-
λοῦσαν στὰ μάγουλά του. Συγχώραμε.

Πολυαγαπημένη Λένα! Πόσο δροσερὴ
κι' ὁμορφη ήτανε, μέ τὰ ὀλόξανθα μαλ-
λιά της, άσμηωμένα στὸ φῶς τοῦ φεγ-
γαριῳ, καθισμένη πλάι του στό πέτρινο
τοιχαράκι τοῦ Πύργου. Καθμένη Λένα, πό-
σο γερασμένη καί γκρίζα, μέ τό προσω-
πάκι της σκαμμένο ἀπὸ οὐτίδες μιὰς ὀλό-
κληρης ζωῆς κρυφῶν καύμῶν. Τοῦ είχε
χαρίσει τὸν εαυτὸ της, τόσο ἀπλά,
ἔσως δίνει κανελὶς μιá δεκάρα σ' έναν
φτωχό. Τὴ θ' άπογινότανε τώρα, τώρα
πὸν ὁ γιατρός είχε πάρει ὅλες τους τίς ὀ-

κονομίες; Θάπρεπε νά καταντήσει ὑπέρ-
τρα, νά σφουγγαρίζει γονατισμένη ἡ νά
ζητιανεύει στοὺς δρόμους; Κάθε ζωὴ έχει
τὴν ὥρα τοῦ μαρτυριοῦ της. Ἡ δική του
είχε τελειώσει, μὰ ἡ δική της μόλις άρ-
χιζε.

Κι' ὅλα ἐξ αἰτίας τῆς μουσικῆς του,
αὐτῆς τῆς μουσικῆς, πὸν τοῦχε πάρει
τὰ μάτια καί τοὺς άφρησε ἀπένταρους,
καί πὸν κανένας δέν θέλησε ποτέ.. Τὴ
θ' άπογινότανε ὅλες αὐτὲς οἱ στοῖβες τῆς
μουσικῆς πὸν άφρη, δίχως νά τίς ζητή-
σει κανεῖς; Αὐτὲς οἱ καντάτες, τὰ πρε-
λούνια, οἱ φοῦγκες, καί πάνω ἀπ' ὅλα
«Τὰ Πάθη τοῦ Κυρίου μας, κατὰ Ματ-
θαῖον» πὸν σ' αὐτὰ είχε ρίξει ὅλη του
τὴν καρδιά, τὴν πίστη καί τὴν ἐλπίδα
ὀλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας γιά έναν
καλύτερο κόσμο; Θὰ τὰ πετοῦσαν στὰ
σκουπίδια, ἡ θὰ τὰ καίγανε; Δέν τῷερε,
δὲ θὰ τὸ μάθαινε ποτέ. Τὰ ἐγκατέλειπε,
ὅπως παρατοῦσε καί τὴ Λένα του, ἀνε-
πιθύμητα κι' άπροσάτευτα. Καί τό μό-
νο πὸν μποροῦσε νά κάνει, εἶναι νά πα-
ρακαλέσει τό Θεὸ νά τοὺς λυπηθεῖ.

Τὰ χεῖλη του σαλέψανε ἀδιδόρατα
«Γεννηθήτω τό Θέλημά Σου...».

★

Ο Αλούσιος Γκράμλερ έχωσε στό σάκ-
κο του ἄλλο ένα μάτσο χαρτιά μου-
σικῆς καί στράφηκε στήν Ἄννα.

— Μανταλένα.

— Ξέρετε τί σκέφτομαι, φράου Μπάχ;
τῆς εἶπε μέ ἄφροσ ἀνθρώπου πὸν δέν
κρατιότανε ἀπ' τὰ γέλια. Νομίζω, πὸς
ὁ άντρας σας έγραψε μπόλικη μουσική.

Ἡ φράου Μπάχ δέν έδειξε ν' άκούει
κι' ἐξακολουθοῦσε νάχει τό βλέμμα καρ-
φωμένο ἔξω ἀπ' τό παράθυρο, ἀλλά ὁ
σκουπιδαριὸς έμπηξε τό γέλιο. Φορτώ-
θηκε τό σάκκο του καί δγῆκε ἀπ' τὴν
κάμαρα.

Ἡ Ἄννα Μανταλένα δὲ σάλεψε. Ἡ-
ταν ἡ στενὴ φορά πὸν μποροῦσε νά
κιντᾷξει ἀπ' αὐτὸ τό παράθυρο. Πόσες
φορές είχε κιντᾷξει αὐτὰ τὰ ὥρατα σπί-
τια, ὅπου ζοῦσαν ἄνθρωποι πὸν είχανε
ὅσα λεφτὰ θέλανε. Τῆς φαινότανε, σά
νά ζοῦσαν σ' ἄλλον κόσμο.

Στράφηκε κι' ἔριξε μιá ματιὰ στ'
ἀδειανὸ δωμάτιο. Πόσο ξένο τῆς φαινό-
ταν τώρα. Ἀργὰ τὸ ξαναέπληρωσε μέ
τὴ σκέψη της καί τό ξανάδε, ὅπως ή-
ταν πάντα, μέ τό καρδένιο κρεβάτι,
ὅπου είχε πεθάνει ὁ Γιόχαν Σεμπάστι-
αν. Ὅλα είχανε χαθεῖ. Μονάχα ἡ μου-
σικὴ ἀπόμεινε, στοῖβαγμένη στό πάτω-
μα.

— Ὁ, ναί, είχε πασχίσει νά τὴ σώσει,
είχε ζητήσει ἀπὸ φίλους, μήπως μποροῦ-
σαν νά φυλάξουν αὐτὰ τό χειρόγραφο,
ἀλλά τῆς εἶπαν πὸς οἱ σοφίτες τους
ήταν γεμάτες.

Ἐτσι, τελικά, ζήτησε ἀπ' τὸν ρακο-
συλλέκτη νά ἔρδει νά τὰ πάρει κι' αὐ-
τὸς τῆς εἶπε, πὸς δέν θά τῆς ἔδινε
ὅμως παραπάνω ἀπὸ ένα πφένιχ γὸ
σάκκο, γιατί δέν ήταν εἰκόλο νά που-
λήσει παλιόχαρτα. Θὰ τᾷδινε σέ μαγα-
ζάτορες γιά νά τυλίξουν πράγματα, ἡ σέ
νοικοκυρὲς γιά προσάναμα. Τώρα κι' αὐ-
τὰ σγεδῶν είχανε χαθεῖ. Ἀκόμη δυὸ
— τρεῖς σάκκοι καί θὰ μποροῦσε νά
σφουγγαρίσει τό πάτωμα, έτσι ὥστε ὁ
καινούργιος δάσκαλος νά βροῖσει καθαρὸ
δωμάτιο, σάν ἐρχότανε.

Τὴ καλά πὸν ὁ Γιόχαν της ήταν πε-
ραμένος καί δέν μποροῦσε νά δεῖ τί ά-
πογινότανε ἡ μουσική του. Θὰ ράγιζε ἡ

καρδιά του, βλέποντας ὅλες αὐτὲς τίς
ἁμορφες καντάτες του νά στοιβάζονται
στὰ τσουβάλια, σά σκουπίδια. Μιá μέ-
ρα, προτοῦ πεθάνει, είχε κεῖ, «Γεννηθή-
τω τό Θέλημά Σου». Ἀν Ἐκείνος ή-
θελε νά ξανακουστεῖ ἡ μουσική τοῦ Γιό-
χαν της, θὰ εβροῖκε κάποιον τρόπο γιά
νά τό κάνει. Ήτανε στό χέρι Του.

Τὰ «Πάθη» του ὅμως θὰ τὰ κρατοῦσε
ἡ ἴδια. Αὐτό, τουλάχιστον, μποροῦσε νά
τό κάνει. Μιá κι' ὁ Γιόχαν της, τόσο
τ' άγαποῦσε, πάσχιζε ἀκόμη καί νά τὰ ἐκ-
δώσει. Εἶχε πάρει τὰ τελευταῖα χειρό-
γραφα, καί τὰ πήγε στόν χερ Τσάιλαχ,
τὸ μουσικοεκδότη, ἀλλά δέν τήν άφήσα-
νε οὔτε νά τὸν δεῖ, γιατί ήτανε πολὺ άπα-
σχολημένος. Τελικά τὴ δέχτηκε στό γρα-
φεῖο του, γιά νά τῆς πεί, πὸς δέν τοῦ-
μενε οὔτε στιγμή ἔγκαιρη. Ναί, τὸ ήξερε
πὸς ὁ άντρας της είχε πεθάνει καί λυ-
πότανε. Ἐτῆρε καλὸς μουσικός, ἀλλά ἡ
μουσική του δέν τραβοῦσε τὸν κόσμο.
Γιά νά τήν εὐχαριστήσει, πήρε τὰ χει-
ρόγραφα, λέγοντάς της νά περάσει τήν
ἄλλη ὀδομάδα νά τῆς πεί τί μποροῦσε
νά γίνει μέ δαῦτα. Ἀλλά τήν ἄλλη ἔβδο-
μάδα ήτανε πολὺ άπασχολημένος γιά νά
τὴ δεχτεῖ, τήν παράλλη έλειπε κι' ὅταν
τήν εἶδε τελικά, ήτανε κατσούφης κι' ά-
νυπόμονος. Ναί, είχε ρίξει μιá ματιὰ στὴ
μουσική τοῦ συζύγου της, ἀλλά ήταν ὁ-
πως τὸ είχε πεί, ὑπερβολικά δύσκολη. Δι-
πλή χορωδία; Ποῖς μποροῦσε αὐτὸ τὸν
καιρὸ νά διευθύνει διπλὴ χορωδία; Ὅ-
τε-ρα ἀναζητήσανε τὰ χειρόγραφα καί
μὴ βροῖκοντάς τα, νευρίασε, τάβαλε μα-
ζί τῆς πὸς τὸν χασομεροῦσε.

Ἐτσι, τελικά, αὐτὴ έφυγε μέ τὰ χέ-
ρια ἀδειανὰ, καί τώρα τὰ «Πάθη», δέν
ήτανε οὔτε καν συμπληρωμένα.

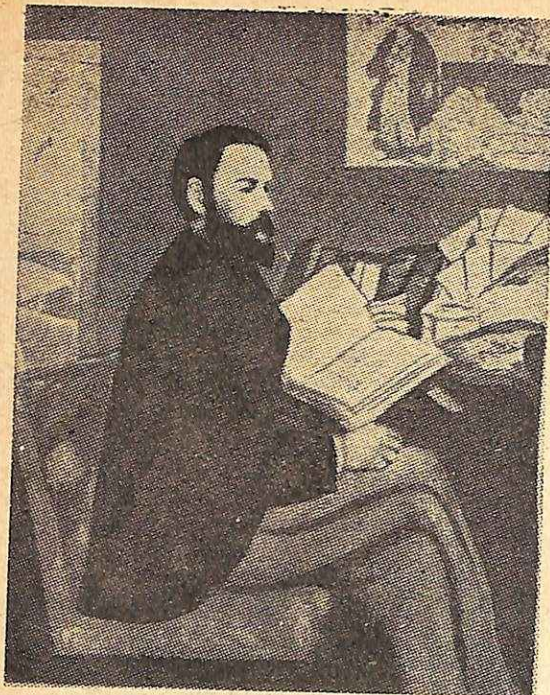
Ὅστόσο δέν θά άφρηε νά καθοῦν. Θὰ
τὰ κρατοῦσε καί θὰ τὰ προσάτευε, ὅ-
σο ζοῦσε. Ἐνα μάτσο παλιά χαρτιά δέν
πάνουν καί πολλὴ θέση, καί μ' αὐτὰ
κοντὰ της δέν θάνοιωθε τόση μοναξιά.
Θὰ τὰ κιντᾷζε, θὰ τοὺς κουβεντιάσε καί
θατανε σά νάχε κοντὰ της τό Γιόχαν.
Χρειάζονται τόσο λίγα γιά νά πιστεῦεις
πὸς αὐτὸς πὸν άγαποῦσε δέν έχει πε-
θάνει...

★

ΠΕΡΑΣΑΝ δέκα χρόνια. Ἐνα πρωῒ
νὸ τοῦ 1760, μιá ἀδύνατη γριούλα
βρόθηκε νεκρὴ σ' ένα άχυρόστρωμα
σέ μιá τρώγλη τῆς Λευψίας. Τὰ μοναδικὰ
της διαρόχοντα ήταν τὰ ρούχα της καί
λίγα μαγειρικά σκεῦη. Θάφτηκε στό μνη-
μα τῶν ζητιάνων.

Λίγα χρόνια άργότερα άνοίχτηκε έ-
νας δρόμος ἀνάμεσα στό Νεκροταφεῖο
τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου. Ἀναγκάστηκε νά
βγάλουν μερικά φέρετρα, ἀνάμεσα σ'
αὐτὰ, καί τό φέρετρο κάποιου Γιόχαν
Σεμπάστιαν Μπάχ, ἄλλοτε δασκάλου χο-
ρωδίας τῆς Σχολῆς τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ.

Ὅστόσο ὁ κόσμος δέν πήρε εἰδηση γιά
τ' άσημαντὰ αὐτὰ ἐπεισόδια. Μεγάλες
ἀλλαγές γινότανε. Στὴ μακρινὴ Ἄμε-
ρική, δεκατρεῖς άποικίες πολεμοῦσαν
γιά τὴν ανεξαρτησία τους. Δεκατρεῖς χρό-
νια άργότερα, σέ μιá ζεστὴ μέρα τοῦ Ἰ-
ουλίου, ἡ Βασίλισσα κυριεύτηκε ἀπ' τὸν
ὄχλο, πὸν οὐρλιάζε κι' ἰδρω

Ο ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΖΟΛΑ
(Προσωπογραφία του από το μεγάλο
ζωγράφο και φίλο του Έδ. Μανέ, που
βρίσκεται στο μουσείο του Λούβρου).

Η οίκογένεια Ρουγκόν - Μακάρ

Το έργο του Αίμιλ Ζολά και
ο νατουραλισμός στην τέχνη.

ΤΟΥ ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ

Ο ΑΙΜΙΛΙΟΣ ΖΟΛΑ, (1840 — 1902) ο συγγραφέας που αντιπροσωπεύει περισσότερο από κάθε άλλον το νατουραλισμό στη λογοτεχνία, γεννήθηκε στο Παρίσι από Έλληνοϊταλό πατέρα και Γαλλίδα μητέρα. Το μεγαλύτερο μέρος της παιδικής ηλικίας του το πέρασε στην πόλη Αίξ, κοντά στη Μασσαλία — στην «Πλασάν» των μυθιστορημάτων του. Αφού απέτυχε στις εξετάσεις σ' ένα λύκειο του Παρισιού και επί δύο χρόνια γνώρισε τι θα πεί φτώχεια και αθλιότητα στο Καρτιέ Λατέν, σώθηκε από ένα φίλο του που του βρήκε δουλειά σ' ένα εκδοτικό οίκο: να συσκευάζει βιβλία για αποστολή (1862).

Οι λογοτεχνικές προτιμήσεις του στρέφονται τότε προς τους ρομαντικούς, όπως στον Ούγγω, τον Μισσέ τον Λαμαρτίν, τον Βινιύ και τα πρώτα και άσημαντα έργα του ήταν αισθηματικά ρομαντικά ποιήματα, που δεν προανήγγελλαν καθόλου τη ρεαλιστική στάση του στην ώριμότητά του. Έπειτα ο Ζολά ανακάλυψε τον Μπαλζάκ και τον Φλωμπέρ. Και όταν τα «Διηγήματα για την Νινόν», που τα εξέδωσε το 1864, προσέχθηκαν από την κριτική, άρχισε πλέον η συγγραφική σταδιοδρομία του. Γράφοντας κατόπιν, χωρίς σχεδόν διακοπή, άρθρα και μελέτες σε περιοδικά, στερέωσε τις πεποιθήσεις του για το ρεαλισμό. Και αποφάσισε να προχωρήσει πέρα από το ρεαλισμό του φίλου του Φλωμπέρ, στον νατουραλισμό.

Οι θεωρίες του Ζολά για το νατουραλισμό βρίσκονται στον πρόλογο των έργων του «Η περιουσία των Ρουγκόν» (1871) και «Το πειραματικό μυθιστόρημα» (1880), ή πίστη του στο εὐαγγέλιο της επιστήμης στο «Παρίσι» (1898). Το μυθιστόρημα, κατά τον Ζολά, πρέπει να καθρεφτίζει τη διαδικασία της έρευνας και της παρατήρησης, όπως στο επιστημονικό έργο-εργαστήριο. Οι χαρακτήρες πρέπει να συλλαμβάνονται σύμφωνα με την ψυχολογία, την κοινωνιολογία και τους νόμους της κληρονομικότητας. Πρέπει να τοποθετούνται σ' ένα με ακρίβεια οργανωμένο περιβάλλον που ν' αντιπροσωπεύει ώριμο τόπο και χρόνο και ή συμπεριφορά τους πρέπει να βγαίνει, φυσικά, από την αλληλεπενέργεια των προσωπικοτήτων τους και του περιβάλλοντος. Το μυθιστόρημα είναι έτσι μια μελέτη της πηγής και της ανάπτυξης πνευματικών και ψυχολογικών χαρακτηριστικών και συνάμα μια μελέτη της κοινωνίας της σύγχρονης Γαλλίας. Αντί να είναι καλλιτεχνικά έκλεκτικός, όπως ήταν ο Φλωμπέρ, ο Ζολά βάζει στα μυθιστορηματά του κάθε φαινόμενο που θα εμφανιζόταν σε μια πραγματική κατάσταση. Ουσιαστικά ο κόσμος του νατουραλιστικού μυθιστορήματος ήταν μηχανικός και υλιστικός. Η φαντασία, ή υποκειμενικότητα, οι προσωπικές ιδιοτροπίες του συγγραφέα έπρεπε ν' απο-

κλείνεται από τη δημιουργική διαδικασία.

Η ιδέα για επιστημονικό πείραμα σ' ένα μυθιστόρημα είναι, βέβαια, λανθασμένη. Όσο μπορεί να θέσει ένα ενδιαφέρον πρόβλημα και να χρησιμεύσει σαν κίνητρο για ένα συγγραφέα, δίνοντας του ένα πρόσωπο που είναι γνωστή ή κληρονομικότητα και η κοινωνική τοποθέτησή του και βάζοντάς το σε γνωστό περιβάλλον, ώστε να προσπαθήσει έτσι να συναγάγει τα πιθανά αποτελέσματα. Έξω άλλου, μολοντί κανένας συγγραφέας δεν μπορεί να είναι απόλυτα αντικειμενικός — ή προσπάθειά του να γίνει αντικειμενικός μπορεί να τον κάνει περισσότερο απρόσωπο. Οι θεωρίες του νατουραλισμού όπως κάθε άλλης φιλολογικής σχολής, είναι βοηθήματα και παρακινήσεις μάλλον, παρά απόλυτα δόγματα.

Ακολουθώντας τις θεωρίες του, ο Ζολά άρχισε να γράφει μια σειρά μυθιστορημάτων που άφηγούνται τη φυσική και κοινωνική ιστορία μιας οίκογένειας στην εποχή της Δεύτερης Αυτοκρατορίας (1852 - 1870) και συμπληρώνει, από μια άποψη, την εικόνα των πρώτων δεκαετιών του 19ου αιώνα που είχε δώσει ο Μπαλζάκ με την «Ανθρώπινη Κωμωδία». Κάθε τόμος του τεράστιου αυτού μυθιστορήματος, που είχε το γενικό τίτλο: «Η οίκογένεια Ρουγκόν - Μακάρ», θα είχε για κεντρικό θέμα ένα ή λίγα μέλη της οίκογένειας. Εκτός από την επίδραση της κληρονομικότητας στους χαρακτήρες αυτούς, θα παρουσιαζόταν και η ψυχοκοινωνιοβιολογική ιστορία μιας δλόκληρης εποχής. Το σχέδιο αυτό πραγματοποιήθηκε με τους 20 τόμους των «Ρουγκόν - Μακάρ» που άφηγούνται τη ζωή των μελών της οίκογένειας αυτής — άγροτών, ανθρακωρύ-

χων, εργατών εργοστασίων, λογίων, πορνών, καλλιτεχνών, πολιτευομένων κ. λ.π. — σε κάθε κοινωνικό επίπεδο στο Παρίσι και στην επαρχία.

Η ιστορία μιας οίκογένειας

Ο ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ που θέλει να μελετήσει το τεράστιο αυτό έργο, μπορεί ν' αντιληφθεί καλύτερα το ψυχολογικοκληρονομικό στοιχείο που διέπει τη σειρά των «Ρουγκόν - Μακάρ», διαβάζοντας τον πρώτο και τον τελευταίο τόμο: «Η περιουσία των Ρουγκόν» (1871) και «Ο δρ. Πασκάλ» (1893). «Η περιουσία των Ρουγκόν» βάζει τα θεμέλια όλων των κατοπινών τόμων. Ο δρ. Πασκάλ, επιστήμονας και κεντρικός χαρακτήρας του τελευταίου τόμου, παρουσιάζει στον αναγνώστη ιστορίες κληρονομικών περιστατικών μελών της περίφημης οίκογένειας. "Αν ο αναγνώστης θέλει να καταλάβει γιατί ο Ζολά κατηγορήθηκε ως πορνογράφος και χυδαίος, μπορεί να διαβάσει το «Άσσομουάρ» (1877) και την «Νανά» (1860). Το «Άσσομουάρ» («Η σκοτώστρα»), ή πρώτη μεγάλη επιτυχία του Ζολά, ήταν μια ρωμαλέα μελέτη των συνεπειών του αλκοολισμού. Η «Νανά» είναι ή ιστορία μιας ωραίας, ανόητης και άσυνείδητης πόρνης. Το «Ζερμινάλ» (1885) ασχολείται με τα κοινωνικά προβλήματα των ανθρακωρύχων. Η «Γ» (1887) δίνει τόσο άπαισία εικόνα των φιλοχρημάτων και φιλάργυρων Γάλλων χωρικών, ώστε έκανε να εγκαταλείψουν τον Ζολά πολλοί από τους πρώτους οπαδούς του. Η «Καταστροφή» (1892), είναι ή αφήγηση της αποσύνθεσης του λαού και της κυβερνητικής και κρατικής διαφθοράς κατά τον γαλλογερμανικό πόλεμο του 1870 — 71.

Το 1880 ο Ζολά είχε συνεργασθεί με τον Μωπασσάν και άλλους νατουραλιστές συγγραφείς στις «Βραδύες του Μεντάν», μια συλλογή διηγημάτων. Έκτός από τη σειρά των Ρουγκόν - Μακάρ, ο Ζολά έγραψε και δυο άλλες σειρές: Τη σειρά των πόλεων «Οι τρεις Πόλεις» (Λούρδη, Ρώμη, Παρίσι) και τη σειρά των «Τεσσάρων Ευαγγελίων» (Γονιμότητα, Έργασία, Αλήθεια. Τον τέταρτο τόμο δεν πρόλαβε να τον γράψει). Τα έργα αυτά περιέχουν μερικούς ισχυρούς χαρακτήρες και άκετες ώρες σκηνές, σ' αυτά όμως ο Ζολά παύει να είναι ο αδιάφορος παρατηρητής και γίνεται ο κήρυκας κοινωνικών ευαγγελίων. Έτσι τα μυθιστορήματα αυτά έχουν τα ελαττώματα — επαναλήψεις, υπερωλοπυστεύσεις, δογματισμό — που προκύπτουν συνήθως όταν ή κοινωνική προπαγάνδα προσπαθεί να μεταμφιεστεί σε έργο τέχνης.

Το «Ζερμινάλ»

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΣ του Ζολά — ένα έργο που μένει μια από τις μεγαλύτερες στιγμές στην ιστορία της λογοτεχνίας — είναι το αληθινά έπικό μυθιστόρημά του «Ζερμινάλ». Είναι ή ιστορία των αγώνων και των δεινών των εργατών μιας περιοχής ανθρακωρυχείων στη βόρειο Γαλλία. Λίγα μυθιστορήματα μπορούν να συγκριθούν μαζί του σε πλάτος περιεχομένου, σε πλούτο λεπτομερειών, σε ακρίβεια πληροφοριών για το θέμα, σε τόσο ζωντανή παρουσίαση των προσώπων. Το «Ζερμινάλ» είναι το

έργο όπου το γενικά άκομφο και βαρύ ύφος του Ζολά, αποκτά δύναμη και γίνεται σχεδόν έπικό και δημιουργεί ένα αληθινό έργο τέχνης. Το «Ζερμινάλ» μπορεί να συγκριθεί με τον «Πόλεμο και Ειρήνη» του Τολστόη, γιατί τα καλλιτεχνικά προβλήματα είναι όμοια και οι λύσεις τους εξ ίσου έπιτυχείς. Το «Ζερμινάλ» μάλιστα έχει περισσότερη έσωτερική ενότητα, οι χαρακτήρες του είναι περισσότερο άτομικοί, ή ζωή που περιγράφεται σ' αυτό έχει βαθύτερη συγκίνηση.

Ακολουθώντας τη μέθοδο του ο Ζολά, για να γράψει το «Ζερμινάλ», μελέτησε όλα τα σχετικά στοιχεία — τα βιομηχανικά και εργατικά προβλήματα. Έπειτα επί δλόκληρης εβδομάδας μελετούσε μια μεγάλη άπεργία που είχε εκδηλωθεί τότε — φροντίζοντας να προσληφθεί γραμματέας από ένα ριζοσπάστη πολιτικό άρχηγό, ώστε να μπόρεσει να γίνει δεκτός από τους άπεργούς και να κερδίσει την έμπιστοσύνη τους. Όταν, όμως, άρχισε να γράφει το βιβλίο, ώλακλήρωσε και ένωσε με τη φαντασία του τα γεγονότα και τις παρατηρήσεις από τις σημειώσεις του και το αποτέλεσμα ήταν ότι στις σελίδες του «Ζερμινάλ» πήρε ζωή μια δλόκληρη κοινότητα — μια κοινότητα ανθρακωρύχων με τη σκληρή εργασία και τις άπλες άπολαύσεις της, με την έκμετάλευσή της από τους εργοδότες και με την αθλιότητά της, με τις άπεργίες και τους εργατικούς αγώνες της, με τα σαμποτάζ και τα δυστυχήματα στα ανθρακωρυχεία. Η έντύπωση του αναγνώστη είναι βαθειά, γιατί το ανθρώπινο στοιχείο είναι επικρατέστερο από την τεκμηρίωση και τη θέση.

Το πρόβλημα του «Ζερμινάλ» είναι ή επίβωση των ανθρακωρύχων μετά την άνάπτυξη των μεγάλων τράστ και την εισαγωγή των μηχανών που αντικαθιστούν τα εργατικά χέρια. Η κατάσταση είναι όμοια έπως στους «Ευφάντες» του Χάουπτμαν και, όπως το περίφημο αυτό δογμα, έτσι και το «Ζερμινάλ» έχει άξια σαν κοινωνική ιστορία. Η καλλιτεχνική ποιότητά του, όστόσο, βρίσκεται στις τραγωδίες των ατόμων, των οίκογενειών και της κοινωνίας. Η σύνθετη και πολύπλοκη ανθρώπινη προσωπικότητα ξεπερνά τις τάξεις και τις κοινωνικές θεωρίες. Η καλωσύνη και ή προστυχία, ή ηρωϊσμός και ή δειλία, ή πίστη και ή αοικεία, ή θυσία και ή έγωϊσμός, ή αγάπη και το μίσος είναι άτομικά, όχι ταξικά χαρακτηριστικά.

Ο Ζολά, κατά βάθος σταυρωμένος, ήταν μεροληπτικός στη στάση του άπέναντι στα κοινωνικά προβλήματα, με το μέρος των καταπιεζομένων και των κατατρεγμένων. Στο «Ζερμινάλ» όμως — γι' αυτό ξεχωρίζει αυτό το μυθιστόρημα μέσα στο έργο του — ήταν περισσότερα καλλιτέχνης παρά σταυροφόρος. Οι κύριοι χαρακτήρες του είναι ανθρακωρύχοι και τους άφίνει να παρουσάζουν την άποψη τους και με τις πράξεις και με τα λόγια τους: δεν έπιμεθαίνει ποτέ ο ίδιος στην άφήγηση. Η κατάσταση έχει το άναπότρεπτο μιας μεγάλης τραγωδίας, όπως όλες οι μεγάλες τραγωδίες και όλα τα μεγάλα έπη. Το «Ζερμινάλ» τελειώνει σε τόσο άισιοδοξία.

Όταν ο Έτιέν — ο άρχηγός της άπεργίας που έχει συντριβεί — κυττάζει, φεύγοντας, την τασκισμένη κοινότητα που εγκαταλείπει, συλλογίζεται τους ανθρα-

κωρύχους που εργάζονται στα έγκατα της γής σαν σπόρους («Ζερμινάλ» ήταν ό μήνας της σποράς στο ήμερολόγιο της Γαλλικής Έπανάστασης) που είναι έτοιμοι να φυτρώσουν και να θριαμβέυσουν στην επιφάνεια της Γής.

Η υπόθεση Ντρέϋφους

Ο ΖΟΛΑ, όμως, δεν ήταν μόνο ένας μεγάλος συγγραφέας. Ήταν κι' ένας εξαιρετικός άνθρωπος, όπως έδειξε ή ήρωική και βαθύτατα ανθρώπινη στάση του στην υπόθεση Ντρέϋφους. Το περίφημο «Κατηγορώ» του — ένα ιστορικό κείμενο που τιμά την ανθρωπότητα — ή δίκη του και ή καταδίκη του γιατί τόλμησε να ζητήσει δικαιοσύνη και να υπερασπισθεί ένα άθώο, που ήταν θύμα της άσυνείδητης των στρατοκρατών συνετέλεσαν όσο τίποτε άλλο στην τελική άθώωση του Ντρέϋφους. Άγωνιζόμενος για τον Ντρέϋφους και τη δικαιοσύνη ο Ζολά υπήρξε, όπως έλπε ο Άνατόλ Φράνς «μια στιγμή της συνείδησης της ανθρωπότητας». Μετά την άπονομή χάριτος στον Ντρέϋφους (1900) ο Ζολά ήταν στη Γαλλία ένα είδος έθνικού ήρωα, αλλά πέθανε μια νύχτα από άσφυξία από τα καυσάκια της θερμάστρας του, χωρίς να προλάβει να ιδεί την πανηγυρική άθώωση του Ντρέϋφους μετά την άναθεώρηση της δίκης του. Πριν από τρία ή τέσσερα χρόνια άποκαλύφθηκαν έντελώς τυχαία στοιχεία που άποδεικνύουν ότι ο θάνατος του Ζολά δεν ήταν τυχαίος: ο μεγάλος συγγραφέας δολοφονήθηκε από τους έχθρούς του — εκείνους που δεν του συχωρούσαν το «Κατηγορώ» — που είχαν κατορθώσει να προκαλέσουν το δήμεν δυστύχημα.

Η δύναμη των μυθιστορημάτων του Ζολά είναι συχνά άνεξάρτητη από τις θεωρίες του, και προέρχεται από την προσωπικότητά του. Η νατουραλιστική θεωρία υπεστήριζε ότι ένας συγγραφέας πρέπει να μελετά προσεκτικά και με ακρίβεια όλες τις πλευρές του θεματός του. Και ο Ζολά συγκέντρωνε τεράστιο όγκο σημειώσεων και παρατηρήσεων για κάθε μυθιστόρημα που θα έγραφε. Στο βάθος, όμως, ήταν ποιητής και όλη ή πεζή και βαρεία τεκμηρίωση που χρησιμοποιούσε έπαιρνε ζωή από το πάθος που κινούσε το γράψιμό του. Αυτό που μιάς κάνει έντύπωση στο «Χρήμα» (1891) δεν είναι ή ακρίβης περιγραφή του χρηματιστηρίου, όσο το λυρικό ύπόβαθρο που καμιά τεκμηρίωση δεν μπορεί να το δημιουργήσει. Δυστυχώς το ύφος του δεν είναι στο ύψος των θεμάτων του — εκτός από το «Ζερμινάλ»: είναι περισσότερο δημοσιογραφικό παρά λογοτεχνικό.

Όταν πέρασε ή μέδα του νατουραλισμού και ήλθε ή μέδα του ψυχολογικού μυθιστορήματος, ή φήμη του Ζολά άρχισε να σβήνει. Άσκητά χρόνια το έργο του είχε ξεχασθεί. Τώρα, όμως, τον τελευταίο καιρό, έχει κάνει μια θορυβώδη επάνοδο. Τα μυθιστορήματα του Ζολά διαβάζονται σήμερα σε ποτέ άλλοτε. Ο χρόνος άκόμα μιλά φωνα ένει κάνει το έργο του: τοποθετεί τελικά ένα μεγάλο συγγραφέα στη θέση που του άνήκει.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

Τὸ Καρναβάλι στὴν Ἀθήνα

(ΕΝΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ ΤΟΥ 1847)

Οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ 1847 δὲν εἶχαν πιά ἄλλες σκοτοῦρες καὶ μετελάδες τώρα πού ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1821 εἶχε τελειώσει μὲ εὐτυχισμένο τέλος. Ἡ χώρα ἀπαλλάχτηκε ἀπὸ τὸν τυραννικὸ ζυγὸ, ἡ Ἀθήνα μὲ 14.000 κατοίκους ἔγινε πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου καὶ ὁ λαὸς, πού τόσο βασανίστηκε στὰ μακρὰ χρόνια τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνος, ζήτοῦσε ἡσυχία καὶ λησμονιά. Διασκεδάζε, λοιπόν, ὅσο μπορούσε τις ἡμέρες τοῦ καρναβαλιῶ μὲ ἀπλὰ καὶ πρωτόγονά μέσα.

Στὴ Πλάκα, κέντρο τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συγκεντρωνόταν ὅλη ἡ κίνηση. Τὸ «Βουλευτάριον», ὅπως λεγόταν κατὰ μίμηση τῶν περιφημῶν Βουλευτάρων τῶν Παρισίων, ἡ τότε ὁδὸς Ἀδριανοῦ, ἦταν γεμάτη ἀπὸ πολλοὺς χαζοὺς, πού παρακολουθοῦσαν τὴν γκαμήλα καὶ τὸ γαϊτανάκι, πού ἔστηνε τὸ βασίλειό του στὴν ὁδὸ Κυδαθηναιῶν. Δὲν ὑπῆρχαν τότε καμπαρό, οὔτε ταβέρνες πολυτελείας, μὲ τὰ κακόφωνα μπουζούκια καὶ σὲς πλακωτικές φτωχὲς ταβέρνες, πού ἀντηχοῦσαν οἱ ζουρνάδες καὶ «τὰ παροῖνια ἄσματα» ὅπως γράφει ὁ γνωστὸς χρονογράφος Γοργίας (Κων Πάπ), στὸ περιοδικὸ «Εὐτέρπη» τοῦ 1847. Παλιὰ εὐτυχισμένα χρόνια!

ΚΑΤΑ τὴς Ἀποκομῆς, ὅμως, τοῦ 1847 ξαφνικὰ προστέθηκε μιὰ νέα διασκέδαση ἀσυνήθιστη στοὺς Ἀθηναίους. Στὴν παρακάτω πλατεῖα τοῦ Μοναστηρακίου παρουσιάστηκε ἕνας ἄγνωστος ξένος, πού λεγόταν Ἐδμόνδος ἀγνώστου ἐπωνύμου, ὁ ὁποῖος μὲ δυνατὲς κραυγὲς προκαλοῦσε τοὺς χαζοὺς Ἀθηναίους, ἂν τολμήσουν, νὰ παλέψουν μαζί του. Ἀλλ' ὅς δώσουμε τὸ λόγο στὸ Θεόδωρο Ὁρφανίδη, τὸν περιφημὸ τότε καθηγητὴ τῆς βοτανικῆς στὸ πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος, στὸ σατυρικό του ποίημα, «Τίρι — Λίρι» γράφει:

«Μίαν καλὴν πρωτάν, ἐν ἔτει 1847, οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν προσελήθησαν εἰς πάλιν παρὰ τινος Γάλλου Γολιάδ, ἐλθόντος νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἡράκλειον δύναμίν του ἐπὶ μισθῷ. Ὁ Γάλλος οὗτος Μπεχλιβάνης ὀνομάζετο Ἐδμόνδος. Παρουσιασθεὶς δὲ ὡς ἀντίπαλός του μικρὸς τις Σάμιος, βαφεύς, κατενίκησε τὸν γίγαντα ἐκείνον, ὅστις κατηχημένος ἀνεχώρησε λάθρα. Συνετέθη τότε παρὰ τινος ἀχθοφόρου ἀχθοφορικὸν καὶ δημῶδες ἀσμάτιον, τὸ δὴ λεγόμενον «τοῦ Φραντσέζου τὸ τραγοῦδι», τὸ ὁποῖον μαυιακῶς ἀντῆχει κατὰ χρόνον ἐντὸς ὁδῶν, πλατειῶν καὶ ρυμῶν.

Ἰδοὺ τὸ περιβόητο τραγοῦδι, ὅπως τὸ ἀποθανάτισε ὁ Ὁρφανίδης.

Σὰν δὲν ἤξερες, Φραντσέζε, νὰ παλέψεις,

τὶ κολλοῦσες τὰ χαρτιά
στὰ σοκάκια τὰ πλατεῖα;
Σὰν δὲν ἤξερες νὰ βοᾷσεις μακαρόνια,
τότε τί ἔβυνες πολὺ τυροί,
τὴν κακὴ σου τὴν ψυχρό.

ΑΠΟ ἄλλες πληροφορίες τῶν ἐφημερίδων ξέρουμε ὅτι τὸ γεγονός ἐκεῖνο ἔκαμε ξεχωριστὸ θόρυβο καὶ προκάλεσε ἄφθονα γέλια. «Ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι μαζεύτηκαν νὰ παρακολουθήσουν τὴν πάλη τοῦ γιγάντιου Γολιάδ, πού τόλμησε νὰ παλαίψῃ μὲ τὸν μικρόσωμο Σάμιο Λαντ. Καὶ φαντάζεστε τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια, ὅταν ὁ Φραντσέζος, κρύφτηκε κατατρεγμένος μὲ τὰ γιουχαίσματα καὶ τὰ σφυρίγματα τοῦ πλήθους.

Τὶ ἀπέγινε, θὰ ρωτήσετε, ὁ μικρὸς τὸ δέμας Σάμιος νικητής; Εὐτυχῶς, εἰμαι σὲ θέση, ν' ἀπαντήσω στὴν ἀπορία σας. Γιατί, κατὰ τυχαία σύμπτωση, βρήκα στὴν ἐπαρχιακὴ ἐφημερίδα «Εὐβοία», πού κυκλοφοροῦσε στὴ Χαλκίδα, ὁ κατόπιν πατέρας τῆς ἑλληνικῆς δημοκρατίας Γεώργιος Φιλάρετος, στὸ φύλλο τῆς 14 Ἀπριλίου 1877 τὰ ἀκόλουθα:

«Ἀξιότιμε κύριε Διευθυντά τῆς «Εὐβοίας»,

Σὰς παρακαλῶ νὰ δημοσιεύσετε τὰ ἀκόλουθα: Ἐπειδὴ αἱ ἰδέαι μου εἰγιναν κοινὰ εἰς ὅλους, διὰ τοῦτο καὶ εἰδοποιῶ τὸν βουλόμενον νὰ συγγράψῃ ἡ μεταφράση αὐτὰς εἰς ξένην γλῶσσαν ἢ νὰ πωλήσῃ, νὰ μὴ προδῇ εἰς τοιοῦτον τι ἔργον, διότι θὰ τιμωρηθῇ δικαστικῶς». Ἐπαμεινώνδας Κωνσταντίνου

Τὶ σημαίνει αὐτὴ ἡ περιεργὴ ἀγγελία καὶ γιατί τὴ δημοσιεύουμε ἐδῶ; Γιατὶ ἡ αὐτὴ ἐφημερίδα τῆς Χαλκίδος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ Ἐπαμεινώνδας Κωνσταντίνου, πού τὴν ἔγραψε, εἶναι ὁ γνωστὸς Σάμιος πού πάλαψε μὲ τὸ Φραντσέζο στὴ Ἀθήνα, καὶ προσθέτει ὅτι ἐπαιγνωστὸς διὰ τὴς ἀστρονομικῆς μελέτης του, ἔπαινε νὰ εἶναι μικρὸς τὸ δέμας, ἀλλ' ἔχει παράστημα ἀδελτοῦ τώρα. Τίποτε περισσότερο δὲν προσθέτει ὁ Γ. Φιλάρετος. Φαίνεται ὅμως, κατὰ τὴ γνώμη μας, ὅτι τὸ μυαλό του δὲν βρισκόταν σὲ καλὴ κατάστασι, γιατί τόσο ἡ διαβεβαίωση τῆς ἐφημερίδος «Εὐβοίας» (εἰρωνικὴ βέβαια ὑποθέτω) περὶ τῶν ἀστρονομικῶν ἐργασιῶν, ὅσο καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς παραπάνω ἀγγελίας του στὴν «Εὐβοία» μὲ πείθουν ὅτι τὰ μυαλά του δὲν ζόγισαν τετρακόσια...

Κ. ΚΑΙΡΟΦΤΑΛΛΑΣ

ΜΑΘΕΤΕ ΟΤΙ...

Ποιὸ εἶναι τὸ καθήκον ἑνὸς εὐσυνείδητου πυροσβέστη; Νὰ σβύνει τὴς πυρκαϊές. Ἀλλ' ὅταν δὲ συμβαίνουν πυρκαϊές, τί πρέπει νὰ κάνει ἕνας εὐσυνείδητος πυροσβέστης; Νὰ δημιουργεῖ πυρκαϊές γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ τὴς σβύσει, ἐκτελώντας εὐσυνείδητα τὸ καθήκον του! Αὐτὴ τὴ γνώμη φαίνεται πὼς εἶχαν οἱ Ἀμερικανοὶ πυροσβέστες «Ἀλαν Μάτερ» καὶ «Ἀλμπερτ Ἡρλ» πού ὑπηρετοῦν στὴν πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία τοῦ Μπέντφορντ Βίλλετς, μιᾶς μικρῆς πόλεως τῆς πολιτείας τῆς Νέας Ὠρκῆς, ὅπου ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια, δὲν εἶχε συμβεῖ καμμιά πυρκαϊά. Οἱ δύο νεαροὶ δὲν ἤθελαν νὰ τοὺς λένε χαραιοφάδες. Ἀλλ' ἀφοῦ δὲν τοὺς δινόταν εὐκαιρία νὰ ἐκτελέσουν τὸ καθήκον τους — νὰ σβύνουν τὴς πυρκαϊές — ἀποφάσισαν νὰ βάλουν φωτιά σ' ἕνα σπῆτι γιὰ ν' ἀποδείξουν ὅτι δὲν εἶναι χαραιοφάδες. Ἀλλὰ δυστυχῶς κάποιοι τοὺς εἶδε τὴν ὥρα πού ἔχουναν πετρελαιο στὸ ὑπόγειο, καὶ οἱ δύο εὐσυνείδητοι πυροσβέστες συνελήφθησαν τὴν ὥρα πού προσπαθοῦσαν νὰ σβύσουν τὴ φωτιά πού εἶχαν ἀνάψει.

Στὴν Ταϊπέξ τῆς Φορμόζας πρόκειται νὰ κυκλοφορήσῃ τὸ «περιοδικὸ πού μιλάει» — τὸ πρῶτο τοῦ εἴδους του στὸν κόσμο. Τὸ περιοδικὸ αὐτὸ (πού ὁ τίτλος του θὰ εἶναι «Τέσσερις Θάλασσες») θὰ περιέχει ἀντὶ γιὰ σελίδες, δίσκους γραμμοφῶνου ἀπὸ πλαστικὴ ὕλη. Οἱ δίσκοι θὰ περιέχουν ὅλες τὴς εἰδήσεις γιὰ τὴ μουσικὴ, τὰ σπορ, τὴ λογοτεχνία, τὴς καλὰς τέχνης καὶ τὸν κινηματογράφο.

Στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, τὰ γυναικεῖα περιοδικὰ ἀφιερώνουν 30 — 50 σελίδες στὴς ἐδδομάδες γιὰ ν' ἀπαντοῦν στὴς ἀπορίες τῶν ἀναγνώστριάς τους. Πρόσφατα τὸ περιοδικὸ «Σύντροφος τῆς Γυναίκας» ἀντιμετώπισε αὐτὴ τὴν παράξενη ἐρώτησι: «Σήμερα τὸ πρωί, ἀνοίγοντας τὴν ἐφημερίδα μου, βρήκα ἀνάμεσα στὴς σελίδες μιὰ μικρὴ ἀράχνη. Πρόκειται γιὰ καλὸ ἢ γιὰ κακὸ οἶόν;» Καὶ νὰ τὴ ἀπάντησε τὸ περιοδικὸ στὴ στήλῃ τῆς ἀλληλογραφίας: «Κυρία μου, ἡ ἀράχνη πού εἶδατε δὲν εἶναι οὔτε καλὸς οὔτε κακὸς οἶόνος. Ἀπλῶς εἶχε μπεῖ στὴν ἐφημερίδα γιὰ νὰ διαπιστώσῃ ποιὲς ἐπιχειρήσεις δὲ διαφημίζουν ἀρκετὰ τὰ προϊόντα τους στὴς ἐφημερίδες καὶ στὰ περιοδικὰ. Ἡ μικρὴ ἀράχνη θὰ πᾶει νὰ πλέξῃ τὰ δίχτυα τῆς ἀνεπρόκλητης στὰ γραφεῖα τῶν ἐπιχειρήσεων πού δὲ μᾶς στέλνουν διαφημίσεις!»

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΣΑΜ

Πῶς ἔχει δημιουργηθεῖ τὸ σύμβολο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

ΛΙΓΟΙ γνωρίζουν ὅτι ὁ «Μπάρμπα Σάμ», τὸ λαϊκὸν σύμβολο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν (ὅπως εἶναι γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ «Ψωροκόσταινα») ἦταν ὑπαρκτὸ πρόσωπο.

Λεγόταν Σάμουελ Γουίλσον, ἀλλ' οἱ γείτονές του τὸν ἤξεραν ὡς «μπάρμπα Σάμ». Ἦταν ἄλλαν-

περιοχὴ καὶ τὸ καλαμπούρι ἐπίασε. Ἡ ἱστορία διαδόθηκε στὸ στρατὸ καὶ σὲ λίγο κάθε φορτίο (τροφίμα, πολεμοφόδια κτλ.) πού εἶχε τὴ μάσκα U. S. ἄρχισε νὰ θεωρεῖται «ἰδιοκτησία» τοῦ μπάρμπα Σάμ.

Ὁ Σάμ Γουίλσον ἔγινε διάση-

τοποῖς στὸ Τοῦ τῆς Νέας Ὠρκῆς καὶ συνεργαζόταν μὲ τὴ μεγάλη φίρμα ἀλλαντοποιίας Ἐλμπερτ Ἀντερσον. Τὸ 1812 ὁ ἀμερικανικὸς στρατὸς ἀπέγραψε μιὰ σύμβαση μὲ τὸ ἐργοστάσιο Ἐλμπερτ Ἀντερσον γιὰ τὴν προμήθεια παστῶν κρεάτων στὴς ἐνοπλές δυνάμεις. Ὁ μπάρμπα Σάμ ἀνέλαβε τὴ συσκευασία τῶν κρεάτων σὲ βαρέλια.

Κάθε βαρέλι πού ἔβγαине ἀπὸ τὸ ἐργοστάσιο τοῦ Σάμ Γουίλσον εἶχε γραμμένα ἐπάνω του τ' ἀρχικὰ E. A. (γιὰ τὴ φίρμα Ἐλμπερτ Ἀντερσον) καὶ μὲ μεγαλύτερα γράμματα U. S. (Ἡνωμένες Πολιτεῖες) πού σήμαιναν ὅτι τὸ βαρέλι προορίζεται γιὰ τὸν ἀμερικανικὸν στρατό. Ἀλλ' οἱ ἐργάτες τοῦ Σάμ Γουίλσον, ἀπὸ ἀμάθεια ἢ γιὰ καλαμπούρι, ἔλεγαν ὅτι τ' ἀρχικὰ U. S. σήμαιναν UNCLE SAM (μπάρμπα Σάμ) καὶ ὅχι UNITED STATES (Ἡνωμένες Πολιτεῖες).

Ὁ Σάμ Γουίλσον ἦταν πασίγνωστος καὶ ἀγαπητὸς σ' ὅλη τὴν

μοῖ, ἀλλὰ πλήρωσε τὴ δόξα του μὲ πολλὰς ἐνοχλήσεις. Ἐπὶ σαραντὰ χρόνια οἱ ἀφελεῖς Ἀμερικανοὶ τὸν ἐβομβάρδιζαν μὲ αἰτήσεις γιὰ διάφορα ρουσφέτια.

Στὴν ἐμφάνισι ὁ Σάμ Γουίλσον ἐμοίαζε πολὺ μὲ τὸν πρόεδρο Λίνκολν. Ἦταν ψηλός, ξερακιανός, μὲ δασυδὲς πρόσωπο καὶ πάντα ξυρισμένος. Ἀλλὰ σὲς σημερινὲς ἀπεικονίσεις του τὸν βλέπουμε μὲ κοντὴ γενειάδα. Αὐτὸ συμβαίνει γιὰ ἕνα Ἀμερικανὸς γελοιογράφος εἶχε ἀρχίσει νὰ τὸν ζωγραφίζει μὲ γενειάδα. Ὁ τύπος αὐτὸς ἐπεκράτησε καὶ ὁ Σάμ Γουίλσον, πού ἔπαιρνε πολὺ σὰ σοβαρὰ τὸ ρόλο του ὡς ἐθνικοῦ συμβόλου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἄφησε καὶ αὐτὸς γενειάδα γιὰ νὰ ταυρίζῃ μὲ τὴς γελοιογραφίες του!

Πέθανε τὸ 1854 σὲ ἡλικία 88 ἐτῶν. Ἀλλ' ἡ χιονομοριατικὴ αὐτὴ μορφή τοῦ παρέμεινε ἀλλαντοποιοῦ πού ἔγινε τὸ σύμβολο τοῦ ἰσχυρότερου ἔθνους τῆς Δύσεως ἐπέζησε ὡς τις μέρες μας καὶ ἀσφαλῶς θὰ μένῃ ἀθάνατη.

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

κατὰ τῶν διδύμων

Ἡ ταυτόχρονη γέννησι δύο παιδιῶν ἀπὸ τὴν ἴδια μητέρα θεωρεῖται ἀπὸ τοὺς πρωτόγονους ἀνθρώπους ὡς ὑπερφυσικὸ φαινόμενο πού δὲν ἐξηγεῖται παρὰ μόνον μὲ μιὰ θεϊκὴ ἐπέμβαση... Αὐτὸ εἶναι τὸ θέμα πολλῶν μύθων πού οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δανείσθηκαν ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς.

Στὴν ἀρχαία ἰνδικὴ μυθολογία οἱ «Ἀσθὲν» — προσωποποιήσεις τοῦ λυκόφωτος καὶ τοῦ λυκανθρώπου — εἶναι δίδυμα παιδιά τοῦ Σουρίγια, Θεοῦ τοῦ Ἥλιου. Αὐτοὶ θεωροῦνται ἀπὸ τοὺς σύγχρονους θεοσκευολόγους ὡς πρότυπα τῶν Διοσκούρων — Κάστορα καὶ Πολυδεῆ — τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας.

Σὲ μερικὲς περιπτώσεις καὶ τὰ δύο δίδυμα θεωροῦνται ὡς θεϊκῆς καταγωγῆς, ἀλλὰ συνήθως μονάχα τὸ ἕνα. Σύμφωνα μὲ μιὰ παλιὰ ἰνδικὴ παράδοση, ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δίδυμους Ἀσθὲν κατάγεται ἀπὸ θνητὸ πατέρα, ἐνῶ ὁ ἄλλος εἶναι παιδί τ' οὐρανοῦ. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς Διοσκούρους: ὁ ἕνας εἶναι γιὸς τοῦ Διὸς ἀπὸ τῆς Λήδας, ὁ ἄλλος εἶναι γιὸς τοῦ θνητοῦ Τυνδάρεω τοῦ συζύγου τῆς Λήδας.

Οἱ δοξασίες αὐτὲς γιὰ τὴν ὑπερφυσικὴ προέλευσι τοῦ φαινομένου τῶν διδύμων γεννήσεων ἐπιβεβαιώσθησαν μὲ τὴς ἡμέρες μας. Οἱ Ἐρυθροδερμοὶ τῆς Λουϊσιάνας πιστεύουν ὅτι ὁ πατέρας τοῦ ἑνὸς τῶν διδύμων εἶναι πάντα κάποιο δαμνόνιο. Γιὰ τοὺς Ἰθαγενεῖς τοῦ Περσίου, τὸ ἕνα δίδυμο εἶναι παιδί τοῦ Κερανοῦ. Ἀλλὰς ἀμερικανικῆς φυλῆς ἀποδίδουν τὴν πατρότητα στὸν Ἥλιο.

Ὅπου τὰ δίδυμα δὲ θεωροῦνται θεϊκῆς καταγωγῆς ἐπικρατεῖ γενικὰ ἡ δοξασία πὼς εἶναι οἱ καρποὶ τῆς μοιχείας. Αὐτὸ ἐξηγεῖ καὶ τοὺς διωγμούς πού ἐφίστανται συνηθῶς ἡ μητέρα καὶ τὰ δίδυμα παιδιά της. Στὶς φυλὲς Μπαντοῦ τῆς Νότιας Ἀφρικῆς τὸ δίδυμα σκοτώνονται μόλις γεννηθῶν. Οἱ Ἰθαγενεῖς τῆς Φορμόζας σφάζουν τὰ δίδυμα καὶ ἐγκαταλείπουν ἀμέσως τὸ σπῆτι δ' αὐτῶν γυνήτων, γιατί τὸ θεωροῦν «μολυσμένο». Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ σὲς περισσότερες ἀφρικανικῆς φυλῆς. Ὀρισμένες φυλὲς Ἐρυθροδερμων περιορίζονται στὸ φόντο τοῦ ἑνὸς τῶν διδύμων, πού θεωρεῖται μοιχογέννητο.

Ἀλλ' οἱ προλήψεις αὐτὲς κατὰ τῶν διδύμων φαίνεται πὼς ἦταν ἀρκετὰ διαδεδομένες ἀκόμα καὶ μετὰ τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης.

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΠΟΛΕΜΟΣ

Συνέχεια από τη σελίδα 6

να θγαίνουν από το σκάφος τους, αφού φορέσουν ένα ειδικό σκάφανδρο και έφοδιασθούν με μικρόν άτομικόν (προσωπικό) αντίδραστήρα. Για λόγους ασφαλείας οι περίπατοι αυτοί θα είναι άνοηκαστικά σύντομοι και οι άστρωναύτες θα πρέπει να είναι δεμένοι με ένα καλώδιο με το σκάφος.

Ο σκοπός των περιπάτων αυτών θα έχει πολύ περιορισμένο ψυχαγωγικό χαρακτήρα. Κατά τα άλλα, το πλήρωμα, περιορισμένο σε άμελητά σωματική δραστηριότητα, στερημένο από το συνηθισμένο ρυθμό των ημερών και των νυκτών και φωτιζόμενο συνεχώς τεχνητά, θα ύποφτει μία κόπωση, μία φθορά που τη γνωρίζουν καλά οι ναύτες των υποβρυχίων.

Η τροφή θα υπολογίζεται όχι σύμφωνα με τα γούστα και την όρεξη, αλλά με την ανάγκη σε θερμίδες. Και, φυσικά, το κάπνισμα αποκλείεται.

Μπορεί να προβλεφθεί ότι η παρατεταμένη συγκατοίκηση σ' ένα στενόχωρο θαλαμίσκο θα προκαλέσει στους άστρωναύτες εντάσεις, εκνευρισμούς, άδικαιολόγητες έχθρότητες, όπως συμβαίνει συχνά σ' εξερευνητές που διαχειμάζουν στις πολικές περιοχές.

Και έπειτα, αν συνέβαινε μία άσφαιρία, ένα άτυχημα; Θα ήταν κατι σοοαρωτατο. Το ενδεχόμενο αυτό μελετήθηκε από τους μηχανικούς και ώρισμένοι πρότειναν συστήματα έπιστροφής σ' η Γη με άπλουστευμένους τρόπους.

Παρά τα μειονεκτήματα αυτά, οι ύποψηφοι άστρωναύτες είναι πολλοί, παρα πολλοί. Έκατοντάδες και χιλιάδες έπιστολές φθάνουν και στην Ουάσιγκτον και στη Μόσχα και διεκδικούν την τιμή και την περιπέτεια του ταξιδιού στο Σύμπαν. Οί αίτήσεις αυτές άπορρίπτονται, βέβαια, και όλοι οι ύποψηφοι άστρωναύτες — έκτος άπ' τους ελάχιστους που άκταιδεύονται από άπό καιρό — θα πρέπει να περιμένουν να γίνουν οι διαπλανητικές πτήσεις τόσο κοινές, όσο σήμερα τα άεροπορικά ταξίδια Παρισιού — Ν. Υόρκης. Κι' αυτό δεν θ' άργήσει: τα διαστημόπλοια είναι ύπόθεση όλίγων έτών.

ΕΙΔΙΚΟΣ

Η ΘΡΕΠΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥ

Συνέχεια από τη σελίδα 21

πρωτίμηση, πολύ φρέσκα αυγά.

Έχει διαδοθεί, τώρα τελευταία, μία φήμη, ότι τα αυγά από κόττες που τρέφονται με όρμους, άποτελούν άπειλή για την ύγεία. Η φήμη αυτή δεν είναι καθόλου άνυπόστατη. Έχει διαπιστωθεί έπιστημονικά, ότι τόσο τα αυγά όσο

και τα κοτόπουλα αυτού του είδους έθληίνουν τον άνδρικό όργανισμό.

★

Α ΠΟΜΕΝΕΙ ένα ακόμα έρώτημα, που δεν θα το κάνουν πολλοί, αλλά έχει τη σημασία του. Τα αυγά του 1961 είναι πιο πλούσια από κείνα του 1900 και, αν ναι, γιατί; Για πολλούς ειδικούς, ή σύγχρονη όρνιθοτροφία, που είναι έπιστημονικά ώργανωμένη, έξασφαλίζει στις κόττες πιο πλούσια και πιο περιεκτική διατροφή, μία διατροφή πλήρη. Για άλλους, όμως, μονάχα οι κόττες που τσιμπολογούν στο ύπαιθρο, όπως έκαναν όλες οι κόττες κατά το παρελθόν, έξασφαλίζουν στον έαυτό τους ίσορροπημένη διατροφή, που τους έπιτρέπει να γίνουν αυγά τέλεια από φυσική άποψη. Η δεύτερη έκδοχή είναι ίσως ή πιο δάσημη.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΑΓΑΠΗΣ

Συνέχεια από τη σελίδα 35

νώ τα τελευταία κεφάλια κυλούσαν άπ' τη λαμητόμο, ένας πειναλέος Κορσικανός λοχαγός με μακρύα μαλλιά, με τ' όνομα Ναπολέον Βοναπάρτης έμπαινε στη σκηνή. Έτσι ο δέκατος όγδοος αιώνας, ή έποχή των αλλικών, της πουδραρισμένης περούκας έσβυνε μες στις θρονές των κανονιών, τα δογητά των πληρωμένων. Όταν, τελικά, έλαψε ο Ναπολέοντειος σεισμός, ή Εύρώπη τώριζε στην ποίηση για να λησμονήσει τις πίκρες της και στη μουσική για να τραγουδήσει τις καινούργιες της έλπίδες. Ο ρομαντισμός λουλούδιζε στη μελαγχολική άνθιση του.

Τώρα είχε πιά περάσει σχεδόν ένας αιώνας, από τότε που ο τυφλός δάσκαλος της χορωδίας πέθανε στο καρυδένιο του κρεβάτι. Κάπου, ανάμεσα στους φτωχούς κι' άνώνυμους νεκρούς, κοιμότανε, άπ' όλους λησμονημένος — έκτος άπ' τον Ένα, που σ' Αύτον είχε χαρίσει την έμπιστοσύνη του.

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ: Η συνέχεια.

Κ Ο Σ Μ Ο Σ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

Έγκυκλοπαιδική
Έβδομαδιαία Έπιθεώρηση

Τεύθυνος έκδότης
ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ
Λεωφόρος Άγ. Φιλότης 32
ΦΙΛΟΘΕΗ — ΑΘΗΝΑΙ

Τεύθυνος Τυπογραφείου
ΕΤΑΓΓ. ΘΕΟΔΩΡΙΑΝΣ
Όδός Μενεμένης 2
ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ

Έμβάσματα και έπιταγαι έπ' όνόματι Δουκή Άκρίτα, όδός Πατησίων 63β'

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ξέρω ένα ζωγράφο που ζωγράφισε μίαν άράχνη τόσο φυσική, ώστε ή όπληρεία προσπαθούσε επί μία όλόκληρη ώρα να την καθαρίσει.

— Έγώ δεν το πιστεύω αυτό.

— Δεν πιστεύεις ότι υπάρχει τόσο ικανός ζωγράφος;

— Ζωγράφος ικανός μπορεί να ύπάρχει. Έκείνο που δεν πιστεύω είναι ότι ύπάρχουν τόσο εύσυνεθιτες ύπηρέτες!...

★

Μία κυρία έλεγε σε μία φίλη της:

— Χθές, άγαπητή μου, έφυγε ένα μεγάλο όάρος από πάνω μου.

— Τι άκριβώς συνέβη;

— Νά σου πώ. Τόσον καιρό που είμαι παντρεμένη με βασάνιζε μία άπορία: που περνάει ο άντρας μου τα θράδνα του. Χθές όμως γύρισα νωρίτερα άπ' τη συνηθισμένη ώρα στο σπίτι...

— Και λοιπόν;

— Λοιπόν, ήταν εκεί!

★

Από Σκωτσέζοι, ο Έντος και ο Τάβις, κάνουν το μπάνιο τους σε μία πισίνα και βάζουν στοίχημα μία λίρα, ποιος θα μείνει περισσότερο κάτω άπ' την έπιφάνεια του νερού.

Τη λίρα εισέπραξε... ή χήρα του Έντος.

★

Ένα γκαρσόνι στο μπάρο ρωτάει κατά τα έξμερώματα, έναν συνάδελφό του:

— Γιατί δεν λές σε κείνο τον πελάτη που κοιμάται, να φύγει; Τέσσερις φορές τον έξύπνησε και τον άφησε ν' άποκοιμηθεί πάλι...

— Έχω το λόγο μου.

— Τι λόγο;

— Κάθε φορά που τον ξυπνάω, ζητά τον λογαριασμό και... πληρώνει!

★

— Έγώ, λέει κάποιος σ' έναν φίλο του, πρέπει να ξέρεις ότι κάνω στο σπίτι μου, β.τι θέλω. Χθές διάταξα τη γυναίκα μου: «Θέλω ζεστό νερό!»

— Και σου έτοίμασε;

— Βεβαίως. Γιατί με κανένα τρόπο δεν δέχομαι να πλύνω τα πιάτα με κρύο νερό!...

★

Κάποιος περιηγητής που διασχίζει τη Σαχάρα, βλέπει σε κάποια στιγμή να έρχεται προς το μέρος του, ένας άγνωστος που φερούσε μονάχα μαγιώ...

— Πού πηγαίνετε; τον ρώτησε ο περιηγητής.

— Νά κάνω το μπάνιο μου στη θάλασσα.

— Μα πρέπει να περπατήσετε 200 χιλιόμετρα μέσα στην άμμο για να φθάσετε στη θάλασσα.

— Τό ξέρω. Η Σαχάρα είναι ή μεγαλύτερη πλάς του Κόσμου!

Οι κατακτήσεις της έπιστήμης

Οι πύραυλοι που θα έκτοξευθούν από τη Γη προς τη Σελήνη και τους πλανήτες θα πρέπει να είναι άπολύτως άποστειρωμένοι για να μην μολύνουν τη ζωή που ενδέχεται να ύπάρχει στα όρνια αυτά σώματα, είτε σε μία πρόσφατη διάλεξη του ό Αμερικανός βιολόγος δο Τσάρλς Τζέι. Άν ή Σελήνη είναι φυσικώς άποστειρωμένη όπως πιστεύεται, δεν είναι άπιδανο ότι κατά τα διασκατομήτρια χρόνια που κυλάει η ζωή στη Σελήνη, όπως θα ήταν άδύνατον να έξασκριωθεί αν ύπήρχε στη Σελήνη κάποια μορφή πρωτόγονης ζωής πριν από την άφιξη του άνδρα που και θα ήταν επίσης άδύνατον να μελετηθεί ο τρόπος της δημιουργίας της ζωής αυτής. Παρόμοιο πρόβλημα τίθεται και για τους πλανήτες Άρη και Άφροδίτη, όπου φαίνεται πως έπικρατούν συνθήκες που έπιτρέπουν την ύπαρξη μιας ύποτυπώδους μορφής ζωής. Έξ άλλου, ο δο Τζέι τονίζει ότι τα διαστημόπλοια που θα έπιστρέφουν από τα ταξίδια αυτά στους άλλους πλανήτες, αν δεν άποστειρωθούν προσεκτικά, θα ήταν δυνατόν να φέρουν στη Γη άγνωστα μικροβιακά είδη με άποτέλεσμα να δημιουργηθεί ό κίνδυνος άνατροπής της ίσορροπίας στις βιολογικές συνθήκες του πλανήτη μας.

★

Τ ΡΕΙΣ Άμερικανοί έπιστήμονες πέτυχαν να διατηρήσουν μία σκυλίτσα στη ζωή επί 14 όλόκληρες ώρες με τη βοήθεια μηχανικής καρδιάς από πλαστική ύλη. Κατά τη διάρκεια των 14 ώρων το ζωό μπορούσε να γαργάλει, να πίνει νερό και να όρθώνει τ' άδτιά του στο άκουσμα του όνόματός του. Η σκυλίτσα φαινόταν ότι χάρει άκρας ύγείας όταν συνήλθε από το άναισθητικό μετά την έγχειρηση, άλλ' άργότερα όπέκυψε. Ο τελικός σκοπός του πειράματος ήταν ή μελέτη της δυνατότητας άντικατάστασης μιας έλαττωματικής ανθρώπινης καρδιάς με τεχνητή καρδιά από πλα-

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

στική ύλη. Το πείραμα πραγματοποιήθηκε από τον δο Ουίλλιαμ Φράντ του πανεπιστημίου του Έλλινόις, και τους συνεργάτες του.

★

Π ΡΟ ήμερών, στην περιοχή Παραγκοναϊκό της Βενεζουέλας, ή κυρία Έωσηφίνα Γκονζάλες Ίπουάνα γέννησε ένα κοριτσάκι με τέσσερα μάτια! Έκτος από τη δυσμορφία αυτή, το σώμα του νεογέννητου παρουσιάζει και μερικές άλλες ανατομικές άνωμαλίες. Προς το παρόν το κοριτσάκι, που έξετάσθηκε από πολλούς ειδικούς, χάρει άκρας ύγείας και τρέφεται κανονικά. Το τεράστιο αυτό πλάσμα είναι μία πρωτοφανής περίπτωση τερατομορφισμού.

★

Σ ΤΟ Έλλινόις (ΗΠΑ) πρόκειται σύντομα να τεθεί σε λειτουργία ή πρώτη ιδιωτική θερμοηλεκτρική γεννήτρια για την άμση μετατροπής της θερμοκρασίας σε ηλεκτρικό ρεύμα. Η γεννήτρια αυτή, χωρίς κινητή έξαρτήματα, έχει ισχύ 100 δατ και το ηλεκτρικό της ρεύμα θα χρησιμοποιείται άπο την έταιρία άερίοφωτος του βορείου Έλλινόις για να προλαμβάνεται ή διάδοση των άγωγών φωταερίου. Συγκεκριμένα, το ηλεκτρικό ρεύμα θα έξουδετερώνει το στατικό ηλεκτρισμό που παράγεται άπο το φωταέριο που περνάει από τους μεταλλικούς άγωγούς. Η γεννήτρια έχει άάρος περίπου 100 κιλών και ύψος 0,61 του μέτρου. Το φωταέριο (προπάνιον) καίγεται κάτω από τη γεννήτρια και ή θεμότητα που παράγεται περνάει κάτω από μία μονωμένη καπνοδόχο. Θεμοηλεκτρικά στοιχεία, τοποθετημένα στην καπνοδόχο, μετατρέπουν τη θεμότητα σε ηλεκτρισμό. Καθένα άπ' αυτά άποτελείται κυρίως από ήμιαγωγό ύλικό. Σε χαμηλές θερμοκρασίες, οι ήμιαγωγοί παρουσιάζουν αντίσταση στη διέλευση του ρεύματος, αλλά σε ύψηλές θερμοκρασίες γίνονται πολύ καλοί άγωγοί του ηλεκτρισμού. Όταν ύψωθεί ή θερμοκρασία στο ένα άκρο του ήμιαγωγού, παράγεται διαταραχή της άτομικής δομής

με άποτέλεσμα την έναρξη μιας αδιάλειπτης ροής ηλεκτρονίων, δηλαδή ηλεκτρικού ρεύματος.

Οι θερμοηλεκτρικές γεννήτριες είναι άπολύτως στατικά συστήματα και μπορούν να εγκατασταθούν σε άπομερες περιοχές και να λειτουργήσουν χωρίς καμμία έπίβλεψη. Οι πρόσφατες σημαντικές τελειοποιήσεις των θερμοηλεκτρικών πρώτων ύλων έπέτρεψαν την έμπορική έκμετάλλευση των συσκευών αυτού του είδους. Η θερμοηλεκτρική γεννήτρια του Έλλινόις θα εγκατασταθεί σ' ένα άπομακρυμένο αντίλοισάσιο που δεν συνδέεται με ηλεκτρικούς άγωγούς. Θα καλύπτει όλες τις άνάγκες του αντίλοισασίου όσον άφορά π.χ. τους μετρητές, τις βαλβίδες άσφαλείας και τις τηλεπικοινωνιακές εγκαταστάσεις άναμεταδόσεως μικροκινήματος.

★

Η ΡΩΣΙΚΗ σκυλίτσα Στρέλα ή όποια, μαζί με την Μπέλα, ταξίδεψε τον περασμένο Άύγουστο στο Διάστημα κι' έπέστρεψε σάα στη Γη, γέννησε πού ήμερών έξάδωτα. Οι ρωσικές έφημερίδες δημοσιεύουν φωτογραφίες της Στρέλα με τα σκυλάκια της που έφερε στον κόσμο πέντε μήνες μετά το ιστορικό ταξίδι στο Διάστημα.

★

Α ΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ έταιρία κατασκεύασε συσκευή άκτινών Χ που διαπερνάει στρώματα χάλυδος άχους μέχρι τριάντα εκατοστών. Η νέα συσκευή θα παράγει ισχυρότερες άκτινες Χ από αυτές που εκάμπουνται από όλες τις συσκευές που χρησιμοποιούνται σήμερα, θα χρησιμοποιεί ρεύμα χαμηλότερου βολτάζ και θα είναι συνεπώς ή ισχυρότερη του είδους της σ' όλο τον κόσμο.

★

Μ Ε τη νέα μέθοδο που έφευρε ο δο Άλλαν Κλίμαν, του άμερικανικού Έθνικού Ένστιτούτου Τεχνολογίας, οι αμμόδοτες θα μπορούν στο έξής να δέχονται και πάλι στον όργανισμό τους τα αμία που προσφέρουν, άφου προηγουμένως ή αφαιρεθεί το πλάσμα. Με τη μέθοδο αυτή, ή ποσότητα του προσφερομένου πλάσματος

Έπιτεύγματα της τεχνικής

θα μπορεί να τριακονταπλασιασθεί σε περιπτώσεις άνάγκης.

★

Η Άμερικανική κυβέρνηση ένεκρινε το σχέδιο της Άμερικανικής έταιρίας τηλεφώνων και τηλεοπτικών έπικοινωνιών με τεχνητούς δορυφόρους. Προς το παρόν οι τηλεπικοινωνίες αυτές θα έχουν πειραματικό χαρακτήρα. Η έταιρία θα δαπανήσει 170 εκατ. δολ. λάρια για την εγκατάσταση του δικτύου. Τα πειράματα θα περιλαμβάνουν και μεταδόσεις από τη Γαλλία την Άγγλία και τη Δυτική Γερμανία, οι όποιες έχουν υπογράψει σχετικές συμφωνίες.

★

Μ ΕΤΑΕΤ του άμερικανικού Έθνικού Όργανισμού Άστροναυτικής και Διαστήματος και της έταιρίας άεροπλάνων Χιούζ της Καλλιφορνίας ύπεγράφη σύμβαση διά την έκπόνηση των σχεδίων της κατασκευής ενός διαστημοπλίου που θα έχει το όνομα Έποπτεϊανόν. Το διαστημόπλοιο αυτό θα είναι έφοδιασμένο με έπιστημονικά όργανα άάρους 112,5 χιλιογράμμων και θα χρησιμοποιηθεί για την προσελλήνωση και τη διεξαγωγή μελετών πάνω στην έπιφάνεια της Σελήνης. Τα σχετικά στοιχεία και οι πληροφορίες θα μεταδίδονται στη Γη με το τηλεοπτικό σύστημα του διαστημοπλίου.

Η σχετική σύμβαση προδίδει την κατασκευή έπτά συνολικώς διαστημοπλίων αυτού του τύπου τα όποια θα εκτοξευθούν κατά το χρονικό διάστημα 1963 — 1968. Το όλον πρόγραμμα θα στοιχίσει 50 εκατομμύρια δολ. λάρια και θα τεθεί υπό την διεύθυνση των Έργαστηρίων Άεροπορικής του Τεχνολογικού Ένστιτούτου της Καλιφορνίας, που άποτελούν το κέντρον έρευνών διά την άκινή διερεύνηση της Σελήνης και των άλλων πλανητών του ήλιακού συστήματος.

Ο Έποπτεϊανόν θα φέρει ειδικό άνασχετικό πύραυλο, όπως ώστε ή ώριαία ταχύτητα της καθόδου να μειώνεται σε 16 χιλιόμετρα την ώρα, δηλαδή να προσγειοφται άκόμη πιο όμαλά και από τους άλεξιπτωτιστές.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΚΟΣΜΟΣ»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Σ' ΟΛΟΚΛΗΡΗ
ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

1 *Οἱ* *ἀνθρώπινες* ΦΥΛΕΣ

HENRI - V. VALLOIS

ΚΑΛΟΤΥΠΩΜΕΝΑ
χρήσιμα καὶ φθηνὰ
βιβλία γιὰ ὅλους

ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕΙ
ΤΗΝ 1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

2 *Ἀστρονομία* *χωρίς* ΤΗΛΕΣΚΟΠΙΟ

PIERRE ROUSSEAU